

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Katedra veřejné a sociální politiky

Diplomová práce

2024

Anna Cerhová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Katedra veřejné a sociální politiky

**(Ne)dostatečné kapacity na středních školách v Praze:
případová studie situace v roce 2023 a 2024**

Diplomová práce

Autor práce: Bc. et Bc. Anna Cerhová

Studijní program: Veřejná a sociální politika

Vedoucí práce: Mgr. Magdalena Mouralová, Ph.D.

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 30. 7. 2024

Anna Cerhová

Bibliografický záznam

CERHOVÁ, Anna. *(Ne)dostatečné kapacity na středních školách v Praze: případová studie situace v roce 2023 a 2024*. 96 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií, Katedra veřejné a sociální politiky. Vedoucí diplomové práce Mgr. Magdalena Mouralová, Ph.D.

Rozsah práce: 162 603 znaků

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá problematikou nedostatečných kapacit na středních školách v Praze, prostřednictvím případové studie analyzuje problém a jeho vnímání veřejností, médií a politickou arénou. Cílem práce je prostřednictvím konceptu morální paniky identifikovat oběti, hrdiny a padouchy v procesu nastolování agendy. Výzkum se zaměřuje na rok 2023 a první měsíce roku 2024, přičemž prostřednictvím obsahové analýzy je sledován průběh debaty, postoje aktérů a mediální obraz situace, s důrazem na koncept morální paniky a procesu nastolování agendy.

V práci jsou využívána data různorodého charakteru: titulky novinových článků pro analýzu mediální agendy, občanské interpelace na zasedání Zastupitelstva hlavního města Prahy pro analýzu veřejného diskursu a stenografické záznamy jednání Zastupitelstva pro analýzu politické agendy. Primární pozornost je věnována politické agendě, s důrazem na rétoriku a diskurs politických aktérů při rozhodování a sledování jejich postojů napříč politickou reprezentací a v čase.

Abstract

The thesis deals with the issue of insufficient capacity in secondary schools in Prague, analysing the problem and its perception by the public, the media and the political arena through a case study. Through the concept of moral panic, the thesis aims to identify victims, heroes and villains in the process of agenda setting. The research focuses on the year 2023 and the first months of 2024, and through a content analysis, the course of the debate, the attitudes of the actors and the media portrayal of the situation, with an emphasis on the concept of moral panic and the processes of agenda setting.

The thesis uses data of a diverse nature: headlines of newspaper articles for the analysis of the media agenda, citizen interpellations at the Prague City Council meetings for the analysis of the public discourse, and stenographic recordings of the meetings of the City Council for the analysis of the political agenda. The primary focus is on the political agenda, with an emphasis on the rhetoric and discourse of political actors in decision-making and tracking their positions across political representation and over time.

Klíčová slova

Případová studie, Praha, střední školy, vzdělávání, nastolování agendy, morální panika, narrative policy framework

Keywords

Case study, Prague, high schools, education, agenda setting, moral panics, narrative policy framework

Title/název práce

(In)sufficient capacity in high schools in Prague: a case study of the situation in 2023 and 2024

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkoval především vedoucí mé diplomové práce, Mgr. Magdaleně Mouralové, Ph. D., která mi v tomto nelehkém procesu byla velmi nápomocna svými cennými radami a připomínkami. Ráda bych tento prostor využila k poděkování mým přátelům, především pak Vítkovi B., Jaroslavovi K, Lauře Z a Terezii T, dále pak Tomášovi B., který mi nabídl svou pomoc při čtení určitých pasáží a poskytl mi velmi detailní zpětnou vazbu. V neposlední řadě bych ráda poděkovala mé nejlepší kamarádce Adéle K., která mě motivovala k dopsání práce a povzbuzovala mě v psaní. Je namístě určitě poděkovat i kolegyním z práce, Kristýně N. a Monice K., které braly ohledy na moji nelehkou situaci v rámci kloubení práce a studia a vždy mě podporovaly, vážím si toho! A závěrem děkuji mé mamince, která je mým největším vzorem, morální oporou a všeobecně nejlepším člověkem na světě. Mami, tvé oblíbené: „*Hlavně tu školu už dodělej*“ snad už nebude muset zaznívat, pokud se tedy nerozhodnu posbírat tolik titulů, jako ty.

Obsah

Úvod.....	2
1 Cíle a výzkumné otázky	4
2 Teoretická východiska.....	8
2.1 Nastolování agendy	9
2.2 Morální panika	15
2.3 Narrative Policy Framework	19
3 Faktory ovlivňující přechod ze základní na střední školu v Praze	20
3.1 Populační vývoj	20
3.2 Specifické postavení krajů.....	21
3.3 Podoba přijímacího řízení	23
3.4 Veřejná správa	26
4 Metody a zdroje dat.....	28
4.1 Základní metodologické uchopení a výzkumný design	28
4.2 Data a jejich sběr	29
4.3 Způsob analýzy.....	32
4.4 Limity výzkumu	33
5 Analýza mediální, veřejné a politické agendy.....	35
5.1 Mediální agenda	35
5.2 Veřejná agenda	39
5.3 Politická agenda	44
6 Diskuse.....	72
Závěr.....	76
Summary	79
Použitá literatura.....	80
Akademické zdroje.....	80
Ostatní zdroje	83
Seznam příloh.....	88
Seznam tabulek.....	88
Seznam grafů a schémat	88

Seznam použitých zkratk

CERMAT	Centrum pro zjišťování výsledků
ČSÚ	Český statistický úřad
HMP	Hlavní město Praha
INT	Interpelace
IPR	Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy
JPZ	Jednotné přijímací zkoušky
MHMP	Magistrát hlavního města Prahy
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky.
NPF	Narrative Policy Framework
STAN	Hnutí Starostové a nezávislí
ZHMP	Zastupitelstvo hlavního města Prahy

Úvod

Tato diplomová práce se věnuje problematice nedostatečných kapacit na středních školách v Praze. Formou případové studie prezentuje jednotlivá témata, která byla v souvislosti s tímto veřejně politickým problémem diskutována veřejností, médii, ale primárně pak mapuje debatu v rámci politické arény. Cílem práce je optikou konceptu morální paniky identifikovat klíčové rétorické figury, jako jsou oběti, hrdinové a padouši, v rámci nastolování agendy, přičemž tyto charakteristiky vycházejí z Narrative Policy Framework (Shanahan a kol. 2018).

Kdo může za chybějící místa na středních školách? A spočívá problém opravdu v nedostatečných kapacitách anebo ve špatné spolupráci, nejasných prioritách a krátkodobých řešení? „*Bojím se, že moje dítě půjde v 15 na pracák!*” (Kabrhelová in Seznam Zprávy, 22. 5. 2023)¹. Podobná hesla zaznívala v průběhu jara 2023 ze všech stran. Obrovská frustrace nejen žáků, ale i rodičů, zainteresovaných aktérů a politické reprezentace (Hlavní město Praha, 18. 5. 2023).

V diplomové práci je problematika nedostatečných kapacit na středních školách mapována v čase. Práce se zaměřuje primárně na rok 2023 a na první měsíce roku 2024, kdy oproti roku 2023 byla přijata jistá opatření, která by neměla dopustit opakování se nevyhovující situace z roku 2023 (Protivínský 2023). Pomocí analýzy nastolování agendy si práce klade za cíl zmapovat průběh debaty ohledně nedostatečných kapacit na středních školách, postoje jednotlivých aktérů a mediální obraz celé situace s důrazem na koncept morální paniky. McQuail (2009, str. 420) teorii nastolování agendy definuje jako proces přenosu témat z jedné agendy na druhou, cílem této práce je tedy analyzovat právě tyto procesy a demonstrovat jejich vzájemnou provázanost.

Koncept morální paniky v této diplomové práci slouží především v rámci odhalení krizových situací, které vedly k prosazení tématu nedostatečných kapacit na středních školách do politické agendy. Jedním z podcílů diplomové práci je prokázat, že situaci ohledně nedostatečných kapacit na středních školách v Praze lze označit za morální paniku. Práce se zaměřuje primárně na to, jak stav nedostatečných vzdělávacích kapacit na středních školách vykreslují média, jaká je reakce veřejnosti a jaká je odpověď politiků. Právě na tyto otázky hledá diplomová práce odpověď prostřednictvím chronologického vyprávění sledu událostí. Téma, které hýbe společností, silná mediální vyjádření i zdánlivá neochota politické

---

¹ „Praha intenzivně řeší aktuální situaci.” Portál hlavního města Prahy [online]. Praha.eu, 2024.‘

reprezentace tuto situaci systematicky řešit, tvoří z problematiky nedostatečných kapacit na středních školách jedno z nejaktuálnějších témat roku 2023, které mi je velmi blízké i v rámci mé pracovní pozice. V dubnu roku 2023 jsem začala pracovat v kanceláři radního pro oblast školství na Magistrátu hlavního města Prahy, s problematikou jsem se tedy setkávala dennodenně. V průběhu uplynulého roku jsem pozorovala, jak se narativ ohledně situace výrazně mění, a právě tyto zkušenosti bych ráda přenesla i do mé diplomové práce.

Pro uchopení tématu jsem zvolila design případové studie v rámci níž budu využívat data různorodého charakteru. Pro analýzu mediální agendy jsou využívány titulky novinových článků, v rámci analýzy veřejného diskursu jsou využívány občanské interpelace na zasedání Zastupitelstva Hlavního města Prahy. Nejrozsáhlejší část, politickou agendu, tvoří stenografické záznamy jednání Zastupitelstva hlavního města Prahy. Rozhodla jsem se primárně věnovat nastolování tématu v oblasti politické arény, se zaměřením na rétoriku a diskurs zainteresovaných aktérů s politickou mocí rozhodovat. V rámci zvoleného výzkumného designu případové studie budou sledovány postoje aktérů napříč politickou reprezentací i v průběhu času.

1 Cíle a výzkumné otázky

Jak bylo nastíněno již v úvodu práce, nedostatečné kapacity na středních školách jsou problémem, který hýbe společností a vyvolává morální paniku, jak u žáků, rodičů, tak i u médií a politiků (Hauser in Praha školská 2023)². Volek (2008, str. 191) koncept morální paniky popisuje jako intenzivní kolektivní jednání na základě strachu o ohrožení sociálního řádu, v tomto případě je signifikantní provázanost nedostatečných kapacit na středních školách s budoucností žáků. Samotnou skutečnost, že se Hlavní město Praha potýká s nedostatečnými kapacitami lze identifikovat jako společenský problém, který nastal vlivem několika faktorů. Tyto faktory více rozvádím v kapitole č. 3. Faktory ovlivňují přechod ze základní na střední školu v Praze.

Bardach (2000) uvádí, že abychom mohli problém označit za veřejně politický, je nutné identifikovat kvantitativní aspekt, v případě kapacit na středních školách si jako ilustrující otázku můžeme položit například „*Kolik se hlásí děti na kolik míst na pražských středních školách?*“ (Bardach 2000, str. 4). Dle Veselého se problém stává skutečným problémem, v momentě, kdy splňuje tři podmínky:

- *„je natolik důležitý, že se stává součástí agendy problémů a podněcuje úvahy o jeho řešení*
- *je obtížné jej překonat*
- *je však řešitelný“* (Veselý in Potůček a kol. 2016, str. 90)

Ze sociálního problému se stává problém veřejně politický v momentě, kdy jsou k dispozici nástroje veřejné politiky k jeho řešení (Potůček a kol. 2016, str. 93). Dále Veselý (2009 in Potůček 2016, str. 93) definuje, že ze sociálního problému se stává veřejně-politický při splnění 4 podmínek:

- Výskyt jedné nebo více situací či událostí, které jsou hodnoceny jako negativní.
- Předběžné posouzení způsobů, jak by se problém dal řešit.
- Vyjádření jasného zájmu s problém něco dělat, investovat do jeho řešení zdroje.

---

² HAUSER, Šimon. Kdo může za chybějící místa na středních školách? Praha školská [online]. Prahaškolská.eu, 2023.

- Existence nejistoty v tom, jaké kroky či opatření mají být provedeny a jak mají být realizovány.

Výzkumy využívající teorii nastolování agendy či výzkumy soustředící se na koncept morální paniky z velké části přikládají pozornost roli médií a jejich interpretaci problematiky. Já se však ve své diplomové práci chci věnovat aspektu politických debat, tedy oblasti, která v rámci výzkumů nastolování agendy bývá upozadřována. V průběhu roku 2023 jsem si začala uvědomovat, že to, co prezentují média a veřejnost ne zcela koreluje s tím, o čem se baví politici. Předpokladem pro tento výzkumný problém je skutečnost, že média prezentují situace, které jsou veřejností rozpoznány jako problém na základě indikátorů (Veselý 2010) - v případě nedostatečných kapacit na středních školách to jsou například statistická data o populačním vývoji, počty středních škol, počty přihlášených žáků ke studiu, počty bodů nutných ke přijetí ke studiu apod. Tyto indikátory tak veřejnosti ukazují, že může nastat problémová, krizová situace, tedy nedostatek kapacit na středních školách a další spojené problémy.

V momentě rozpoznání problému veřejností dochází k přenosu problému do médií, která prezentují důsledky a řešení problému (Happer, Philo 2013). Média mohou hrát klíčovou roli při identifikaci a rozpoznávání problémů, například prostřednictvím mechanismů jako jsou gatewatching a gatekeeping. V mnoha případech mohou média nejen reflektovat skutečnost, ale také aktivně konstruovat problémy a ovlivňovat veřejné mínění tím, že prezentují určité téma jako problém, který vyžaduje řešení (Shoemaker, Vos 2009). Tento proces však může fungovat i opačně, kdy média samy upozorňují na potenciální problémy nebo vytvářejí narativ, který přitahuje pozornost veřejnosti k určitému tématu. Tento jev je dobře popsán v rámci Narrative Policy Framework (dále jen NPF), do češtiny možno překládat narativy ve veřejné politice (Jones, McBeth 2010), který zdůrazňuje, jak média a jejich narativy mohou utvářet politickou a veřejnou agendu.

V této práci se však primárně zaměřím na porovnání sdělovaných zpráv médií, veřejností a na to, jak je situace spatřována v rámci politické arény, konkrétně jak se o problematice mluví na úrovni Zastupitelstva hlavního města Prahy (dále jen ZHMP). Tento aspekt výzkumu mi přijde velmi zajímavý z hlediska skutečnosti, že morální panika je často prezentována prostřednictvím médií (Goode 1994), avšak já bych chtěla poukázat na to, že nastává i uvnitř politické arény.

Hlavním cílem diplomové práce je popsat debatu ohledně nedostatečných kapacit na středních školách v Praze a identifikovat přisuzované role jednotlivých aktérů dle konceptu

morální paniky za využití charakteristik převzatých z NPF. Primárním cílem je popsat, jak se vyvíjela debata na úrovni veřejné, mediální a politické agendy a nalézt souvislosti a odlišnosti v jednotlivých aspektech nastolování agendy v průběhu roku 2023 a počátku roku 2024. Tato diplomová práce se bude věnovat především politické agendě a tématům, kterým se politici v rámci debaty věnovali. Cílem je zjistit, zdali veřejná a mediální agenda prezentuje problém tak, jak ho vnímají politici, případně nalézt odlišnosti ve výkladu situace.

Na základě výše uvedených skutečností jsem definovala dva hlavní výzkumné cíle a pro každý z cílů jsem si stanovila dvě výzkumné otázky:

Výzkumný cíl 1: Popsat průběh debaty ohledně nedostatečných kapacit na středních školách a identifikovat klíčové aktéry a jejich role optikou konceptu morální paniky.

Výzkumná otázka 1.1: Kdo je označován za oběť, padoucha a hrdinu?

Výzkumná otázka 1.2: Jak se role jednotlivých aktérů a jejich postoje měnily v průběhu času?

Výzkumný cíl 2: Porovnat míru pozornosti věnovanou tématu nedostatečných kapacit na středních školách mezi politickou agendou, mediální agendou a veřejnou agendou.

Výzkumná otázka 2.1: Jak se liší míra pozornosti věnovaná tomuto tématu mezi politickou agendou, mediální agendou a veřejnou agendou?

Výzkumná otázka 2.2: Jak se narativ ohledně situace výrazně měnil v průběhu času v rámci těchto tří agend?

Mé výzkumné cíle a otázky jsou pevně zakotveny v konceptech nastolování agendy a morální paniky. Pomocí analýzy toho, kdo je označován za oběť, padoucha a hrdinu, a sledováním, jak se tyto role a postoje vyvíjely v průběhu času (Výzkumné otázky 1.1 a 1.2), získávám vhled do dynamiky vztahů moci a konstrukcí narativu v rámci těchto agend. Porovnáním míry pozornosti věnované této problematice napříč různými arénami (Výzkumné otázky 2.1 a 2.2) poukazují rozdíly nebo shody v narativním zaměření (tedy jak se o problému mluví) a intenzitě (kdy se o problému mluví), které jsou indikativní pro mechanismus iniciování a šíření morální paniky (Cohen 1972).

Tato integrace výzkumných cílů a otázek s koncepty nastolování agendy, morální paniky a NPF je klíčová pro mou diplomovou práci. Tímto přístupem se snažím poskytnout

komplexní pohled na debatu o nedostatečných kapacitách na středních školách v Praze a přispět k porozumění dynamiky mezi veřejnou, mediální a politickou agendou.

2 Teoretická východiska

V diplomové práci propojuji tři klíčová teoretická východiska – nastolování agendy, morální paniku a NPF. Tyto rámce mi umožňují komplexně pochopit, jak média, veřejnost a politické elity interagují a ovlivňují se navzájem při řešení veřejně-politických problémů. Tato kapitola představuje stručný přehled těchto teoretických východisek a blíže specifikuje, jak budou tato východiska využita k naplnění cílů práce.

Jako první bych ráda zmínila koncept nastolování agendy, který vysvětluje, jak média a další aktéři formují veřejné mínění a určují, které otázky budou považovány za důležité (McCombs, Shaw 1972). V mém výzkumu sleduji, jak intenzivní mediální pokrytí a zaměření na problematiku nedostatečných kapacit na středních školách ovlivňuje veřejnost a vytváří tak tlak na politické rozhodování. Tento rámec mi pomáhá rozpoznat, jakým způsobem média přispívají k tomu, že se určité problémy stávají centrálními tématy ve veřejné a politické diskusi (McCombs, 2009).

Dále využívám koncept morální paniky, který mi umožňuje analyzovat, jak média, veřejnost a političtí aktéři přispívají k vytváření a eskalaci určitého problému jako naléhavé hrozby (Goode, Ben-Yehuda 1994). V tomto kontextu identifikuji klíčové aktéry, kteří jsou prezentováni jako oběti, hrdinové a padouši. Tento rámec mi poskytuje nástroje k porozumění tomu, jak může být určité chování nebo problém senzacechtivě zveličován, což vede k veřejnému a politickému tlaku na řešení situace (Cohen, 1972).

Třetím stěžejním východiskem je NPF, pomocí něhož analyzuji, jak jsou příběhy a narativy kolem problému konstruovány, a jak tyto narativy ovlivňují politická rozhodnutí a veřejné mínění. Využívám analýzu rolí hrdiny, oběti a padoucha k porozumění, jak a kdy jsou tyto role prisuzovány různým aktérům a jak to ovlivňuje dynamiku politických debat a přijímání opatření (Jones, McBeth, 2010; Shanahan a kol. 2018). Tento integrovaný přístup mi umožňuje poskytnout ucelený pohled na procesy tak, abych mohla komplexně zkoumat a porozumět dynamice mezi médii, veřejností a politickými aktéry.

2.1 Nastolování agendy

Agenda setting, neboli nastolování agendy, je jedním z veřejně-politických konceptů, který primárně pracuje s rolí médií v celém politickém procesu (McCombs 2009). Média zastávají roli „rozpoznatelů“ či „nosičů“ problematiky, a v momentě, kdy média zveřejní problematiku, dochází k jejímu masovému šíření jak mezi veřejnost, tak mezi politickou reprezentaci. Právě média tvoří obraz o dané problematice, vštěpují lidem jistý pohled, utvářejí názory. Hlavním pilířem konceptu agenda setting je hypotéza, že média utvářejí veřejné mínění tím, že určují, kterým problémům bude přikládána pozornost, a kterým nikoliv (McCombs 2009). Koncept také operuje s předpokladem, že většina společnosti využívá k získávání informací a potažmo tvoření názorů, pouze jeden zdroj informací – a to právě média (McCombs, Shaw 1972). V problematice nedostatečných kapacit na středních školách je právě tento předpoklad velmi dobře pozorovatelný.

Na jaře roku 2023 propukla masová hysterie, kterou média velmi přižívovala a názory odborníků a politiků šly do pozadí, a nebyla jim přikládána taková validita. Tomuto jevu se v teorii nastolování agendy říká „issue saliency“ (McCombs, Shaw 1972), tedy, že veřejnost vnímá problém jako více palčivý tím více, čím více média o daném problému informují. V případě nedostatečných kapacit na středních školách je tento jev velmi snadno prokazatelný – nedostatečné kapacity jsou problémem, o kterém se ví již několik let. Místa neubyla, ba naopak, přibyla. Ovšem až do jara roku 2023 nikdo tento problém neřešil, protože na něj nikdo neupozorňoval. V okamžiku, kdy indikátory naznačily, že vlivem populačně silného ročníku může dojít k nedostatku kapacit na středních školách, spustila se enormní smršť následovných zpráv o tom, že děti nemají kde studovat. Issue salience dle McCombse a Shawa (1972) zároveň pracuje s faktem, že i lidé, kteří do té doby na danou problematiku neměli názor si ho tvoří a problém vnímají tím vážněji, čím více o jeho negativěch média informují, zároveň se s issue saliency pojí i větší nároky společnosti na nalezení vhodných opatření ze strany tvůrců politiky.

2.1.1 Vývoj zájmu o nastolování agendy

Historie nastolování agendy sahá až do roku 1922, kdy americký publicista Walter Lippmann publikoval ve své knize *Veřejné mínění* kapitolu s názvem: „*The World Outside And The Pictures In Our Heads*“. V Lippmannově díle nebyla teorie nastolování agendy pojmenována tak, jak ji známe teď, nicméně její náležitosti byly definovány. Lippmann popsal, že lidé si utvářejí názor na události dle toho, co se dozvědí prostřednictvím médií (pictures in our heads).

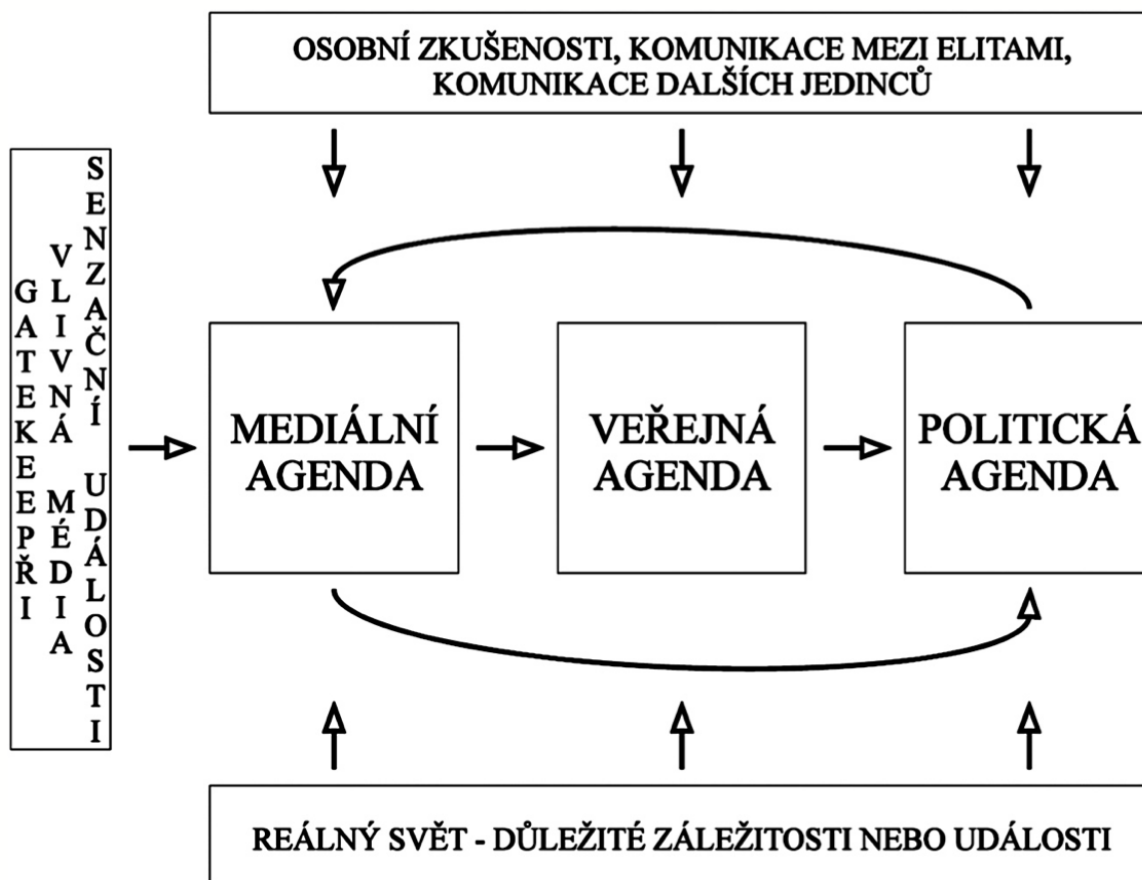
Popisuje také tzv. pseudoprostředí, které definuje jako: „*mentální obrazy světa, sebe sama*“; „*těch druhých*“; „*jejich potřeb, cílů a vztahů, které jsou společné pro určitou skupinu lidí*“ (Lippmann 1922).

Lippmann byl následován Bernardem Cohenem, který v roce 1963 vyzoroval, že tisk veřejnosti nutně neříká, co si mají myslet, ale o čem by měli přemýšlet a zároveň dodává, že svět si každý individuálně vykládá na základě toho, co čte v médiích – a to, co je publikováno v médiích je plně v rukou editorů, spisovatelů, novinářů a publicistů, kteří píšou pro plátky, které lidi aktivně čtou (Cohen 1963). Tato myšlenka byla následně rozvedena Maxwellem McCombem a Donaldem Shawem, kteří v roce 1972 publikovali průlomovou studii s názvem: „*The agenda-setting function of mass media*“. McCombs a Shaw tak formálně pojmenovali tuto novou teorii a rozvedli její náležitosti. Jejich studie byla založena na případě vzorku voličů v prezidentských volbách v Chapel Hill v Severní Karolíně. McCombs a Shaw empiricky pozorovali, že témata komunikována médiem silně ovlivňují hlasy nerozhodnutých voličů a získali si tímto výzkumem kredibilitu mezi ostatními sociálně-vědními teoriemi (McCombs, Shaw 1972). Studie byla založena na vzorku 100 nerozhodnutých voličů a zkoumala, jak se vyvíjel jejich názor na důležitost různých témat v závislosti na tom, jaký prostor tato témata získala v místním tisku. Po jejich výzkumu následovalo ještě mnoho dalších výzkumů, které potvrdily existenci jasné korelace, a dokonce kauzálního vztahu mezi obsahem médií a názory veřejnosti. McCombs je v současnosti považován za otce teorie nastolování agendy a pokračuje v psaní publikací i nadále.

2.1.2 Typy nastolování agendy

Ve svém počátku byla teorie nastolování agendy soustředěna především na agendu mediální a její vliv na veřejné mínění. V rámci výzkumů však došlo k rozšíření i na další aspekty, které ovlivňují to, jak jsou veřejně politické problémy vnímány a prezentovány. Kalvas (2011) uvádí, že: „*teorie nastolování agendy popisuje proces, ve kterém si společnost stanovuje priority tím, že dochází ke konsenzu, které veřejné problémy je třeba řešit v první řadě*“. Dearing a Rogers (1996) nastolování agendy rozlišují v rámci 3 subsystémů: média, veřejnost a politiku. Každý jednotlivý subsystém pak má svou vlastní agendu, která ovšem ovlivňuje podobu agend zbylých a zároveň jsou všechny tři typy agendy propojeny sítí vzájemných vztahů (Dearing, Rogers 1996). Nejlépe tento proces ilustruje schéma, které dle Dearinga a Rogerse zpracoval Jirků (2011).

Schéma č. 1: Schéma subsystému nastolování agendy

Zdroj: Jirků 2011 dle Dearing, Rogers 1996.

Pro uchopení této práce je stěžejní identifikovat role a témata, která se napříč jednotlivými agendami prezentují. Proto je důležité správně definovat, co které agenda představuje.

2.1.3 Mediální agenda

Média hrají klíčovou roli v tom, co je prezentováno veřejnosti. Vybrané události a témata, kterým média věnují více pozornosti a prostoru, mají tendenci se stát klíčovými ve veřejné diskusi. Mediální agenda úzce souvisí s agendou politickou a veřejnou. To, jakou ukotvenou roli má dané médium zvyšuje relevanci dané agendy (McCombs 2009). Nicméně, v rámci agendy nastolené médii se objevuje několik kritik. Jedním z argumentů je i to, že lidé nevěnují pozornost detailům, čtou pouze titulky (například „*Děti skončí na pracáku*“), nedočítají články do konce a nevěnují více času rešerši dalších podstatných faktů.

Dalším faktorem je i to, že lidé často již na danou problematiku mají utvořený názor – pokud tedy vyjde například článek o tom, že situace ohledně nedostatečných kapacit na středních školách není natolik kritická, jedinec i přesto již má svůj názor a nové poznatky nebere v potaz. A třetí kritikou je i to, že média jako taková netvoří daný problém, problém se dostává do povědomí prostřednictvím médií, ovšem jeho základy leží v pozorovatelném jevu. Dle Dearinga a Rogerse (1996) je vhodným nástrojem pro analýzu mediální agendy provést kvantitativní obsahovou analýzu, pomocí níž lze zjistit počet zpráv o daném tématu ve zkoumaném období (Jirků 2011 dle Dearing, Rogers 1996).

2.1.4 Veřejná agenda

Jako veřejnou agendu můžeme označit to, co si média přejí, aby si lidé o dané problematice mysleli. Tento typ nastolování agendy úzce interaguje s osobními zkušenostmi a mezilidskou komunikací. To, co je prezentováno médiu, ovlivňuje to, co je na agendě veřejnosti. Veřejnost se často zaměřuje na témata a otázky, která jsou prezentována v médiích jako klíčová. Ve výzkumu veřejné agendy je stěžejním pohled společnosti na daný problém. Nejčastěji se tak veřejná agenda měří prostřednictvím výzkumu veřejného mínění, Georgi Gallup pak jako nejdůležitější otázku definuje „*Co je podle vás nejdůležitější problém, kterému v současné době čelí tato země?*“ (Jirků 2011 dle Dearing, Rogers 1996).

Dle Červenky (2008) se veřejná agenda mnohdy překrývá s veřejným zájmem, což je koncept společenského blahobytu, který seskupuje jednotlivce i větší skupiny v rámci společnosti jenž sdílejí stejný cíl. Dearing a Rogers (1996) dále uvádějí, že veřejná agenda se zabývá uspořádáním tématu dle významnosti v daném časovém období. Zahariadis (2016) k veřejné agendě dodává, že výzkumníkům umožňuje lépe pochopit, kdy a jak může vláda ovlivnit veřejnost, výzkumem veřejné agendy lze sledovat i priority společnosti a problémy, které jsou pro společnost důležité (Zahariadis 2016).

2.1.5 Politická agenda

Dle Dearinga a Rogerse (1996) se politická agenda formuje na základě agendy veřejné a mediální, politici tak reagují na témata, která jsou společností vnímána jako důležitá. Nečas pak veřejnou agendu charakterizuje v rámci celého systému: „*Mediální agenda většinou nepřímo ovlivňuje politickou skrze veřejnou agendu a je zřejmé, že politici běžně používají média k nastolování veřejné agendy.*“ (Nečas 2008). Výzkumům ohledně politické agendy je věnováno vůbec nejméně pozornosti, ač právě tato složka umožňuje variabilitu používaných

technik, které by měly směřovat k analýze politických činů, vzniku zákonů, přerozdělování rozpočtu či čistě sledováním času věnovaného tématu v rámci politických debat (Jirků 2011 dle Dearing, Rogers 1996). V rámci výzkumu politické agendy by ovšem výzkumník neměl zapomínat na agendu veřejnou a mediální, které, jak již bylo řečeno, formují podobu agendy politické.

2.1.6 Proces nastolování agendy ve veřejné politice

Agenda setting ve veřejné politice je dynamický proces, kde média, veřejnost a politici vzájemně ovlivňují to, co považují za klíčové v daném politickém kontextu. Ovlivňuje, jak politici komunikují s veřejností a jak formují své politiky v souladu s tím, co je považováno za důležité. Teorie nastolování agendy popisuje několik postupných kroků, které můžeme pozorovat při běžném procesu.

Tabulka č. 1: Proces nastolování agendy ve veřejné politice

Fáze	Popis
Identifikace problému	Skutečnosti, které vedou k rozpoznání problematiky nedostatečných kapacit na středních školách. Například rostoucí populace studentů a jejich migrování za studiem do Prahy, forma přijímacího řízení, nedostatečné financování a neodpovídající výstavba nových kapacit, strategie jednotlivých orgánů.
Mediální pokrytí	Média se na základě indikátorů začínají tematicce věnovat. Prvotním impulsem mohou být například diskuse rodičů na sociálních sítích, či osobní zkušenosti. Novináři poté provádí nejrůznější analýzy a rozhovory s rodiči či žáky, informují o dané problematice a dílčích faktorech.
Problém se stává rozpoznatelným širší veřejností	O dané problematice se prostřednictvím médií dozvídá širší veřejnost. Tvoří si názor a problematika nedostatečných kapacit na středních školách se stává důležitou a naléhavou, nejen v očích přímo zasažených osob, ale o problematiku se zajímají i aktéři, kterých se problematika přímo nedotýká.
Zapojení veřejnosti	Zainteresované strany se začínají angažovat – ať už formou diskusí na sociálních sítích, peticí, protestů, interpelací na zasedání orgánů veřejné správy či pouhými dotazy na činné orgány v této věci.
Pozornost politiků	Nátlak veřejnosti politikům nedovoluje problematiku ignorovat. Agenda se dostává i na jejich interní jednání, stejně tak, jako na jednání veřejná. Diskutují se možná opatření, vznikají pracovní skupiny, vyjednávají se o možných řešeních. Politici začínají tvořit veřejná prohlášení, iniciativy a mnohdy pronášejí směrem k veřejnosti sliby, jak se s danou problematikou oni konkrétně vypořádají.
Politická rozhodnutí	Politické diskuse sílí, problematika nedostatečných kapacit na středních školách se stává důležitým bodem na jednáních příslušných orgánů. Hledá se konkrétní řešení, předkládají se možné návrhy politiků – zavede se spádovost? Postaví se nové školy? Změní se systém přijímacího řízení?
Podpora politických rozhodnutí	Politici, kteří se aktivně snaží situaci vyřešit a přichází s řešeními mohou být veřejností a médii vnímáni jako hrdinové, kdežto aktéři, kteří dané snahy bojkotují mohou být vnímáni jako padouši. Jednotlivé charakteristiky aktérů mohou být ovšem přisuzovány i orgánům veřejné správy a jednotlivcům, kteří do problematiky (ne)zasahovali v minulosti.
Nalezení řešení	Rozhodnutí o přijetí určitého řešení či opatření. V případě nedostatečných kapacit na středních školách došlo po několikaměsíčním vyjednáváním mezi MŠMT a dalšími orgány ke

shodě, že je potřeba změnit systém přijímacího řízení. Nicméně i do budoucna je potřeba se agendě věnovat a školství dostatečně financovat – proces je opět cyklický, kdy došlo k utichnutí problematiky vzhledem k neaktuálnosti, ale s přicházejícím jarem se agenda pravděpodobně opět dostává do popředí.

Zdroj: vlastní zpracování dle Červenka a kolektiv 2008.

Celý proces nastolování agendy v této problematice může být značně dynamický a ovlivněný různými aktéry, včetně médií, veřejnosti, politiků a školských orgánů. Jedním z významných výzkumů je studie „*Agenda Setting and the Policy Process: Focusing Events*“ (Birkland, Schwaebler 2019), která se zaměřuje na roli významných událostí (focusing events) v procesu nastolování agendy. Tento koncept je relevantní pro analýzu toho, jak specifické události nebo krizové situace, jako je náhlý nárůst počtu studentů, mohou vyvolat mediální a politickou reakci, což vede ke změnám v politice. Tato studie zdůrazňuje, jak rychlé a intenzivní mediální pokrytí může zveličit problém a urychlit politické rozhodování.

2.2 Morální panika

Koncept morální paniky je v kontextu této práce klíčový, neboť poskytuje rámec pro pochopení, jak se určité problémy dostávají do popředí veřejné a politické debaty. Morální panika, jako sociologický koncept, umožňuje analyzovat, jak se média, veřejnost a političtí aktéři podílejí na vytváření a eskalaci tohoto problému jako naléhavé a veřejností intenzivně vnímané hrozby (Goode, Ben-Yehuda 1994). Následující kapitola se zaměřuje na klíčové náležitosti a na využití konceptu morální paniky v jiných výzkumech.

Koncept morální paniky bývá velmi často asociován s reakcemi na určité deviantní chování ve společnosti, s kriminalitou, či s hrozbami a nástrahami (Cricher 2017). Ovšem tento koncept a jeho náležitosti mohou být velmi dobře aplikovány v rámci klasifikace aktérů v problematice nedostatečných kapacit na středních školách a veřejné debatě o této problematice. Koncept morální paniky, aplikovaný na veřejnou politiku, zkoumá dynamiku mezi společenskými obavami, mediálním obrazem, reakcí veřejnosti a politickými reakcemi na vnímané hrozby nebo deviantní chování. Naznačuje, že určité problémy, události nebo skupiny jsou v médiích senzacechtivé a přehnané, což vede ke zvýšenému znepokojení veřejnosti a výzvam ke konání akce v rámci zlepšení situace (Jennings a kol. 2020). Dle Thompsona se jedná o koncept, který si zaslouží více pozornosti a teorii morální paniky klasifikuje jako klíčový sociologický koncept (Thompson 1998).

2.2.1 Vývoj zájmu o morální paniku

Pojem „*morální panika*” je hluboce zakořeněn v kriminologii a sociologii. Základy této teorie položil britský sociolog Stanley Cohen, který ve své knize z roku 1972 s názvem: „*Folk Devils and Moral Panics: The Creation of the Mods and Rockers*” pojednává o dvou mládežnických subkulturách – o Mods a Rockers (Cohen 1972). Cohen prostřednictvím mediálních vyjádření mapoval konflikty mezi těmito dvěma skupinami a zkoumal, jaká je na tyto konflikty společenská reakce. Jeho práce popisovala morální paniku jako období, kdy se společnost kolektivně stává úzkostnou a bojí se určité skupiny, chování nebo problému (Cohen 1972). Média, politici a veřejnost hrají zásadní roli v posilování těchto obav, což často vede k přehnanému vnímání ohrožení. Postupně se teorie začala rozšiřovat a byla aplikována i na problémy spojené s drogami, imigrací či terorismem. Mezi další průkopníky teorie morální paniky patří Jock Young (2011), Stuart Hall (2013), Erich Goode a Nachman Ben-Yehuda (1994, 2009, 2011).

Od 80. let se v teorii hojně začala brát v potaz role médií při vytváření a šíření morální paniky. Vztah mezi médií, vnímáním problematiky veřejností a následnými politickými reakcemi byli odborníky na mediální a kulturní studia zkoumány z pohledu rámování problému médií a k jejich roli zesilovačů vnímaných hrozeb. s rostoucí mírou globalizace a příchodem nových technologií se studium morální paniky rozšířilo natolik, že se morální panika dá pozorovat i v rámci globálního měřítko (Cricher 2017).

2.2.2 Morální panika ve veřejné politice

V kontextu veřejné politiky může teorie morální paniky pomoci vysvětlit, jak se konkrétní problémy dostávají do popředí politického a veřejného diskurzu, což často vede k politickým rozhodnutím, která jsou vedena naléhavostí vnímané krize. Níže uvádím klíčové prvky této teorie dle Cohena (2011), které jsem pro lepší přehlednost zanesla do tabulky.

Tabulka č. 2: Morální panika

Fáze	Popis
Identifikace hrozby	Vnímaná deviace – první fází je identifikování určitého chování, skupiny osob nebo problému, který je zobrazován jako deviantní či ohrožující společnost. Takovýto problém je pak pro média ideálním zdrojem příjmu – jedná se o senzacechtivé a mnohdy až přehnané titulky, články, vyjádření.
Mediální pokrytí	Média hrají klíčovou v roli v zesilování potřeby vnímat určitý jev jako hrozbu. Zpravodajství může události nebo problémy senzacechtivě drammatizovat, aby upoutalo pozornost veřejnosti. Toto zvýšené mediální pokrytí přispívá k eskalaci obav veřejnosti.
Reakce veřejnosti	Zvýšené obavy: Senzacechtivé mediální pokrytí vyvolává zvýšené obavy a znepokojení veřejnosti. Jednotlivci se mohou začít bát nebo být pobouřeni, což vede k výzvám k přijetí opatření k řešení vnímané hrozby. Veřejné mínění je ovlivněno rámcováním problému v médiích.
Politická reakce	V rámci nátlaku veřejnosti se často političtí činitelé mnohonásobně více věnují vnímané hrozbě a protlačují tuto agendu do svých politických programu. Naléhavost problému vyvolaná právě morální panikou zpravidla vede k rychlému vypracování a implementování opatření.
Sociální kontrola	Ve smyslu přijetí regulačních opatření zaměřených na kontrolu dané hrozby a eliminaci jejích dopadů. Tato opatření zpravidla bývají nové zpřísněné zákony či zvýšené vymáhání práva za účelem obnovení pocitu pořádku ve společnosti.
Stigmatizace a outsideři	Teorie morální paniky předpokládá, že určité skupiny nebo jednotlivci mohou být během morální paniky označeni za „ <i>d'ábly z lidu</i> “. Tito jednotlivci nebo skupiny osob jsou velmi často stigmatizováni a obviňováni z vnímané hrozby, což přispívá k polarizaci společnosti.
Kritika přijatých politických opatření	Kritici této teorie tvrdí, že taková politická rozhodnutí, která jsou přijata během vyvolané morální paniky jsou často příliš jednoduchá a celý společenský problém zjednodušují, což opět vede ke stigmatizaci určitých skupin bez hlubšího zkoumání příčin.
Zacyklení	Morální panika má tendenci mít své cyklické fáze, podobně, jako popisuje například fázový model veřejně politického cyklu (Howlett, Ramesh, Pearl 2009). Tedy, že se rozpozná problém, nalezne se řešení, implementuje se, vyhodnotí a pokud nedošlo k dostatečnému zlepšení situace, objeví se další problém, který je nutné vyřešit .

Zdroj: vlastní zpracování dle Cohen 2011.

Ráda bych zde uvedla dva klíčové výzkumy, které se zabývají konceptem morální paniky a jeho dopadem na veřejnou politiku. Prvním z nich je studie „*Moral Panics and Punctuated Equilibrium in Public Policy: An Analysis of the Criminal Justice Policy Agenda in Britain*“ od autorů Willa Jenningse, Stephena Farralla, Emily Gray a Colina Haye (2017). Tento výzkum je pro mou práci klíčový, protože poskytuje vhled do toho, jak morální paniky mohou náhle přerušit stabilní období ve veřejné politice a vyvolat dramatické změny. Autoři studie využívají koncept punctuated equilibrium, který vysvětluje, jak krizové události, jako byla vražda Jamesa Bulgera, mohou změnit politickou agendu v oblasti trestní spravedlnosti. Kombinují historickou a mediální analýzu s kvantitativními daty, aby detailně popsali vliv těchto událostí na politiku. Tento výzkum má mnoho společného s mým. Obě studie zdůrazňují význam médií v procesu nastolování agendy a vytváření morálních panik. Média mohou dramatizovat určité problémy, čímž zvyšují veřejnou pozornost a vytvářejí tlak na politické aktéry (Jennings a kol. 2017). Metodologicky se však lišíme; zatímco já využívám především kvalitativní analýzu mediálních zdrojů a politických diskusí, Jennings a jeho kolegové využívají kombinaci historických a kvantitativních přístupů.

Druhým klíčovým výzkumem je práce Stanleyho Cohena "*Folk Devils and Moral Panics: The Creation of the Mods and Rockers*" (Cohen 1972, 2002). Cohen poskytuje hluboký vhled do procesu vytváření morální paniky, přičemž analyzuje, jak média, veřejnost a autority konstruují a udržují morální paniky prostřednictvím příkladu subkultur mods a rockers v 60. letech ve Velké Británii. Cohen ukazuje, jak jsou tyto skupiny prezentovány jako „folk devils“ – symboly hrozby pro společenské normy a hodnoty. Jeho analýza zahrnuje obsahovou analýzu mediálních zpráv a veřejných reakcí, což mu umožňuje ukázat, jak mediální zveličování vedlo k širšímu společenskému odsouzení a zásahům ze strany autorit.

Cohenova práce je relevantní pro můj výzkum, protože také zdůrazňuje roli médií při utváření veřejného mínění a vyvolávání morální paniky. Stejně jako Cohenova studie, i můj výzkum se zaměřuje na analýzu toho, jak média prezentují problémy jako hrozby, což vede k tlaku na politická a společenská opatření. Oba výše uvedené výzkumy poskytují důležité teoretické rámce, které jsou aplikovatelné na současné problémy a pomáhají pochopit dynamiku mezi médii, veřejností a politickými aktéry.

2.3 Narrative Policy Framework

Narrative Policy Framework je analytický nástroj ve veřejné politice, který se zaměřuje na studium příběhů a narativů, jež ovlivňují rozhodovací procesy a formování politiky. NPF byl vyvinut v roce 2010 autory Michael D. Jonesem a Markem K. McBethem, kteří položili základy pro systematické zkoumání role příběhů v politických procesech. Tento rámec umožňuje analyzovat, jakým způsobem příběhy a narativy ovlivňují veřejné mínění, politické preference a rozhodování politických aktérů (Jones, McBeth 2010).

Ve své diplomové práci se zaměřuji na analýzu příběhů týkajících se nedostatečných kapacit na středních školách pomocí tří klíčových rolí: hrdiny, oběti a padoucha. Tyto role jsou často využívány k vyprávění příběhů ve veřejné politice (Shanahan a kol. 2018):

- **Hrdina:** Tato postava je prezentována jako zachránce nebo ten, kdo aktivně pracuje na řešení problému. Může jít o jednotlivce, skupinu aktérů, organizace nebo instituce, které usilují o zlepšení situace.
- **Oběť:** Oběť je ta, která trpí důsledky problému. Oběť je často vykreslována jako pasivní a bezmocná, což zvyšuje tlak na ostatní aktéry, aby problém řešili.
- **Padouch:** Padouch je identifikován jako příčina nebo hlavní faktor problému. V kontextu nedostatečných kapacit na středních školách mohou být za padouchy označeny různé subjekty, například nedostatečně financované školství, neefektivní politika či specifické politické subjekty.

NPF poskytuje užitečný rámec pro analýzu a pochopení, jak příběhy ovlivňují politiku a veřejné mínění. Využití této teorie při zkoumání nedostatečných kapacit na středních školách umožňuje identifikovat různé pohledy a narativy, které jsou ve veřejném diskurzu přítomny. Analýza rolí hrdiny, oběti a padoucha v těchto příbězích pomáhá lépe porozumět dynamice politických debat a může být cenným nástrojem pro formulaci efektivnějších politických opatření.

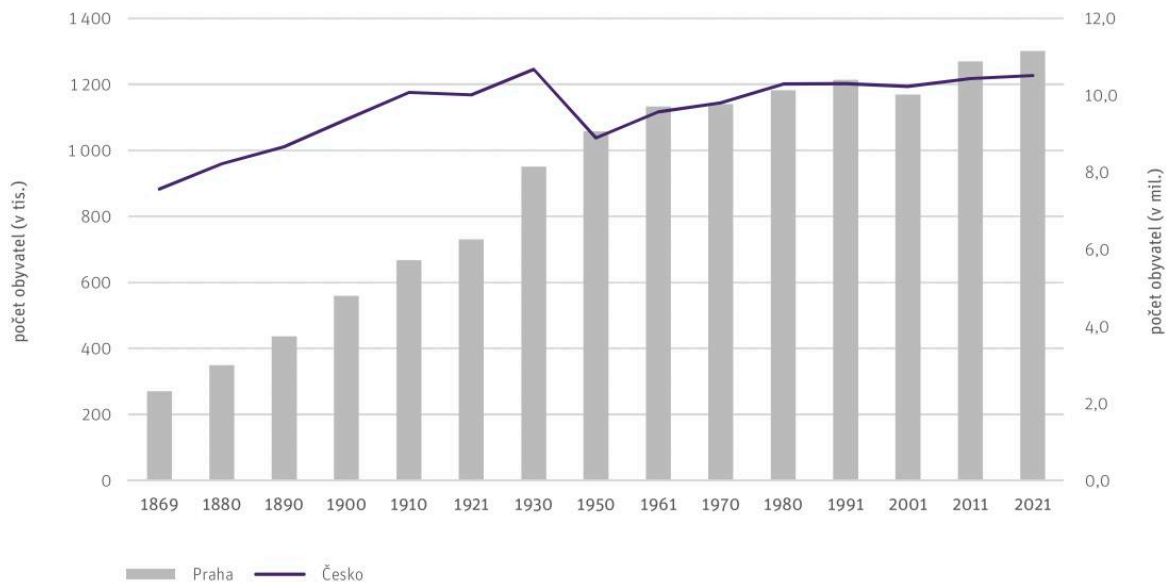
3 Faktory ovlivňují přechod ze základní na střední školu v Praze

V této kapitole budou zmíněny 3 hlavní příčiny nastalé krizové situace – populační vývoj, specifické postavení krajů a podoba přijímacího řízení. Jednu z podkapitol tvoří systém veřejné správy jakožto věcné východisko důležité pro celkové pochopení této problematiky. V rámci této podkapitoly jsou definovány role a aktéři důležití pro politické rozhodování.

3.1 Populační vývoj

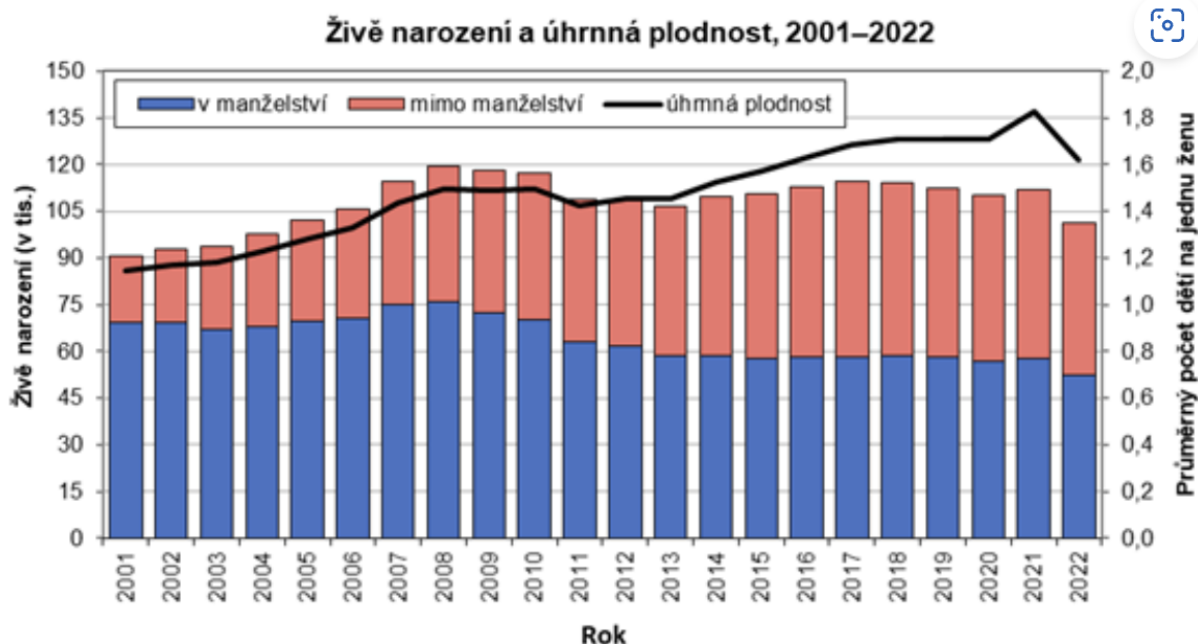
Na základě dat Českého statistického úřadu lze v české společnosti od 90. let 20. století pozorovat celkový propad porodnosti, výrazný nárůst porodnosti je znatelný až v roce 2008. Zatímco v roce 1999 se narodilo 89 000 dětí, v roce 2008 se narodilo o 30 000 dětí více. Důležitým faktorem je opět specifické postavení Hlavního města Prahy a Středočeského kraje, kdy v obou krajích dochází ročně k nejvyššímu populačnímu nárůstu v celé České republice. Jak vyplývá z Grafu č. 1. Vývoj počtu obyvatel v Praze, hlavní město v posledních 20 letech zaznamenává vyšší nárůst obyvatelstva oproti českému průměru (IPR 2022).

Graf č. 1. Vývoj počtu obyvatel v Praze

Zdroj: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy

Graf č. 2: Porodnost

Zdroj: Český statistický úřad

Tato skutečnost tak měla být v rámci politických rozhodnutí reflektována a kraje se mohly již od roku 2008 připravovat na silný populační ročník, který bude nastupovat na střední školy v průběhu let 2023 a 2024. V Hlavním městě Praze však byly tendence spíše opačné, do roku 2015 totiž počet studentů středních škol klesal, proto docházelo i k rušení středoškolských kapacit. Od roku 2018 do roku 2022 se podařilo otevřít 4 nové střední školy, ovšem v průběhu let 2011 až 2017 jich bylo 13 zrušeno, trend byl tedy spíše opačný (Český statistický úřad 2022).

3.2 Specifické postavení krajů

Hlavní město Prahu a Středočeský kraj mnozí vnímají jako tzv. spojené nádoby v návaznosti na jejich specifickou geografickou polohu (Středočeský kraj v celé své rozloze obepíná Hlavní město Prahu), zasazení sídla Krajského úřadu Středočeského kraje na území Prahy či neméně důležitý společenský faktor suburbanizace, tedy migrace občanů z hlavního města do jeho okolí (Ouředníček a kol. 2013). A je naprosto pochopitelné, že žáci, kteří na základní školu docházeli ve Středočeském kraji, mohou mít ambici studovat střední školu v Praze. Hlavní město Praha tak v jistém slova smyslu saturuje poptávku po středoškolském vzdělání u žáků ze

Středočeského kraje (Hlavní město Praha 2023³), který eviduje dostatek volných míst kumulativně, avšak poptávka se míjí s nabídkou, tuto skutečnost potvrzuje i středočeský radní pro oblast školství, Milan Vácha (Milan Vácha pro Učitelství, 2023)⁴. Žáci tak velmi často míří do Prahy – ať již z důvodu lepší dopravní dostupnosti, rozmanitosti nabídky středoškolského studia či prestiži nabízených oborů. Především se jedná o okresy Praha – západ a Praha – východ, což jsou okresy, které zcela obklopují českou metropoli a tvoří tak nejbližší zázemí pro pražskou aglomeraci. Obyvatelé okresů často dojíždějí do Prahy kvůli zaměstnání a zde naopak v rámci procesu tzv. suburbanizace probíhá masivní výstavba zejména rodinných domů pro ekonomicky silné obyvatelstvo hlavního města. Právě pro tyto obyvatele jsou střední školy na území HMP velmi často nejlépe dostupné, jako příklad lze uvést obec Horoměřice, která je svou polohou nejbližší Praze 6, zatímco nejbližší středočeské město s výběrem středních škol, Kladno, je vzdáleno mnohem více.

Důležitý faktor je již zmiňovaná dopravní dostupnost. Zatímco u žáků prvního a druhého stupně rodiče často volí nejbližší vzdělávací instituci jejich domovu, ať už z důvodu bezpečnosti, sociálních vazeb či čistě kvůli faktoru spádovosti, u žáků sekundárního vzdělávání dopravní dostupnost mění svou roli (Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání Univerzity Karlovy 2023).

Podíváme-li se na statistiky, zjistíme, že pro Prahu místa na pražských školách dostatečná jsou. Dle statistických údajů Praha pro školní rok 2023/2024 disponovala více než 17 000 místy, přičemž žáků devátých tříd Praha evidovala 11 651 (CERMAT 2023⁵, Hlavní město Praha 2023⁶). Další statistiky nicméně poukázaly na podstatnou skutečnost – na pražské školy podalo alespoň 1 přihlášku více než 40 % středočeských žáků v roce 2023 (Hlavní město Praha 2023⁷) a více než 50 % středočeských žáků v roce 2024 (Česká školní inspekce 2024). Právě v důsledku velké migrace žáků ze Středočeského za vzděláním do hlavního města

---

³ Hlavní město Praha. Nastavit adekvátně kapacitu škol pomůže ještě užší spolupráce Prahy a Středočeského kraje se státem [online]. Praha: Hlavní město Praha, 2023.

⁴ Učitelství. Spolupráce Prahy a Středočeského kraje bude dál hlavně v dopravě a školství [online]. Praha: Učitelství, 2023.

⁵ Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání. Počet přihlášek na jednotnou přijímací zkoušku 2023 [online]. Praha: Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2023.

⁶ tamtéž

⁷ tamtéž

vznikají problémy s kapacitami středních škol, které nemohou saturovat poptávku žáků ze dvou krajů.

3.3 Podoba přijímacího řízení

Jedním z největších faktorů ovlivňujících situaci je bezpochyby podoba přijímacího řízení na střední školy do roku 2023 (Protivínský 2023). Tradičně probíhají jednotné přijímací zkoušky v průběhu dubna. Jsou zaštiťované příspěvkovou organizací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (dále uváděné pouze jako MŠMT) s názvem CERMAT neboli Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, založené roku 2006. Jednotná přijímací zkouška (dále jen JPZ) je v České republice zavedena od roku 2017, v letech 2015 až 2016 však probíhalo pilotní testování. Standardizované testy pro přijímací řízení poskytuje společnost Cermat a jsou rozděleny do kategorií: český jazyk a matematika. Jednotné přijímací zkoušky (JPZ) jsou povinné pro všechny maturitní obory, s výjimkou oborů s talentovou zkouškou a oborů zkráceného studia podle § 85 školského zákona. JPZ musí tvořit 60 % celkového hodnocení splnění kritérií, zbylých 40 % si škola může určit dle vlastního rozhodnutí. U přijímacího řízení oboru Gymnázium se sportovní přípravou musí JPZ představovat minimálně 40 % celkového hodnocení (zákon č. 561/2004 Sb.).

JPZ byla zavedena MŠMT, aby bylo možné stanovit minimální požadavky, které by měl student splňovat při nástupu na střední školu zakončenou maturitní zkouškou. JPZ byla vytvořena na základě Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a skládá se z didaktického testu z předmětu český jazyk a literatura a předmětu matematika a její aplikace (CERMAT 2023)⁸.

Celková podoba přijímacího řízení, tedy procesu, kterým musí žák projít od podání přihlášky až po nástup do instituce, se ukázala jako velmi nevyhovující (Protivínský 2023). V předchozích letech mohli žáci podávat pouze dvě přihlášky na střední školu (CERMAT 2023⁹, zákon č. 561/2004 Sb.), pokud u JPZ dosáhli vynikajícího výsledku, nezářídka kdy byli přijati na obě střední školy. To způsobovalo chaos, politická reprezentace i veřejnost se velmi rychle shodli na tom, že právě analogové přijímací řízení a jeho podoba musí být nutně změněna

---

⁸ Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání. Průvodce přípravou na jednotnou přijímací zkoušku [online]. Praha: Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2023.

⁹ tamtéž

(Krejčí in Radiožurnál, 26. 6. 2023)¹⁰. Problémy spojené s přijímacím řízením pro školní rok 2023/2024 se ukázaly jako jeden z hlavních aspektů krizové situace. Analogový systém byl funkční pouze do momentu, kdy se na střední školy začal hlásit velmi silný populační ročník žáků a administrativní úkony začaly být nezvladatelné. V následujících řádcích popíšu, jak probíhalo přijímací řízení dle Vyhlášky č. 355/2016 Sb.

V praxi si žák zvolil dvě střední školy, na které podal přihlášku. Tyto instituce následně zaevidovali počet uchazečů, vypsalí termíny přijímacích řízení, žák splnil JPZ a případně splnil i dodatečné přijímací zkoušky organizované školou. Následně žák čekal na zveřejnění výsledků přijímacího řízení a přijetí ke studiu. V ideální situaci se žák dostal na obě střední školy, školu A a školu B. Student se rozhodl pro studium na škole A, odevzdal do 10 dnů řediteli školy zápisový lístek a na školu byl přijat. Na školu B zápisový lístek do 10 dnů neodevzdal, tudíž po uplynutí této lhůty ředitel školy B nabízí místo uchazečům pod čarou, kteří podali odvolání proti výsledku přijímacího řízení.

V případě, že se žák dostal na školu B, ale nikoliv na školu A, bylo čistě na rozhodnutí studenta, jak bude v rozhodování pokračovat. Mohl nastoupit na školu B, odevzdat zápisový lístek a tím proces ukončit. V roce 2023 jsme ovšem zaznamenali výrazné taktizování s přihláškami – nezřídka kdy si žák podal přihlášku na „vysněnou školu“ A a na „pro jistotu školu“ B, což mnohdy byla instituce, na kterou doopravdy nastoupit nechtěl (například střední odborná škola, i když měl žák ambice na gymnázium) (Mačí in Seznam Zprávy, 29. 3. 2023).

¹¹V tomto důsledku pak i školy, o které v minulých letech nebyl takový zájem, zaznamenaly nárůst počtu přihlášek a počet bodů nutných pro přijetí se tak zvyšoval. V situaci, kdy se žák rozhodl na školu B nenastoupit, měl tři možnosti. Podat do 3 dnů od doručení oznámení o nepřijetí odvolání na školu A a vyčkávat. Podat odvolání, ale pro jistotu odevzdat zápisový lístek na školu B, kdyby odvolání nevyšlo, případně vyčkat na vypsání 2. kol přijímacího řízení – a situaci si případně pojistit odevzdáním zápisového lístku na školu B. V případě přijetí na odvolání totiž student může jedenkrát změnit odevzdání zápisového lístku a podat jej na školu, která žáka přijala na odvolání.

Velmi obtížná situace pak nastávala u studentů, kteří se nedostali ani na jednu střední školu. Mohlo se jednat o špatnou strategii – žák podal přihlášku na dvě prestižní gymnázia

---

¹⁰ Český rozhlas Radiožurnál. Krejčí, šéf CERMATu: Přihlášky na střední školy zdigitalizujeme a zavedeme prioritizaci škol [online]. YouTube, 2023.

¹¹ Seznam Zprávy. Rodí se plán, jak změnit přijímačky na střední školy [online]. 2023.

a bodový zisk nestačil na přijetí ani na jednu ze škol. Byly však zaznamenány i případy, kdy si žák podal dvě přihlášky na školy, o kterých se domníval, že nejsou tak žádané, školy B a C. I s průměrným bodovým ziskem u JPZ se však ani na jednu školu nedostal. Tato situace byla zapříčiněna především taktizováním, kdy si jiný žák podal jako druhou volbu „pro jistotu” školu B, vzhledem k tomu, že měl však ambice na „vysněnou školu” A, získal vysoký počet bodů v rámci JPZ, a tak byl s tímto vysokým počtem bodů přijat na školu B, ač na školu A body nestačili. Na škole B však v minulosti stačilo k přijetí 50 bodů, vlivem taktizování je však v roce 2023 na školu B potřeba bodů 70, protože více žáků taktizovalo.

Pro všechny zúčastněné nastává moment chaosu. Ředitelé škol čekají 10 dnů na odevzdání zápisových lístků, následně informují dle pořadníku uchazeče, kteří podali odvolání o tom, že je nyní přijali. Žák tak může vzít zpět svůj zápisový lístek ze školy B a doručit ho na školu A. Situaci si lze představit jako síto, protože na škole B se tak uvolňují místa a žák, který nebyl přijat ani na jednu školu tak po více než 10 dnech může být na odvolání přijat i na školu B a C. Pakliže ředitel již na seznamu nemá žádné další uchazeče a stále má volná místa, může vypsat 2. kolo přijímacího řízení. O tomto procesu však rozhoduje sám ředitel školy a 2. kolo může být vypsané kdykoliv, proces tak běží asynchronně. Ve druhých kolech také žáci mohli podat libovolný počet přihlášek, například 10. A mohli být přijati na všech 10 škol, v důsledku čehož na 9 školách opět „blokovali” místo a další zájemci museli nadále čekat na postup v procesu.

3.4 Veřejná správa

Celkové fungování veřejné správy hraje klíčovou roli v problematice nedostatečných kapacit na středních školách. Její význam spočívá v tom, že je zodpovědná za vytváření a implementaci politik, které přímo ovlivňují organizaci a financování školství. Veřejná správa má na různých úrovních, od Ministerstva školství až po místní samosprávy, zásadní vliv na strategické plánování, rozšiřování infrastruktury a alokaci zdrojů. V následujících podkapitolách budou definovány jednotlivé úrovně a jejich role.

3.4.1 Státní úroveň

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je ústředním státním orgánem určujícím globální podobu školství v České republice. MŠMT je zodpovědné za veřejnou správu v oblasti vzdělávání, za inovace a vývoj vzdělávacích soustav, určuje podobu vzdělávacích a sportovních politik. MŠMT nese v rámci centrální státní správy značné pravomoci, definuje strategické dokumenty, které slouží jako základ pro další klíčové kroky (Kalous, Veselý 2006). Má pravomoc rozhodovat o registraci škol do školského rejstříku a taktéž oficiálně stanovuje jejich kapacity. Také přímo zřizuje některé specializované školy a zařízení. V rámci vzájemné spolupráce může spolupracovat s dalšími resortními ministerstvy, zejména s Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem zdravotnictví či Ministerstvem financí.

- MŠMT reguluje předškolní, základní, střední, vysokoškolské, odborné i další vzdělávání. Vyvíjí politiky a strategie, připravuje Rámcové vzdělávací programy. Definiuje práva a povinnosti fyzických, ale i právnických osob zapojených do vzdělávací soustavy a definuje rozsah pravomocí orgánů provádějících státní dozor (Kalous, Veselý 2006).
- MŠMT je hlavním správcem financí putujících do školství v rámci rozpočtu.
- Ministr školství je nepřímo voleným politikem. Ve zkoumaném období došlo dne 4. května k výměně ministrů. Od 29. června 2022 do 4. května 2023 stál v čele MŠMT Vladimír Balaš, jehož funkci převzal Mikuláš Bek (oba politici jsou členy STAN).

3.4.2 Krajská úroveň

Zásadní roli hraje v této problematice komplikovaný administrativní vztah mezi Prahou, která je zároveň krajem i obcí (dělicí se na 57 městských částí) a Středočeským krajem, jehož krajským městem je Praha. V čele Prahy stojí primátor, volený členy zastupitelstva. V čele

Středočeského kraje stojí hejtman (v případě Středočeského kraje hejtmanka), kromě jiného názvu je však vše totožné. Zastupitelstvo hlavního města Prahy čítá, stejně jako zastupitelstvo Středočeského kraje, 65 zastupitelů. Nejdůležitějším orgánem je Rada, která v obou krajích čítá 11 členů včetně primátora/hejtmanky. Každý radní zodpovídá za jiný resort, v případě Prahy a Středočeského kraje jsou to radní Antonín Klecanda (STAN) a Milan Vácha (STAN). Dále je důležitá role odborů, v případě Prahy je to odbor školství, mládeže a sportu, jehož ředitelkou je Lenka Němcová a ve Středočeském kraji se jedná o odbor školství.

Kraje jsou zřizovatelem většiny veřejných středních a uměleckých škol, domů dětí a mládeže a vyšších odborných škol (Krejčíková 2022). Funkce odborů školství, které jsou apolitické a při výměně politické reprezentace zůstávají neměnné, je správa provozu středních škol, zajištění celkového chodu agendy, monitorování situace a všeobecná podpora zodpovědného politika. Vzhledem k složitosti územního členění Prahy a Středočeského kraje je hlavním městem obou krajů Praha, ovšem kompetence a odpovědnost jsou rozděleny mezi dvě samosprávy (Krejčíková 2022), které spolu ale v mnohých případech nespolupracují na žádoucí úrovni, primárně co se týká distribuce financí a ucelené, společné strategie.

Kraje z vlastních alokovaných zdrojů financují rozšiřování kapacit středních škol, na financování těchto aktivit se však mohou spolupodílet i obce či třetí strany, jako jsou soukromí investoři či developerské společnosti.

3.4.3 Obecní úroveň

Obce, které jsou v Praze označovány jako městské části, plní roli územních samospráv. Praha čítá 57 městských částí, které se dělí na takzvané „velké“ či „číslované“, tedy Praha 1 až Praha 22 a na takzvané „malé městské části“, tedy například městská část Praha-Kolovraty. Velké městské části taktéž vykonávají funkci přenesené působnosti pro malé městské části, příkladem může být Praha-Kbely, jejíž odpovědnou Prahou s přenesenou působností je Praha 19. Obce jsou zřizovatelem všech veřejných mateřských a základních škol, které financují jak ze státního, tak krajského rozpočtu. Volení zástupci jednotlivých Prah dohromady tvoří zastupitelstvo hlavního města Prahy, které zajišťuje koordinaci jednotlivých samospráv (Nantl 2018).

4 Metody a zdroje dat

V této kapitole budou podrobněji popsány metody a data, která jsem v rámci dosažení cílů využila.

4.1 Základní metodologické uchopení a výzkumný design

Jako výzkumný design jsem se rozhodla využít případovou studii, která je vhodným designem pro zkoumání určitého fenoménu v rámci institucí, osob či sociálních skupin (Chrastina 2019). Reichl charakterizuje případovou studii jako vhodný design k „*popsání zkoumaného předmětu detailně, a přitom komplexně v jeho složitosti a celistvosti*“ (Reichel 2009). Případová studie je charakteristická pro kvalitativní výzkum, který je vhodný především v rámci hlubšího porozumění kontextu, názorů či postojů. Pro dosažení cílů diplomové práce, především pak pro cíl 2: Porovnat míru pozornosti věnovanou tématu nedostatečných kapacit na středních školách mezi politickou agendou, mediální agendou a veřejnou agendou, budu využívat smíšený výzkumný přístup. Ten je charakteristický kombinováním alespoň jednoho kvantitativního aspektu s alespoň jedním kvalitativním přístupem. Dle Creswella (2018) umožňuje smíšený výzkum integraci dat z obou přístupů a přináší další poznatky nad rámec informací poskytovaných jednotlivě (volný překlad, Creswell 2018, str. 28).

Kvantitativní data, jako jsou počty minut jednání, frekvence tématu nebo procentuální zastoupení tématu v politických jednáních, slouží k analýze, jaká pozornost byla tomuto tématu věnována v průběhu času. Tato data mi umožňují lépe pochopit celkovou situaci a ukázat, jak rychle se téma dostalo do popředí zájmu. Koncept morální paniky (podrobněji viz kapitola 2.2 Morální panika) předpokládá, že morální panika vzniká rychle, vyvolává volání po okamžitých změnách a poté rychle opadá nebo se zacykluje (Cohen, 2011).

Současně pracuji i s kvalitativními daty, která zahrnují analýzu vyjádření politiků, mediálních článků a veřejných reakcí. Tato data mi umožňují zkoumat narativy a příběhy, které se formují kolem tématu nedostatečných kapacit na středních školách, a analyzovat, jak jsou tyto narativy používány k ovlivňování veřejného mínění a politických rozhodnutí. Tímto způsobem se snažím dosáhnout komplexního pochopení, jak různé agendy přispívají k formování a řešení tohoto problému.

V této diplomové práci budu využívat induktivní přístup, který mi umožní získat podrobné informace o postojích jednotlivých aktérů k problematice nedostatečných kapacit na středních školách. Saunders induktivní přístup definuje jako vhodný především ve výzkumech, kdy je cílem „porozumět způsobu, jakým lidé interpretují svůj sociální svět“ (Saunders a kol 2003). Nespornou výhodou induktivního přístupu je jeho otevřenost a návaznost na kontext dané situace s využíváním více metod sběru dat tak, aby byl výzkumník prezentovat různé názory a perspektivy (Saunders 2003).

Pro případovou studii je důležité si jako první stanovit výzkumný problém a jeho kontext (viz kapitola 2 Teoretická východiska a kapitola 3 Faktory ovlivňují přechod ze základní na střední školu v Praze) stanovit si cíle výzkumu (viz kapitola 1 Cíle a výzkumné otázky) a vybrat si konkrétní případ, který má identifikovatelné hranice (Gerring 2007, str. 19). V rámci mé práce je jako případ zvoleno jako předmět zkoumání Hlavní město Praha v průběhu celého roku 2023 a prvních 3 měsíců roku 2024. Důvody pro zvolení právě tohoto případu jsou dány mou pracovní pozicí a potažmo znalostí případu, ale i skutečností, že právě Hlavní město Praha bylo nedostatečnými kapacitami na středních školách zasaženo vůbec nejvíce (Česká školní inspekce 2024). Časové ohraničení bylo zvoleno z důvodu změny politické reprezentace počátkem roku 2023 a rapidním medializováním problematiky právě během roku 2023.

4.2 Data a jejich sběr

Ve výzkumu jsem pracovala s rozličnými daty, avšak primárním zdrojem dat byly stenozáznamy ze zasedání Zastupitelstva Hlavního města Prahy ve zkoumaném období. Data dále rozlišuji na:

- titulky mediálních zpráv vybraných zdrojů, které mi posloužily v rámci analýzy nastolování mediální agendy viz příloha č. 1: Tabulka novinových titulků
- zápisy z jednání Výboru pro výchovu a vzdělávání HMP, které mi posloužily v rámci analýzy nastolování politické agendy viz příloha č. 2: Tabulka výstupů – výbor
- stenozáznamy ze zasedání ZHMP, které mi rovněž posloužily v rámci analýzy nastolování politické agendy viz příloha č. 3: Tabulka výstupů – ZHMP
- občanské interpelace v rámci zasedání ZHMP, které mi posloužily v rámci analýzy nastolování veřejné agendy.

A v neposlední řadě mi jako zdroj informací slouží i osobní zkušenost v rámci mé pracovní pozice na magistrátu hlavního města Prahy. V květnu 2023 jsem si začala zaznamenávat důležité argumentační linky jednotlivých aktérů, jejich postoje a přesvědčení. Právě tyto poznámky mi později velmi dobře posloužily v rámci definování zacílení diplomové práce a rovněž mi byly prospěšné k lepší orientaci se v tématu.

4.2.1 Zápisy z jednání Výboru pro výchovu a vzdělávání HMP

Největší část mé výzkumné práce tvoří analýza debaty na úrovni politické reprezentace hlavního města Prahy, pro tyto účely jsem podrobila analýze zápisy ze zasedání Výboru pro výchovu a vzdělávání, který slouží jako poradní či kontrolní orgán ZHMP. Celkem jsem analyzovala 10 zápisů z jednání Výboru v období ledna 2023 až března 2024. Výbor zasedá zpravidla jedenkrát měsíčně, zasedání předchází jednání ZHMP a hlavní agendou Výboru je diskuse ohledně témat/dokumentů následně předkládaných na jednání Zastupitelstva. Členové Výboru jsou složeni z řad koaliční i opoziční reprezentace hlavního města Prahy. Výbor může k daným dokumentům navrhnout doporučující či nedoporučující stanovisko, které může sloužit jako opora pro jednání na úrovni ZHMP (Zákon č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze).

4.2.2 Stenografické záznamy zasedání ZHMP

Nejdůležitějšími daty v rámci této diplomové jsou stenozáznamy ze zasedání ZHMP. Celkově bylo podrobena analýze 11 stenozáznamů, což odpovídá počtu uskutečněných zasedání ZHMP ve zkoumaném období. Tyto dokumenty byly klíčové, jelikož právě v rámci zasedání ZHMP probíhaly četné debaty ohledně problematiky nedostatečných kapacit na středních školách na úrovni politické agendy. Prostřednictvím obsahové a následně frekvenční analýzy jsem pak identifikovala role a postoje politické reprezentace směrem ke zkoumané problematice. V diplomové práci používám celá jména aktérů, data nijak neanonymizuji, jelikož pracuji s dokumenty, které rovněž operují s celými jmény osob. Všechny tyto dokumenty jsou veřejně dostupné na internetu a jsou uvedeny ve zdrojích v jejich původní podobě.

4.2.3 Titulky mediálních zpráv vybraných zdrojů

Mediální pokrytí událostí je jedním z největších nositelů morální paniky. Média fungují jako stěžejní kanál, který nastoluje dané téma, rámuje ho a konstruuje obraz celé situace, narativ médií pak výrazně ovlivňuje smýšlení široké veřejnosti o problematice. Prostřednictvím médií

rovněž dochází ke zprostředkování urgency řešení situace ze strany politických aktérů, kteří mohou svými pravomocemi rozhodovat o budoucím vývoji situace.

Mediální agenda v této diplomové práci tvoří pouze dílčí úlohu, a to z důvodu charakteru práce, která si sice ve svém cíli stanovuje za cíl porovnat tři úrovně agend – politickou, veřejnou a mediální, avšak primárně se zaměřuje na agendu politickou. Proto jsem se rozhodla analyzovat pouze titulky vybraných médií ve zkoumaném období. Analýze byla podrobena následující média:

- Hospodářské noviny
- Lidové noviny
- Mladá fronta DNES
- Seznam Zprávy
- Novinky.cz
- Aktuálně.cz

Výběr těchto médií byl založen na 3 kritériích – čtenosti, frekvenci informování o problematice a důvěryhodnosti. Druhé kritérium bylo zvoleno na základě předvýzkumu, který jsem provedla prostřednictvím Newton Media Research a na základě klíčových slov „střední školy“ „Praha“ „přijímací řízení“ a „žáci“ jsem si v zadaném období zobrazila všechny zprávy. Zpráv bylo celkově 1645, což byl příliš velký vzorek. Z typu zdrojů jsem tedy odstranila diskuzní fóra, rozhlas a televizi, jelikož jsem se chtěla věnovat pouze titulkům. Následně jsem se přesunula ke zhrubé analýze narativů a identifikovala zdroje, které o problematice informovaly často. Následně jsem výčet médií komparovala se žebříčkem nejčtenějších a nejdůvěryhodnějších médií dle průzkumu agentury Reuters (Reuters 2023) a vybrala 3 nejčtenější a nejdůvěryhodnější tištěná média a 3 online média. Vzorek se mi tak snížil na 156 titulků bez duplicit, což pro můj výzkum bylo adekvátní. Mediální titulky jsem podrobila obsahové a frekvenční analýze.

4.2.4 Občanské interpelace v rámci zasedání Zastupitelstva hlavního města Prahy

Veřejná agenda je dle teorie nastolování agendy úzce propojena s agendou mediální, a společně formují agendu politickou. Tento aspekt budu demonstrovat prostřednictvím obsahové a frekvenční analýzy občanských interpelací v rámci zasedání ZHMP. Celkem bylo ve zkoumaném období vznešeno 6 občanských interpelací týkajících se problematiky nedostatečných kapacit na středních školách a další 4 občané se zapojili do diskuse v rámci projednávání pevného bodu. I tato vyjádření tedy byla postoupena analýze.

4.3 Způsob analýzy

Data, které jsem ve své práci analyzovala byla především ve formě textu, stenografické záznamy, zápisy z jednání, interpelace i mediální titulky. Jako vhodnou metodu analýzu jsem zvolila analýzu obsahovou. Dle Schreierové je obsahová analýza empirickou společenskovední metodou, která je charakteristická následujícími rysy:

- *„Dochází k redukci dat, výzkumník se systematicky zaměřuje pouze na data relevantní pro jeho oblast výzkumu.*
- *Jedná se o systematickou metodu, kdy dochází k jednotlivým opakujícím se krokům, tím se zabraňuje zkreslení výsledků.*
- *Tato metoda je flexibilní ve smyslu tvorby kódů a dílčích kategorií, které vznikají organicky na základě výzkumných cílů a otázek.“* (Schreier 2012, str. 5–8 in Cerhová 2022 str. 16–17).

V rámci analýzy stenografických zápisů a zápisů ze zasedání Výboru jsem si jako první krok otevřela dokument a prostřednictvím vyhledávání zadala klíčová slova „kapacity” a v textu si vyznačila všechny odpovídající pasáže, které se dotýkaly tématu. Aby mi neunikla žádná skutečnost, ve druhé fázi jsem do vyhledávače zadala „střední školy” a ve třetí fázi „Klecanda” - jelikož právě na osobu radního Antonína Klecandy byla vázána většina debat. Tímto třífázovým procesem jsem si vyselektovala všechny potřebné pasáže a následně jsem přistoupila k přenesení dat do tabulky v Excelu, tedy do kódovací knihy, viz příloha č. 3: Přehled výstupů ZHMP. Ke každému výroku, který se dotýkal tématu, jsem přiřadila následující proměnné: datum, aktér, politická příslušnost, druh narativu (hodnoty: padouch, hrdina, oběť – pokud výrok obsahoval více narativů, byl výrok zanesen do tabulky vícekrát),

hlavní argument k výroku a do posledního sloupce jsem si zkopírovala přímé citace aktérů k danému vyjádření.

Abych naplnila cíle práce a odpověděla na výzkumné otázky, bylo nutné data upravit a graficky je zpracovat pro přehledný výstup. Veškeré potřebné hodnoty jsem převedla na hodnoty číselné a následně jsem datům dala grafickou podobu. Kvantitativní data čítala informace ohledně celkové délky jednání, délky jednání o nedostatečných kapacitách (tyto informace jsem získala ze stenografických zápisů a z videozáznamů), procentuálním zastoupení tématu, počtu zapojených aktérů, počtu vyjádření jednotlivých aktérů a počtu zmínek kategorií výroků. Data, která ve své původní formě byla kvalitativní (výroky, argumenty), bylo nutné podrobit frekvenční analýze – tedy, vytvořila jsem si novou tabulku s četnostmi narativů a s četnostmi hlavních argumentů tak, abych data pomocí Excelu mohla převést do grafické podoby.

Vstupy pro analýzu mediálních titulků jsem získala podstatně jednodušeji, jelikož aplikace Newton Media Search nabízí možnost exportovat data přímo do Excelu. Po očištění dat jsem přistoupila k obsahové analýze titulků, v tomto ohledu jsem pouze sledovala vývoj narativu novinových titulků v čase. I když jsem se zaměřila hlavně na počet zmínek v daném měsíci, data obsahovala další proměnné, jako například zdroj článku, typ média, geografická oblast pokrytí a tón článku, které byly už předem vytvořené Newtonem. Tyto proměnné jsem využila k lepšímu pochopení a interpretaci mediální agendy, protože poskytovaly kontext k tomu, kdy a jak se o problematice mluvilo. Přestože jsem data nepodrobila tak detailnímu kódování a třídění jako v rámci politické agendy, sledovala jsem klíčové charakteristiky, které ovlivňují veřejné vnímání problému. Vytvořené grafy následně zobrazují frekvenci výskytu tématu v daném období, což mi umožnilo analyzovat mediální pokrytí a jeho změny v čase.

4.4 Limity výzkumu

Nepochybným limitem výzkumu je jeho časové ohraničení na období leden 2023 až březen 2024. Toto období bylo zvoleno z důvodu vrcholící krize v květnu 2023, ovšem vzhledem ke skutečnosti, že jsem původně diplomovou práci odevzdávala koncem dubna 2024, nebylo možné porovnat kompletní data ohledně vývoje situace. Vzhledem k okolnostem, které zapříčinily, že diplomovou práci odevzdávám až v červenci 2024 by se dalo namítat, že data šla zpracovat v jejich kompletní podobě – tedy od ledna 2023 až do opět vrcholící krize

v květnu 2024. To ovšem k velmi krátkému času na zpracování nebylo možné, rozhodla jsem se tedy ponechat původní časové ohraničení, abych zajistila konzistenci a ucelenost analýzy.

Jako limit lze brát i velmi úzké zaměření zkoumaného vzorku, který se soustředil pouze na debatu na úrovni Magistrátů hlavního města Prahy (dále jen MHMP). Při zúžení zkoumaného vzorku na debatu na úrovni MHMP jsem si uvědomovala možné omezení z hlediska generalizovatelnosti výsledků. Proto jsem se snažila zahrnout co nejširší spektrum zdrojů a dat, aby analýza byla co nejkompexnější. Při přiřazování rolí a kategorií v tematické analýze jsem kladla důraz na transparentnost a důslednost v interpretaci dat. Abych minimalizovala riziko subjektivity, konzultovala jsem své postupy s dalšími odborníky a kolegy, čímž jsem zajistila kritickou zpětnou vazbu a eliminaci potenciálních zkreslení.

Mezi další limity této práce patří rozličnost zkoumaných dat a jejich rozměr, který mi neumožňoval pracovat se všemi daty ve stejné hloubce. K tomuto limitu se váže i jistá míra subjektivity, která byla aplikována v rámci přiřazování rolí a kategorií při tematické analýze. Moje role, jakožto zaměstnankyně MHMP, dala sice práci rozměr hluboké znalosti tématu, mohla ovšem zapříčinit i jistou předpojatost. Mišovič (2019) k roli výzkumníka uvádí, že: *„Výzkumníkovi může chybět odstup od zkoumané reality nebo schopnost nevnímat některé skutečnosti jako samozřejmosti“*. Ač jsem se při interpretaci dat snažila být co nejvíce neutrální, mohlo vlivem mých vlastních zkušeností dojít k opomenutí, či naopak vyzdvižení určitých atributů. Snažila jsem se tuto situaci zvládnout tím, že jsem přísně oddělovala své profesionální názory od akademické analýzy, a věnovala jsem zvýšenou pozornost objektivnímu hodnocení dat. Při kvalitativním zaměření výzkumu jsem se snažila zajistit, aby byla data důkladně dokumentována a aby byl celý proces analýzy jasně popsán, což umožňuje dalším výzkumníkům pochopit postupy a případně je zopakovat v jiném kontextu.

Tímto způsobem jsem se snažila reagovat na identifikované limity a zajistit co nejvyšší kvalitu a důvěryhodnost mého výzkumu. Posledním limitem výzkumu je pak jeho kvalitativní zaměření, které znemožňuje přesné opakování výzkumu.

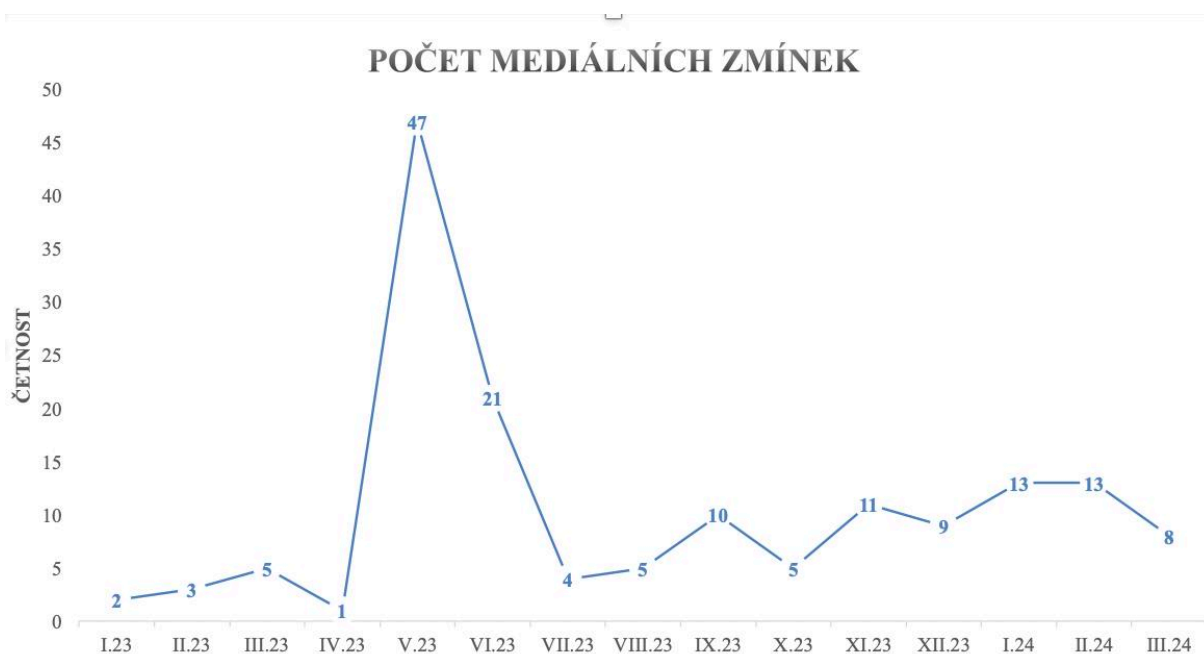
5 Analýza mediální, veřejné a politické agendy

Tato kapitola je věnována jednotlivým typům nastolování agendy dle Dearinga a Rogerse (1996) s důrazem na agendu politickou.

5.1 Mediální agenda

V rámci mediální agendy bylo přistoupeno k analýze titulků novinových článků v průběhu časového údobí 1. ledna 2023 až 31. března 2024. Přehled veškerých novinových titulů je přiložen jako příloha č. 1: Tabulka novinových titulků.

Graf č. 3: Počet mediálních zmínek

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat viz příloha č. 1: Tabulka novinových titulků

Počátkem roku 2023 média začínají veřejnost informovat o možných problémech spojených s nadcházejícím přijímacím řízením. Diskutuje se především předpokládaný vysoký zájem o studium na gymnáziích ve spojitosti se silným ročníkem žáků 9. tříd. Téma se však prozatím nestává ústředním a média se problematice věnují pouze okrajově, situace však již v této chvíli vypadá dramaticky. Objevuje se například novinový článek s názvem: „Boj o gymnázia: málo míst a hodně stresu, chce na ně nejsilnější ročník devátáků. Krize čeká hlavně velká města“ (Lidové noviny 13. 2. 2023). Dle konceptu morální paniky tedy dochází k identifikaci hrozby.

V březnu 2023 je zaznamenán nárůst zpráv a téma se tak stává více viditelným. Právě v průběhu března totiž žáci podávají přihlášky na střední školy. Média informují především o taktice rodičů a žáků při vybírání střední školy. Analytik společnosti EDUin, Jan Zeman, pro Seznam Zprávy uvádí, že politická reprezentace dostatečně nereflektovala populačně silný ročník, to ovšem přikládá jako důsledek časté obměny politické reprezentace, která na situaci nestíhá včas reagovat (Jan Zeman in Seznam Zprávy 1. 3. 2023)¹². Taktizování v rámci podávání přihlášek na střední školy je v rámci březnových mediálních zpráv vůbec nejčastějším tématem, na rozdíl od ledna 2023 však média informují o opačné skutečnosti – o gymnázia není takový zájem. Předsedkyně asociace ředitelů gymnázií ČR Renata Schejbalová pro Mladou Frontu DNES uvádí, že rodiče volili strategii „na jistotu“ – jednu přihlášku tak podali na gymnázium, druhou například na střední odbornou školu, proto v celkovém součtu přihlášek je zájem o gymnázia nižší (Renáta Schejbalová in Mladá Fronta DNES 14. 3. 2023)¹³.

V dubnu 2023 byla zaznamenána pouze jedna mediální zpráva, která informovala o tom, že v současné chvíli probíhají přijímací zkoušky, které budou vyhodnoceny koncem dubna. V květnu 2023 je pak pozorovatelný skokový nárůst zpráv napříč všemi médii, dochází tedy k mediálnímu pokrytí. Zatímco v prvních květnových dnech média informovala především o možnostech, které mají nepřijetí žáci „Školáci, kterým nevyšla ani jedna přihláška, ještě mají šanci“ (Seznam Zprávy 2. 5. 2023), již 4. května se v mediálních titulcích objevuje, že stát zaspal (Mladá Fronta DNES 4. 5. 2023), média tak hledají viníka celé situace a situace je dramtizována. Je znatelný taktéž nárůst vyjádření důležitých aktérů vzdělávací politiky skrz média, například bývalý ředitel organizace Cermat, Pavel Zelený pro Seznam zprávy poskytl rozhovor, jehož titulek zní „Praha má smůlu. Přípravky na střední jsou v ní extrém, říká exšéf Cermatu“, Čímž indikuje, že Praha je obětí (Pavel Zelený in Seznam Zprávy 10. 5. 2023).¹⁴

Promluvy expertů prostřednictvím médií narůstají, prezentují se možná řešení – například zrušení 9. tříd (Lidové noviny 17. 5. 2023), zvýšení počtu žáků ve třídách či změna přijímacího řízení. Hledají se i viníci situace – především je zmiňována nedostatečná

---

¹² Seznam Zprávy. Potřebujeme více gymnázií, děti by neměly u přijímacích zkoušek závodit, říká expert [online]. Praha: Seznam Zprávy, 2023.

¹³ Mladá Fronta DNES. Devátáci pod tlakem. Přihláškami volí lehčí cestu, gymnáziím mizí zájemci [online]. Praha: iDNES.cz, 2023.

¹⁴ Seznam Zprávy. Ptám se já: Exšéf Cermatu k neúspěchu žáků u přijímacích zkoušek [online]. Praha: Seznam Zprávy, 2023.

spolupráce mezi Prahou a Středočeským krajem či vlada, která situaci neřešila koncepčně. „Horor jménem přijímačky pokračuje. Hejtman chce od září ve třídách zvýšit počet žáků na 34, situaci řeší i vlada“ informují o situaci Lidové noviny 18. 5. 2023 (Lidové noviny 18. 5. 2023). Celý systém přijímacího řízení byl velmi komplikovaný, nepřehledný a znemožňoval krajům či školám pružně reagovat na situaci (MŠMT 2023), jelikož až do 30. srpna se situace mohla měnit. Je tedy naprosto zřejmé, že mezi veřejností byla znatelná panika, kterou například Antonín Klecanda označoval za zbytečnou a veřejnost uklidňoval, ať vyčkají (Antonín Klecanda, Tisková konference k aktuální situaci v pražském středním školství, 18. 5. 2023). Jeho postoj však veřejnost ještě více pobouřil, jelikož situace byla opravdu kritická a stresující, především pak pro žáky a rodiče, kteří několik týdnů žili v nejistotě, jakým směrem se bude vyvíjet jejich studium.

Prostřednictvím médií je znatelná i reakce veřejnosti, například Aktuálně.cz vydává článek s názvem: „Z Prahy i do Lanškrouna. Zoufalí rodiče hlásí své děti na školy na druhé straně Česka“ (Aktuálně.cz 23. 5. 2023). Právě příběhy rodičů a žáků jsou hojně prezentovány v průběhu června, kdy problematika byla stále velmi aktuální a média o ní informovala. „Místo školy na pracák, bez podpory i výhod. Rodiče nepřijatých dětí v panice vymýšlí náhradní řešení“, informují Lidové noviny počátkem června (Lidové noviny 5. 6. 2023). Oproti květnu, kdy byly titulky zaměřované především na paniku a negativní aspekty se v červnu narativ mění. Je prezentována politická reakce, především pak rozšiřování lyceí (Lidové noviny 9. 6. 2023) a průzkumy, které se plánují provést v rámci zmapování poptávky pro příští roky. „Praha bude zjišťovat, jaký obor chtějí studovat děti, co se nedostaly na střední školu.“ (Seznam Zprávy 23. 6. 2023). V průběhu letních měsíců téma utichá, média v tomto období informují o zažehnutí krize. „Kolaps se nekonal, pachů z přijímaček ale zůstala. Jen digitalizace chaos nespraví, říkají odborníci“ (Hospodářské noviny 19. 7. 2023), a veřejnosti jsou prezentována řešení, která budou přijata v rámci zlepšení situace, jedná se tedy o prezentaci sociální kontroly.

V průběhu podzimu 2023 se média věnovala především prezentaci průzkumů, které byly provedeny v návaznosti na vzniklou krizovou situaci. Ač se krize povedla zažehnat a žáci nekončili na úřadě práce, průzkumy prokázaly, že někteří žáci skončili na jiném typu školy, nežli si přáli. „Rodiče z Prahy a okolí chtějí gymnázia, žáci ale končí na učilištích. Míst je málo, ukázal průzkum“ (Hospodářské noviny, 14. 11. 2023). A dále média znovu otvírala téma

potenciální hrozby pro příští rok – opakování situace. *„Přijímačky na SŠ: kapacity chybí. Je zde další silný ročník, s navýšením počtu tříd otáčí především Praha“* (Lidové noviny, 18. 11. 2023).

V prosinci 2023 pak média informovala o tom, že bylo přijato nové opatření – digitalizace systému přijímacího řízení společně s navýšením a prioritizací počtu přihlášek. Ač toto řešení navrhovali mnozí experti, u veřejnosti se nesetkává s přílišnou oblibou a dochází ke kritice přijatých politických opatření. Média počátkem ledna 2024 informují o problémech a obavách, které digitalizované přijímací řízení ve společnosti vyvolává. *„Rodiče se bojí přihlášek na střední školu, otázky vzbuzuje „elektronická džungle“* (Lidové noviny 13. 1. 2024) *„Nové přijímačky stresují nejvíce rodiče na venkově“* (Lidové noviny 17. 1. 2024) či *„Přihláška na střední jako digitální past“* (Lidové noviny 23. 1. 2024).

Během března 2024 pak média, podobně jako v předchozím roce, informují o nedostatečných kapacitách, což lze označit za zacyklení. Mladá Fronta DNES využívá titulku *„Děti je hodně a míst málo“* (Mladá fronta DNES 26. 3. 2023) který je analogií titulku: *„Boj o gymnázia: málo míst a hodně stresu“*, který vydaly Lidové noviny v únoru 2023 (Lidové noviny 13. 2. 2023).

5.2 Veřejná agenda

Ve světě politiky a veřejné správy je důležité pochopit, jak se formuje veřejná agenda. Veřejná agenda neboli soubor témat a problémů, které jsou veřejností vnímány jako nejdůležitější, je klíčovým prvkem, který ovlivňuje politické rozhodování a veřejné politiky. V rámci této kapitoly se zaměřuji na roli občanských interpelací v rámci zasedání Zastupitelstva hlavního města Prahy při formování veřejné agendy. Občanské interpelace jsou jedním z nástrojů, které umožňují občanům přímo ovlivňovat veřejnou agendu. Tyto interpelace umožňují občanům předložit své názory, otázky a obavy přímo zastupitelům, kteří mají moc a odpovědnost tyto problémy řešit. Občanské interpelace jsou zvoleny jako zdroj informací v rámci veřejné agendy z toho důvodu, že reflektují názory občanů, které jsou již natolik závažné, že je jdou řešit přímo do politické arény.

V této kapitole budou analyzovány občanské interpelace v období března 2023 až března 2024. Celkově bylo v rámci zkoumaného období zaznamenáno 5 občanských interpelací. Pro účely práce budou analyzovány dotazy veřejnosti a následné odpovědi příslušných politiků. Nejvíce interpelací bylo zaznamenáno na zastupitelstvu v květnu 2023, kdy krize ohledně nedostatečných kapacit na středních školách sílila. Pro lepší přehlednost budu výroky občanů rozdělovat do narativních figur „padouch“ „hrdina“ a „oběť“ pro zjednodušení orientace srovnání napříč kapitolami.

5.2.1 Oběti v očích veřejnosti

Všichni občané, kteří se zapojili do debaty jako oběti jednoznačně označují žáky a rodiče, kteří jsou podrobeni velkému stresu v souvislosti s přijímacím řízením. *„Ale letos je to naprostý šok, kolik dětí z Prahy se v 1., ani v 2. kole přijímaček nikam nedostalo. Je nutné, aby školy pojmuly ten silný ročník, který se na ně hlásí, tak, aby žádný žák bydlící v Praze v září nemusel skončit na úřadu práce.“*, uvádí v květnu 2023 Alexandra Bondarenková (INT. č. 4/7)¹⁵. Následující interpelující občanka, Štěpánka Nikodýmová sdílí stejný pohled na situaci: *„Děkuji za ten prostor, protože nás tady je víc a ta situace, kterou teď každý den poslední týdny prožíváme, je opravdu velmi stresující, nejenom pro nás, ale pro naše děti.“* (INT č. 4/8)¹⁶. V písemné

---

¹⁵ Hlavní město Praha. Ústní přehled návrhů, připomínek a podnětů občanů hl. m. Prahy přednesených na 4. zasedání ZHMP dne 25. 5. 2023 [online]. Praha: Hlavní město Praha, 2023.

¹⁶ tamtéž

interpelaci se Andrea Šumová táže hned na 4 otázky, z čehož jedna zní následovně: „*Jakým způsobem pomůžete pražským dětem, které se nedostanou na žádnou střední školu ani ve druhém kole přijímacího řízení (PZ)?*“ (INT č. 4/1/P)¹⁷.

Frustrace rodičů nad vzniklou situací je zřejmá rovněž z občanských projevů v rámci pevného bodu, který byl zařazen k projednání. Občanům byla dána příležitost do debaty vstoupit, čehož využili hned 4 občané. Tento postup nebývá zcela běžný a takto vysoký zájem o problematiku z řad občanů značí výjimečnou krizovou situaci. Jan Rybář vstupuje do debaty a upozorňuje na závažnost situace. „*Ta prosba je, prosím, přestaňte nás urážet tím, že budete opakovat, že všechno je v pořádku. Prosím, není to v pořádku, a i první slajd té prezentace ukazoval, že situace je velmi vážná a že nám to tedy trochu kazí ti Středočeši. Prosím, nedělejte to, neopakujte to, ta situace není dobrá. To je věc první.*“ (Jan Rybář Z 5/23).¹⁸

Andrea Šumová se kromě písemné interpelace zapojuje i napřímo do debaty a pronáší velmi emotivní příspěvek: „*(...) přece jenom jsou to děti bez hmotné odpovědnosti. Asi nechcete, aby první jejich střet se státem bylo to, že půjdou na pracovní úřad v 15 letech. Jsou to děti, které vesměs studovat chtějí, jak říkala paní diskutující, nebraňme jim v tom.*“ (Andrea Šumová Z 5/23). O měsíc později přichází písemná interpelace od občanky Kristýny Opletalové, která v úvodu svého dopisu poznamenává, že ví, že současná situace není vinou Antonína Klecandy, je však výkonným politikem, je tedy za situaci zodpovědný. Ve svém dopise apeluje na Antonína Klecandu aby situace byla řešena s ohledem na budoucí devátáky (INT č. 5/6/P)¹⁹.

V říjnu a prosinci 2023 v rámci občanských interpelací vystupuje Petr Kutílek, který apeluje na radního Klecandu, aby situaci ohledně nedostatečných kapacit na středních školách neprodleně řešil. Situaci označuje za alarmující vzhledem k žákům a rodičům, kteří se musí s problematikou potýkat. „*My jsme jako občané Prahy sledovali v posledním půlroce na jaře tu dramatickou situaci při nástupu mladých lidí na střední školy, ten velký přetlak v poptávce po všeobecném středním vzdělávání. Po těch letech, kdy experti a expertky upozorňovali a upozorňují na to, že potřebujeme posilovat všeobecné vzdělávání v naší společnosti, tak dorazily silné ročníky. Jak ti samí mladí lidé, kteří mají zájem o vzdělávání, tak jejich rodiče*

---

¹⁷ tamtéž

¹⁸ Zastupitelstvo hlavního města Prahy. 4. zasedání Zastupitelstva hlavního města Prahy ze dne 25. května 2023 [online]. Praha: Zastupitelstvo hlavního města Prahy, 2023.

¹⁹ Hlavní město Praha. Ústní přehled návrhů, připomínek a podnětů občanů hl. m. Prahy přednesených na 5. zasedání ZHMP dne 22. 6. 2023 [online]. Praha: Hlavní město Praha, 2023.

reflektují současnou situaci ve světě.“ (INT č. 7/2)²⁰. V prosinci téhož roku pak Petr Kutílek vystupuje znovu v rámci interpelací a požaduje po Antonínovi Klecandovi písemnou odpověď, které se mu po minulém výstupu nedostalo, ač o ni, dle jeho slov, žádal (INT č. 9/6)²¹. Antonín Klecanda na věc reaguje a přislubuje občanovi Kutílkovi odpověď tentokrát i v písemné formě.

5.2.2 Padouši v očích veřejnosti

Kolektivní vina

Nejčastěji byla v rámci občanských interpelací zaznamenána kolektivní vina jako padouch. Občané se především odvolávali na nečinnost předchozí politické reprezentace i přes skutečnost, že situace mohla být velmi dobře predikovaná na základě indikátorů.

„Myslím si, že za to můžete úplně všichni, kdo tady sedíte a kdo jste v politice déle než dva roky. Vy všichni máte na svědomí tu situaci, která je a která vám možná vůbec nepřipadá vážná, protože mám pocit, že jste pořád hrozně v klidu. Já bych očekávala, že tady budete ve velké panice vymýšlet nějaká opatření a řešit, co s tím uděláme, a nic takového se neděje. Děkuji alespoň za ty plány, které pan radní představil, protože mi to přijde, že je skvělé, že se alespoň něco děje.“, pronáší směrem k zastupitelům Pavla Aschermannová v květnu 2023 (Pavla Aschermannová Z 5/23). Rodiče apelují nejen na Antonína Klecandu, ale na všechny současné představitele, aby se k situaci vyjadřovali transparentně a aby rodičům byli poskytovány informace ohledně vývoje a řešení situace.

Občanka Kristýna Opletalová ve své písemné interpelaci z června 2023 zmiňuje skutečnost, že radní Klecanda není jediným zodpovědným politikem za vzniklou situaci. Ve svém dopise reflektuje změny v politické reprezentaci od roku 2010, kdy byla radní pro školství Marie Kousalíková, jenž byla výkonnou političkou v době, kdy se narodil silný ročník současných žáků devátých ročníků. Indikuje tak, že situaci měla začít řešit již ona a vrací se ke skutečnosti, že v tomto období byl primátorem Bohuslav Svoboda, který je primátorem i v současné chvíli. Ve svém dopise Kristýna Opletalová dále zmiňuje, že: *„Je politováníhodné, když toto zastupitelstvo v minulosti schválilo usnesení, že se zpracuje analýza, zajistí se*

---

²⁰ Hlavní město Praha. Ústní přehled návrhů, připomínek a podnětů občanů hl. m. Prahy přednesených na 7. zasedání ZHMP dne 26. 10. 2023 [online]. Praha: Hlavní město Praha, 2023

²¹ Hlavní město Praha. Ústní přehled návrhů, připomínek a podnětů občanů hl. m. Prahy přednesených na 9. zasedání ZHMP dne 14. 12. 2023 [online]. Praha: Hlavní město Praha, 2023.

kapacity SŠ spolu se Středočeským krajem atd., a pak se na to kvůli volbám zapomnělo.“ (INT č. 5/6/P).

Petr Kutílek se v říjnu 2023 s apelem připomíná a reflektuje, že současná koalice již nějakou dobu vládne, je tedy žádoucí, aby skutečně byly podniknuty kroky v rámci řešení situace v dlouhodobém horizontu. *„Tato rada vládne už ve čtvrtině svého funkčního období. Na jaře se zdálo, že je velmi zaskočena tím, co se děje. Takže já bych chtěl pana radního Klecandu poprosit, aby se konkrétně věnoval několika způsobům, jak zlepšit kapacitu středního školství v Praze.“ (INT č. 7/2).*

Středočeský kraj

Andrea Šumová v květnu 2023 zmiňuje jako jednoho z padouchů Středočeský kraj, který je dle slov občanky Šumové zodpovědný za nastalou situaci stejně, jako Praha. V rámci zlepšení situace navrhuje, aby se v rámci přijímacího řízení zohledňovala místní příslušnost žáků, tedy nenavrhuje přímo spádovost, ale pouze bonifikaci pro pražské žáky. *„(...) nějaký bod, dva pro ty děti, které tady skutečně příslušné jsou? Protože my můžeme stavět kapacity donekonečna, a budou se dál a dál zaplňovat lidmi, kteří budou rozšiřovat aglomeraci.“ (Andrea Šumová Z 5/23).* Ač zastupitelé tuto skutečnost hodně reflektují, v rámci občanských interpelací tento motiv není silný, vrací se k němu až v říjnu 2023 občan Petr Kutílek, který se dotazuje na vyjednávání mezi Antonínem Klecandou a Středočeským krajem a deklaruje, že ví, že Středočeský kraj je jedním z činitelů nastalé situace. *„A poslední otázka, a už budu končit, jaké konkrétní kroky dělá ve vztahu k Středočeskému kraji, jehož dlouhodobé selhávání v přípravě středoškolských kapacit má potom bezpochyby dopad i na situaci v Praze.“ (INT č. 7/2).*

Soukromé střední školy

Pavla Aschermannová ve svém projevu v květnu 2023 otevřela téma soukromých středních škol, jejichž kapacity jsou započítávány do celkových kapacit vzdělávacích zařízení. Tuto skutečnost vnímá jako nehoráznost a jako padoucha tak spatřuje systém veřejného školství, který nemá dostatečné kapacity. *„(...) je výsměch všem rodičům, kteří si to nemohou dovolit zaplatit. Ty městské školy, ty by měly mít dostatečnou kapacitu, aby pojaly všechny děti, které chtějí studovat.“ (Pavla Aschermannová Z 5/23).* Občanka Kristýna Opletalová ve své písemné interpelaci v červnu 2023 žádá Antonína Klecandu o poskytnutí informací ohledně počtu přihlášek a přijatých žáků na střední školy a prosí o rozdělení škol soukromých a veřejných,

přesný důvod neuvádí, lze však předpokládat, že soukromé školy vnímá jako zástupné řešení. (INT č. 5/6/P).

5.2.3 Hrdinové v očích veřejnosti

Definovat hrdinu v rámci občanských interpelací je velmi obtížné, jelikož občané ve svých projevech jen zřídka reflektují příznivé skutečnosti²². V této kapitole tedy jako hrdinové budou vyobrazeny návrhy občanů směrem k řešení situace.

Občané v rámci řešení situací navrhovali zejména elektronizaci přihlášek a navýšení jejich počtu (Andrea Šumová Z 5/23), k čemuž bylo přistoupeno od 1. 1. 2024. Dále jako jedno z možných řešení občané navrhovali přebudování kapacit osmiletých gymnázií na gymnázia čtyřletá (Petr Kutílek v rámci INT č. 7/2 a Kristýna Opletalová v rámci INT č. 5/6/P či zvýhodnění pražských žáků oproti středočeským žákům v přijímacím řízení (Andrea Šumová Z 5/23).

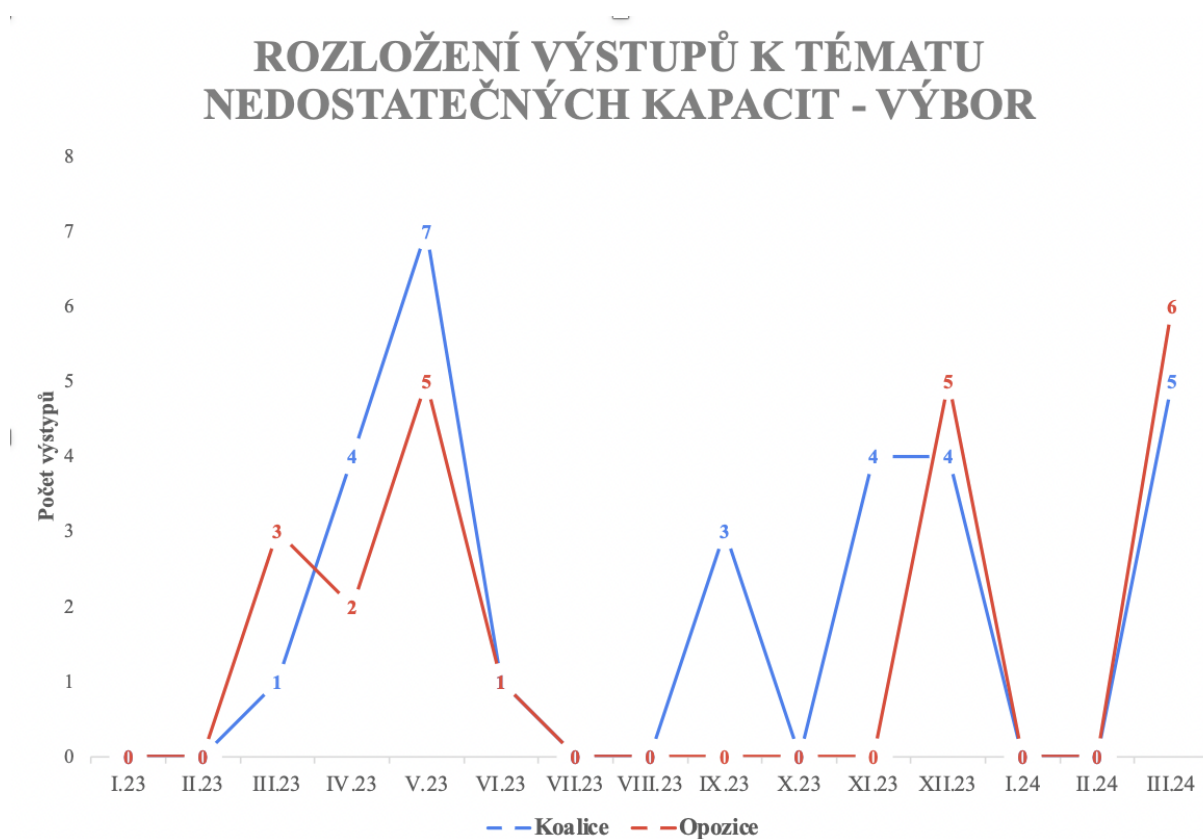
²² Jediným hrdinou, který byl napřímo definován, se stal Antonín Klecanda ve spojitosti se zájmem o řešení situace. Občanka Alexandra Bondarenková poslala oficiální dopis, ve kterém radnímu Klecandovi děkovala za jeho písemnou odpověď na její interpelaci z května 2023 a kvitovala jeho hluboký zájem o problematiku a možná řešení (soukromá poznámka autorky).

5.3 Politická agenda

Tato kapitola se zabývá analýzou výstupů jednotlivých politických aktérů v rámci jednání Výboru pro výchovu a vzdělávání a Zastupitelstva hlavního města Prahy. Pro lepší přehlednost jsem data graficky zpracovala.

Výbor pro výchovu a vzdělávání

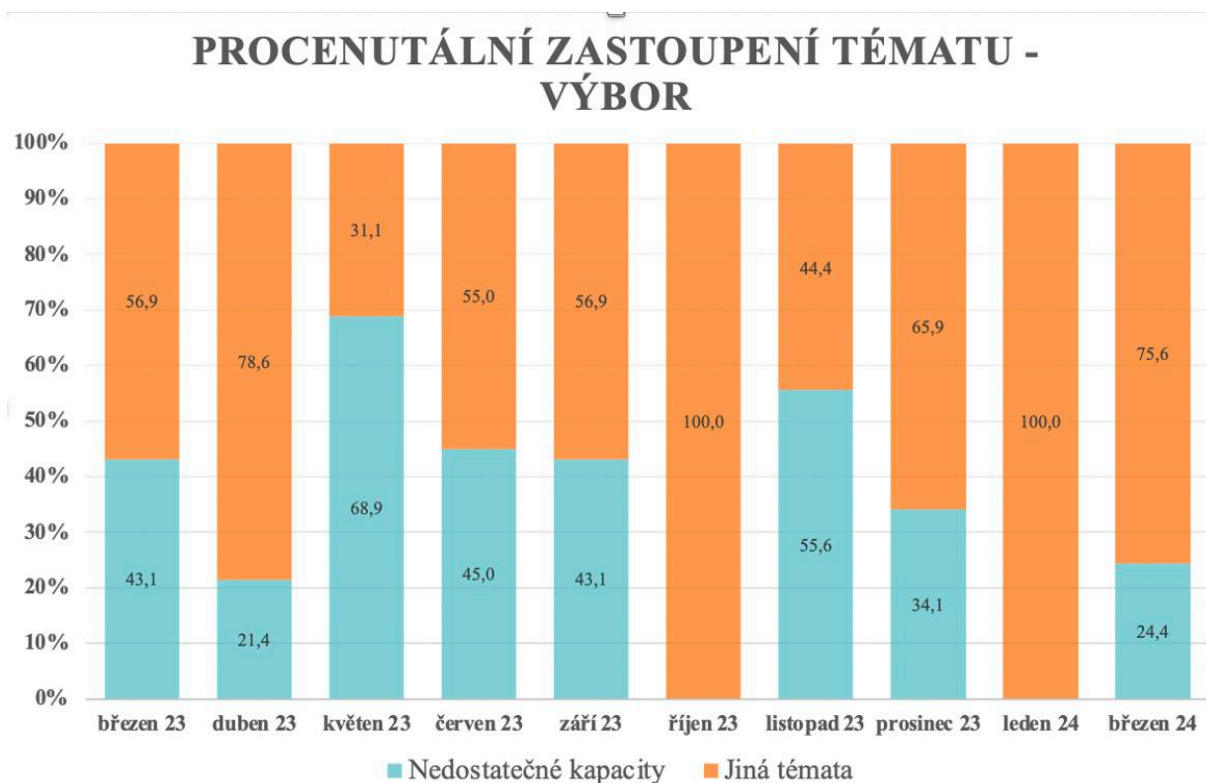
Graf č. 4: Rozložení výstupů k tématu nedostatečných kapacit – Výbor

Zdroj: vlastní zpracování

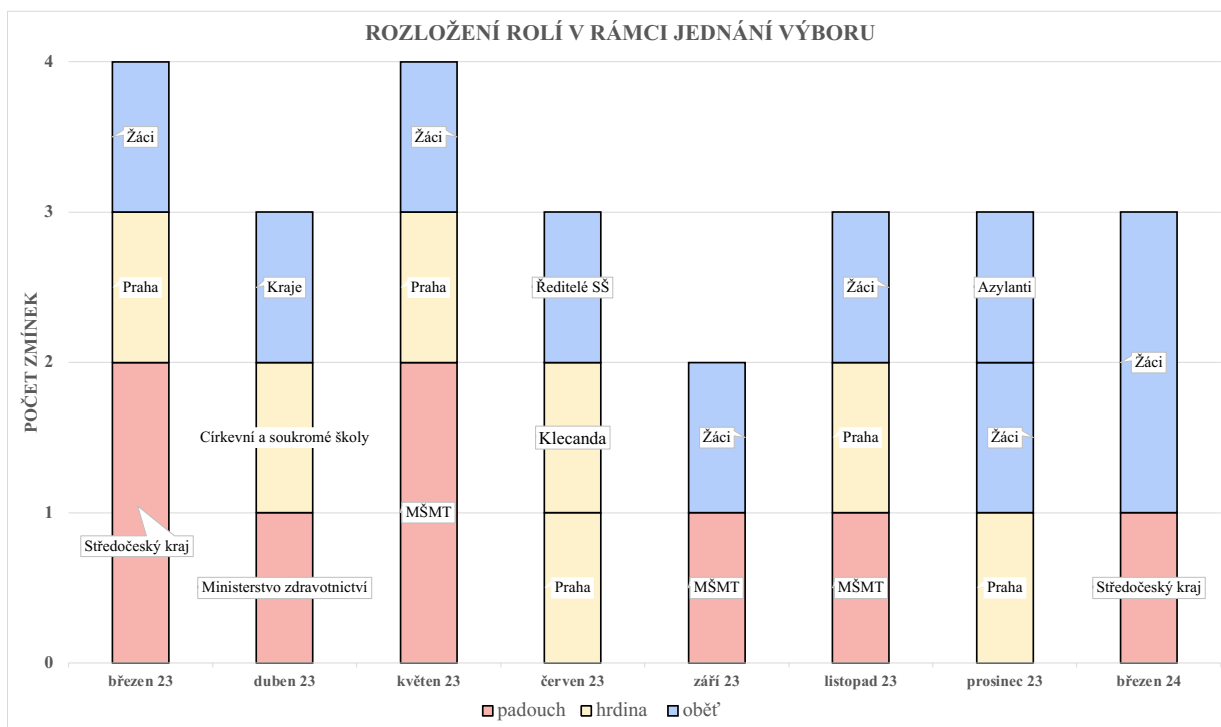
Graf je založen na kvantitativních datech na základě výstupů jednotlivých aktérů k tématu viz příloha č. 2: Tabulka výstupů – Výbor.

Graf č. 5: Procentuální zastoupení tématu – Výbor

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 6: Rozložení rolí v rámci jednání Výboru

Zdroj: Vlastní zpracování

Všechny tři výše uvedené grafy jsou založeny na kvantitativních datech na základě výstupů jednotlivých aktérů k tématu viz příloha č. 2: Tabulka výstupů – Výbor.

V rámci jednání Výboru byli nejčastěji jako oběti zmiňováni žáci, a to především v souvislosti s nedostatečnými kapacitami na středních školách, které pro mnohé žáky i jejich rodiče způsobují stres ohledně přechodu na střední školu. Největší důraz na oběti byl kladen na zasedání v březnu 2024, kdy Antonín Klecanda uvádí, že je 13% přetlak na gymnáziích a na ostatních středních školách i 40 %. Jana Komrsková k věci dodává, že „*nikdy nezažila takový stres u dětí, jako loni u devátáků.*“ (V 3/24). V souvislosti se žáky je v září 2023 Lenkou Němcovou otevřeno nové téma, v rámci debaty Výbor informuje o nedostatečných kapacitách stravovacích zařízení, což má negativní vliv na rozšiřování kapacit (V 9/23). V dubnu 2023 byli jako oběti definovány kraje, konkrétně Praha, Středočeský a Jihočeský kraj, které mají svá specifika, žije zde velký počet obyvatel, lidé hodně napříč kraji cestují za prací či za studiem (V 4/23). V prosincovém zasedání jsou jako oběti definováni azylanté, kteří mají přechod na střední školu ještě více zatěžkán vlivem jazykové bariéry, rozdílným vzdělávacím plánům či psychickým zdravím (V 12/23). K tématům stravovacích zařízení a azylantů se však již Výbor ve svých jednání nevrací. V červnu 2023 byli jako další oběti označeni ředitelé středních škol, kteří se potýkají se složitou administrativou přijímacího řízení, které probíhá analogově, toto téma se dostává do povědomí politiků, jelikož se začíná hovořit o nutné digitalizaci přijímacího řízení (V 5/23).

V květnu 2023 bylo jednání o nedostatečných kapacitách na středních školách v rámci Výboru věnováno nejvíce času, viz Graf č. 5: Procentuální zastoupení tématu – Výbor, a téma se, stejně jako v rámci jednání ZHMP, stalo ústředním (V 5/23). Byl definován nový padouch – Irena Pohl Houkalová i Jakub Lepš zmiňují, že je potřeba, aby Antonín Klecanda začal aktivně vyjednávat s MŠMT ohledně financování pedagogických fakult. Praha pocítuje nedostatek pedagogů a je potřeba zvýšit prestiž pedagogické profese a Irena Pohl Houkalová dodává, že stát tuto problematiku dostatečně neřeší (V 5/23). MŠMT je jako padouch spatřováno i v následujících měsících, v září i v listopadu, ovšem mění se důvody. Zatímco v září je MŠMT spatřováno jako padouch, jelikož svým způsobem brání navyšování kapacit z důvodu rejstříkových kapacit, které však neodpovídají reálným kapacitám, které jsou nižší – tuto skutečnost uvádí Lenka Němcová (V 9/23). V listopadu je pak MŠMT padouchem opět z jiného důvodu, tentokrát proto, že trvá na reciprocitě oborů, kromě oboru 4leté gymnázium (V 11/23).

Ve druhém kvartálu roku 2023, konkrétně v dubnu, byl Lenkou Němcovou Výbor informován o novém padouchovi, o Ministerstvu zdravotnictví, jelikož upravuje hygienické podmínky, které brání v rozšiřování kapacit. Ovšem v danou chvíli již probíhá jednání na úrovni Poslanecké sněmovny. Od Lenky Němcové je to tedy spíše konstatování skutečnosti, proč se kapacity nedaří rozšiřovat dostatečně rychle (V 4/23).

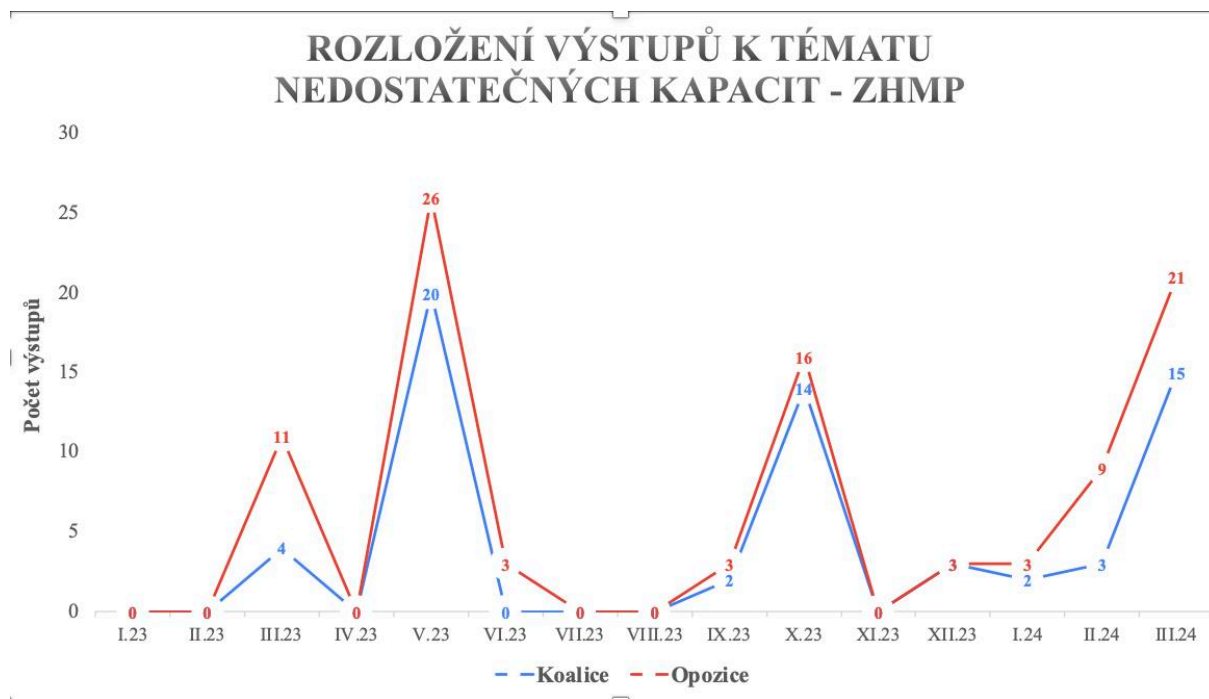
Zajímavou skutečností je Středočeský kraj jako padouch. Zatímco v rámci jednání ZHMP je Středočeský kraj jako padouch zmiňován téměř pokaždé, Výbor definoval Středočeský kraj jako padoucha pouze v březnu 2023 a poté až v březnu 2024. Ve všech zmínkách ovšem z toho samého důvodu – Středočeský kraj dostatečně nesaturuje poptávku studentů. V březnu 2023 jako argument uvádí Antonín Klecanda rušení některých šestiletých gymnázií ve Středočeském kraji bez náhrady, Lenka Němcová uvádí jako důvod 34% zastoupení středočeských žáků v 1. ročnících pražských středních škol (V 3/23). O rok později, v březnu 2024, Antonín Klecanda uvádí alarmující skutečnost – když se sečtou počty přihlášek žáků ze Středočeského kraje na pražské střední školy, dokonce převažují počet přihlášek pražských žáků na pražské školy. Toto téma se dostává na agendu v souvislosti s ukončením podávání přihlášek na střední školy, které v roce 2024 skončilo 1. března, orgány veřejné správy se tak ke statistickým dokumentům dostávají záhy poté a mohou analyzovat vývoj situace (V 3/24).

Praha byla nejčastěji zmiňována jako hrdina, jelikož přináší řešení situace – prostřednictvím navyšování kapacit. Tuto skutečnost zmiňuje opakovaně v průběhu zasedání Lenka Němcová, například v květnu 2023 informuje o tom, že Praha otevřela 25 nových tříd, stejnou argumentaci uvádí i v červnu téhož roku (V 5/23, V 6/23). V novém školním roce Lenka Němcová opět uvádí, že Praha je hrdinou, jelikož se i nadále daří rozšiřovat kapacity, konkrétně v listopadu Výbor informuje o tom, že se podařilo vyjednat s řediteli pražských škol transformaci oborů a podařilo se navýšit kapacity na čtyřletých gymnáziích o 72 míst, u ostatních odborů o 250, dále se čeká na zprostředkování žádostí o navýšení o dalších 2000 míst (V 11/23). V prosinci se Praha stává hrdinou opět v rámci rozšiřování kapacit, v tomto případě se ale dostává do argumentace nová skutečnost, Antonín Klecanda aktivně vyjednáva o odkupu budov pro zřízení školských kapacit a je tak Lenkou Němcovou označen za hrdinu (V 12/23).

5.3.1 Zastupitelstvo Hlavního města Prahy

Tato kapitola je stěžejní pro výsledná zjištění diplomové práce. Prostřednictvím obsahové analýzy výroků zastupitelů jsem rozlišila nejčastěji přisuzované narativy jednotlivým skutečnostem, což mi umožnilo získat ucelený pohled na problematiku.

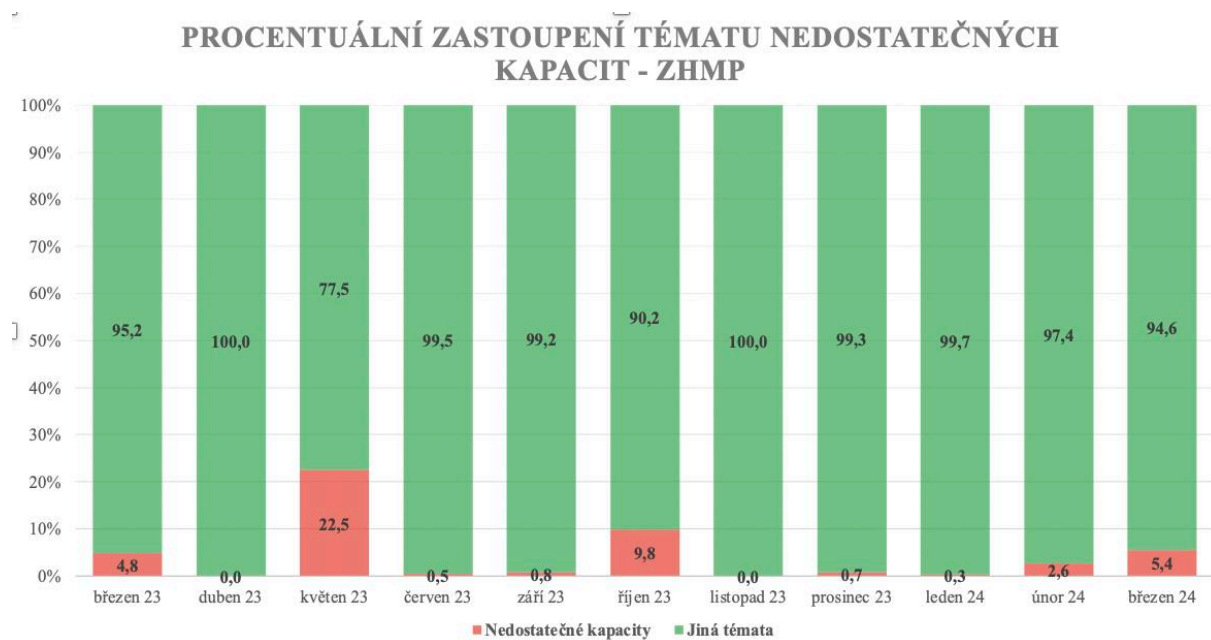
Graf č. 7: Rozložení výstupů k tématu nedostatečných kapacit – ZHMP

Zdroj: vlastní zpracování

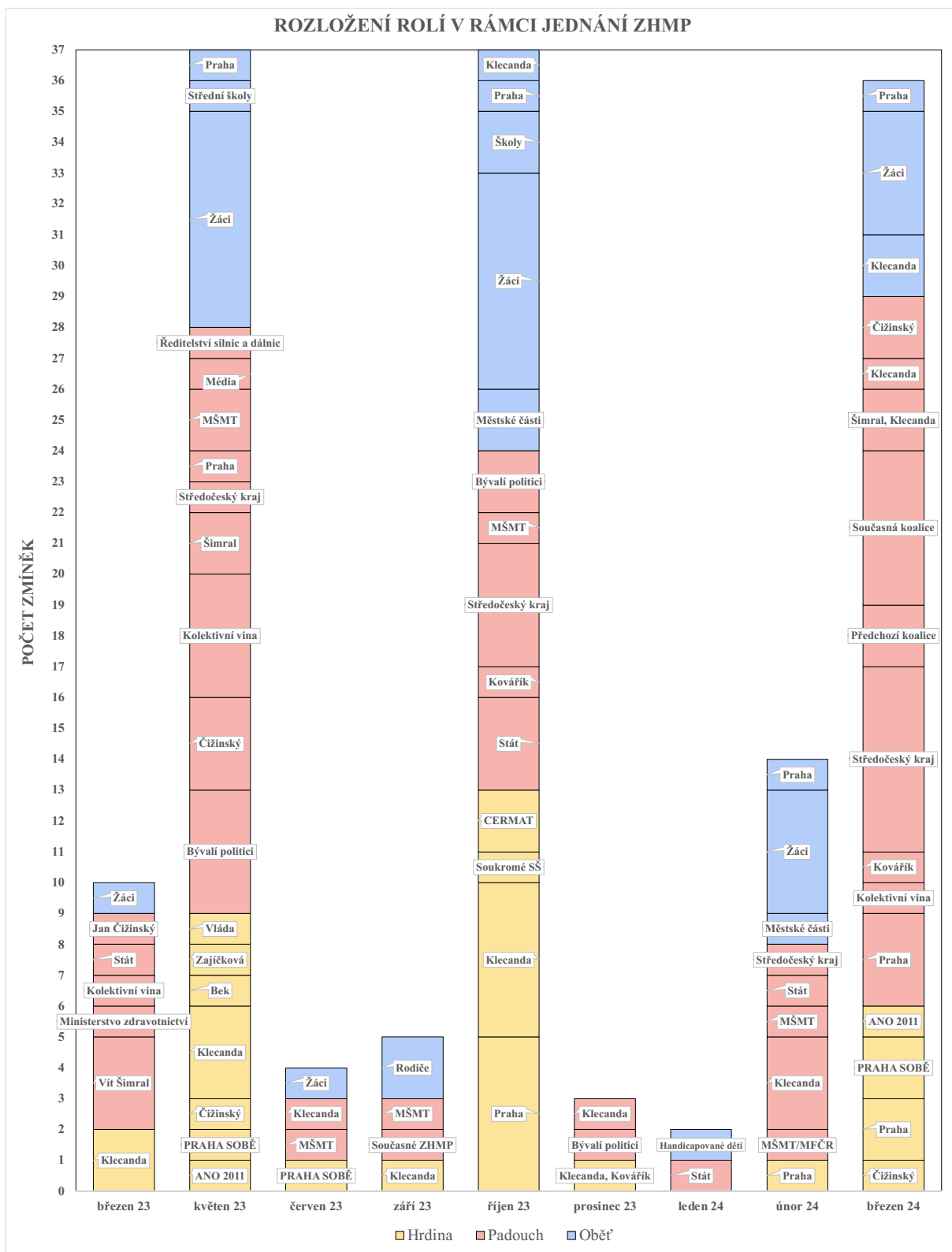

Graf č. 8: Procentuální zastoupení tématu – ZHMP

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 9: Rozložení rolí v rámci jednání ZHMP

Zdroj: vlastní zpracování

Všechny tři grafy jsou založeny na kvantitativních datech na základě výstupů jednotlivých aktérů k tématu viz příloha č. 3: Tabulka výstupů – ZHMP.

Téma nedostatečných kapacit na středních školách se na jednání ZHMP dostávalo pravidelně, téma bylo otevíráno na všech zasedání, kromě dubna a listopadu 2023. Pro přehlednost jsem se vývoj jednání na úrovni ZHMP rozhodla vyprávět chronologicky v rámci kategorií.

5.3.2 Oběti v očích zastupitelů

Žáci a rodiče

Nejčastějším tématem spojeným s obětí byli jednoznačně žáci, na které problematika nedostatečných kapacit na středních školách doléhá vůbec nejvíce. Ve všech stěžejních momentech jednání ZHMP byli žáci opakovaně označováni za oběti, ať už v rámci opozice či koalice. Antonín Klecanda již v prvním jednání v březnu 2023 přiznává, že kapacity mohou být nedostatečné vlivem vývoje demografické křivky, viz kapitola 3. 1 Populační vývoj, a že velkou roli v současné situaci hraje velká migrace žáků ze Středočeského kraje.

V květnu 2023 se otevírá nové téma ve spojitosti s žáky jako obětmi, začíná se diskutovat o nutnosti změny systému podávání přihlášek na střední školy. Antonín Klecanda celé ZHMP informoval o současném systému podávání přihlášek, které je analogové, je značnou zátěží i pro samotné ředitele středních škol a je potřeba, aby se systém co nejrychleji změnil – zdigitalizoval. Uvedl, že digitalizace zápisu je zásadní a nutná pro snížení stresu a zmatku během procesu přijímacího řízení. Na toto konto dodal, že průměrná střední škola utratí kolem 150–200 tisíc korun jen za poštovné v rámci přijímacího řízení, digitalizace by tak mohla významně snížit tyto náklady a ušetřit peníze státu. Digitalizovaný zápis by rád zavedl i u základních a mateřských škol (Antonín Klecanda, Z 5/23). Patrik Nacher v rámci květnového zasedání otevírá v souvislosti se žáky jako obětmi nové téma, dobrou dopravní dostupnost do Prahy. *„Když se ptáte rodičů, tak oni i přesto, že jsou z Prahy docela daleko, tak pro ně dopravní obslužnost do Prahy je lepší než do jejich nejbližšího jiného města, kde třeba nějaké gymnázium je.“* (Patrik Nacher, Z 5/23). Právě v květnu 2023 řada zastupitelů zmiňuje, jak nepřehledná situace je a jaký stres tato skutečnost vzbouzí v žácích a rodičích. Alexandra Udženija do debaty přidává vlastní zkušenost: *„Mě to mrzí, a já vám řeknu proč. Protože i já jsem si to prošla se svojí mladší dcerou. A vy vůbec nevíte mnozí z vás, co to je za stres pro*

rodiče, a hlavně pro to dítě. Dva roky jsem ji dostávala zpátky do normálního života, aby nabyla sebevědomí.“ (Alexandra Udženija, Z 5/23).

Radmila Kleslová ve svém projevu vyjadřuje pochopení pro celou situaci, zároveň však vkládá naděje do nalezení řešení. *„Rozumím všem rodičům, že jim je v podstatě jedno, kdo za to může, kdo tu byl, ale že chtějí, aby se situace zlepšila, ale já doufám, že tady teď k tomu nakročíme a že ti rodiče tady aspoň trochu vidí, že ta snaha Zastupitelstva je, že ty programy, které se tady prezentují, budou někam směřovat, a že tady nikdo nechce v tom jejich děti nechat.“ (Radmila Kleslová, Z 5/23).* Stejně tak na nalezení řešení apeluje Jaromír Beránek, který zmiňuje, že v médiích se dozvídá, že současná situace ústí v mrhání potenciálem dětí, s tímto tvrzením souhlasí a je pro urgentní nalezení řešení situace.

V rámci letních měsíců téma žáků jako obětí utichá, to je ale primárně ovlivněno dvouměsíční prázdninovou přestávkou a nezařazením bodu jednání na červnovém zasedání. Pouze Jan Čížinský opět debatu v červnu otevírá a zmiňuje, že tisíce lidí si myslí, že si z nich Zastupitelstvo dělá srandu, když nepodává žádné nové informace (Jan Čížinský, Z 6/23). Antonín Klecanda se ve smyslu nepodávání informací vždy vyjadřoval velmi zdrženlivě a informace vždy chtěl směrem k veřejnosti i ZHMP podávat ucelené. Proto ani v září 2023 nedochází k prezentování změn a možných dalších postupů, což opozice opět nevíta s nadšením. Nadešel nový školní rok a Patrik Nacher s Janem Čížinským apelují na Antonína Klecandu, aby přednesl na mikrofon vývoj do následujících měsíců. *„Myslím si, že to rodičům dlužíme, a mělo by tady zaznít na mikrofon, co se všechno děje a co všechno se přijalo v rámci usnesení v bodě, který navrhlo hnutí ANO na jednom z předchozích Zastupitelstev. A ne, že to bude jen pro informaci.“ (Patrik Nacher, Z 9/23).*

V rámci říjnového ZHMP se problematika již nevyhnutelně dostává na politickou agendu, Antonín Klecanda ve své 41 minut dlouhé prezentaci zmiňuje žáky jako oběti hned několikrát. Opět zmiňuje demografický vývoj a nutnost kapacity rozšířit, dále otevírá téma spádovosti, která neexistuje a není tak jak zvýhodnit děti z Prahy oproti dětem ze Středočeského kraje. Dodává však, že spádovost by měla negativní dopad na žáky ze středočeského kraje. *„Struktura nabídky ve Středočeském kraji tomu neodpovídá. Když si tady srovnáme sloupečky, tak struktura nabídky gymnázií v celém Středočeském kraji je jenom 11 %. Kdežto tam máme 19 % žáků, kteří chtějí na střední školy. 6 % chce na lycea, ta lycea zhruba odpovídají tomu počtu, 38 % mají nabídky středních odborných škol. Ale pozor, tady 57 % má zájem. Takže*

hodně se nám liší nabídka s poptávkou. A co asi je nejvyšší počet, tak střední Čechy mají 40 % tříletých učebních oborů, ale když se kouknete na zájem, tak ten je pouze 10 %. Takže ve středních Čechách se nám výrazně liší nabídka s poptávkou. Nejen že je tam přetlak dětí, ale ještě se nám tam liší nabídka s poptávkou, proto nám tolik žáků jezdí do Prahy.“ (Antonín Klecanda, Z 10/23).

Struktura oborů a nabídka s poptávkou jsou dvě hlavní témata, která Antonín Klecanda prezentuje z výzkumu Pedagogické fakulty. Čísla opravdu nevypadají dobře, Antonín Klecanda zmiňuje, že jsou určité i maturitní obory, které produkují nezaměstnané, například ekologie a životní prostředí. Jan Čížinský dále zmiňuje, že nedostatek kapacit na středních školách se projevuje i v rámci zvýšeného počtu žáků, kteří se museli registrovat na úřad práce. *„My jsme ještě zjišťovali, jak je na tom úřad práce, tak tam skutečně to z nuly stouplo po čtyřech na 35 žáků, kteří jsou teď na úřadu práce. Což je vykřičník, že nedostatek středních škol se bohužel přelévá i na úřad práce.“ (Jan Čížinský, Z 10/23).*

Na několik dalších měsíců téma opět utichá a v momentech, kdy se otevírá, byť okrajově, jsou spíše zmiňování padouši nežli oběti. Kamila Matějková počátkem nového roku 2024 téma žáci jako oběti otevírá v rámci nedostatečných kapacit středních škol pro handicapované děti. Na tuto skutečnost upozorňuje, jelikož i tyto školy zažívají přetlak studentů ze Středočeského kraje a v rámci interpelace na radního Klecandu se ho táže, zdali se počítá i s rozšiřováním těchto institucí.

V následujícím měsíci opět Jan Čížinský apeluje na ZHMP, aby se téma otevřelo. *„A já si myslím, že to skutečně Pražany velmi zajímá, jak se město připravilo na nové kolo přijímacích zkoušek. Ted' to řeší všechny rodiny, které mají deváťáky, sedmáky a pátáky. A je to mimořádné téma. A měli bychom si to tady říci a měli bychom vědět, v jakém je to stavu.“ (Jan Čížinský, Z 2/24).* Jeho prosba však není vyslyšena a téma se na jednání ZHMP k projednání neotevírá, téma se řeší pouze okrajově v rámci možného výkupu budov, kterou především opoziční zastupitelé velmi urgují. *„Určitě naše děti jsou to nejcennější, co máme, ale tak se podívejte, jak se k nim chováme, když jde o výdaje na školství a na dostavbu potřebných kapacit. Ty zmučené děti v 9. třídě, kteří teď čekají přijímačky, tak těm tedy tímhle přístupem nakládáme pekelně.“ (Pavel Zelenka, Z 2/24).* Nespokojenost opozice je znatelná i v březnu 2024, kdy opět není problematika dostatečně řešena i přes to, že je velmi aktuální. Jan Čížinský několikrát

zmiňuje, že nečinnost je zločin na dětech a dále dodává, že: „*My nemůžeme jenom říkat rodičům a rodinám a těm dětem, jsou tady Středočeši, my to řešit neumíme.*“ (Jan Čižinský, Z 3/24).

Antonín Klecanda

Nový radní pro oblast školství, Antonín Klecanda, převzal po více než 4 letech pozici po Vítovi Šimralovi v momentě, kdy krize ohledně nedostatečných kapacit na středních školách vrcholila, z tohoto důvodu byl mnohdy za oběť označován právě on. Pavel Mareš označil v říjnu 2023 Antonína Klecandu za oběť ve spojitosti s digitalizací přijímacího řízení, která by dle slov radního mohla výrazně situaci zlepšit. „*Přeji vám, pane radní, aby dobře dopadla ta elektronizace už v tom letošním školním roce, protože to byl ten neuralgický bod, který vás na veřejnosti stavěl do defenzivy, do kouta, ale vlastně neprávem. Takže ať nám to všem letos vyjde.*“ (Pavel Mareš, Z 10/23). Koaliční partner, Tomáš Portlík pak radního Klecandu hájí především v březnu 2024, kdy je směrem k osobě Antonína Klecandy snášena vlna kritiky. „*Já neříkám, že se všechno nepovedlo, ale plísnit tady kolegu Klecandu za absenci středních škol, není to poprvé, mi připadá přinejmenším, velmi eufemisticky vyjádřeno, nekolegiální. A prostě cítím potřebu a zodpovědnost se k tomu vyjádřit, abychom náhodou tady rétoricky svět neohýbali tam, kde vlastně není.*“ (Tomáš Portlík, Z 3/24).

Střední školy

Posledními výraznými oběťmi, které byly častěji zmiňovány jsou samotné střední školy. V květnu 2023 ve své prezentaci Antonín Klecanda zmiňuje značnou administrativní zátěž na ředitele středních škol v rámci zpracování přijímacího řízení a dovolává se digitalizace, která by mohla výrazně ušetřit nejen hodiny práce ředitelů, ale zároveň i ušetřit finance ve smyslu odesílání pošty v papírové podobě. K tomuto tématu se však již nikdo později nevrací a téma na dobro utichá, především z toho důvodu, že digitalizace přijímacího řízení je velmi rychle schválena jako jedno z opatření.

Další téma ve spojitosti se středními školami jakožto oběťmi otevírá Marcela Plesníková v říjnu 2023. I v rámci Výboru byla diskutována otázka pedagogů, téma se tedy opoziční zastupitelka pokouší otevřít i v rámci jednání ZHMP. „*My budeme navyšovat kapacity, ale bude problém, kdo nám tam bude učit. Již teď se potýkáme s nedostatkem pedagogických pracovníků. Víme, že jsou nedostatečně placeni. A hlavně i personál, který je také nedostatečně ohodnocen, a hlavně budou snižovány jejich počty. Takže to jenom dávám ke zvážení.*“ (Marcela

Plesníková, Z 10/23). Na poznámku však nikdo, kromě Jiřího Brůžka, nereaguje. Předseda Výboru Brůžek se snaží téma pedagogů zasadit do širšího kontextu, kdy zmiňuje, že nutností je přemýšlet i podpoře učitelů například prostřednictvím poskytování učitelských bytů. „*A stejně tak jako kolegyně Plesníková bych chtěl apelovat na to, že budeme potřebovat učitele. A k tomu budou potřeba byty pro ty učitele, abychom na to pamatovali v těch jiných oblastech.*“ (Jiří Brůžek, Z 10/23). Toto téma však utichá a již se k němu nikdo v rámci jednání ZHMP nevrací.

5.3.3 Padouši v očích zastupitelů

Vít Šimral

V březnu 2023 byl jako největší padouch spatřován, z úst současných opozičních zastupitelů, primárně bývalý radní pro oblast školství, Vít Šimral. Jeho jméno bylo uváděno v souvislosti s nedostatečným zájmem o danou problematiku a laxností v nalezení řešení. Patrik Nacher uvedl, že Vítovi Šimralovi byly v minulém volebním období uloženy úkoly, které však nesplnil a vyjadřuje obavy nad budoucím vývojem. „*(...) já jsem z toho trochu nervózní, že my přijmeme usnesení, a jen tak se konstatuje, že bývalý radní Vít Šimral to nesplnil, a jde se dál, tak já nevím, jestli to má smysl, abychom tady o těch usneseních hlasovali obecně.*“ (Patrik Nacher, Z 3/23). Se stejným obviněním přichází i Jan Čížinský. O dva měsíce později, v květnu 2023, je Vít Šimral jako padouch označován znovu, důvody jsou totožné, ovšem tentokrát obvinění přichází od Pavla Vyhnánka a Tomáš Portlíka: „*Myslím si, že Vítek Šimral je chytrý kluk, ale jako exekutivní radní pro školství absolutně neschopný, a málo kdy jsem viděl někoho tak neschopného, jako byl Vítek.*“ (Tomáš Portlík, Z 5/23). V následujících 10 měsících Vít Šimral explicitně jako padouch zmiňován nebyl, dvakrát byl zmíněn Janem Čížinským až v březnu 2024, kdy ovšem Víta Šimrala zmiňuje jako padoucha společně s Antonínem Klecandou. Argumentace je primárně založena na nečinnosti a na klamání společnosti výroky, že míst je pro žáky dostatek. „*(...) A z úst radních, nejprve radního Šimrala, potom radního Klecandy, ještě minulý rok zaznívalo, že míst je dost. To je za tím problémem.*“ (Jan Čížinský, Z 3/24).

Kolektivní vina

Tomáš Portlík se v březnu 2023 staví do role mediátora a prosí zastupitelstvo o to, aby nesvalovalo vinu na předchozí politickou reprezentaci. „*Vážené dámy, vážení pánové, nebudu se otáčet do minulosti, abych říkal, kdo co udělal špatně, protože si myslím, že vina má vždycky*

nějaký kolektivní charakter, že je vždycky potřeba podle sebe soudit taky tebe, a když něco dělám, tak to chci po ostatních. To je něco, o co jsme se tady snažili, co bylo téma opozice, co jsem žádal kolegy, abychom udělali nějaké normativy, pravidla, rozpočtová pravidla, protože teď jsme momentálně v situaci, že kapacit máme nedostatek, a tak řešíme, kdo koho kde obviní apod.“ (Tomáš Portlík, Z 3/23). Kolektivní vina je pak napříč zastupitelstvy zmiňována, především na květnovém zasedání, kdy se kolektivní vině hlásí opět Tomáš Portlík, Renáta Zajíčková, která byla do diskuse pozvána jako hostka a Josef Nerušil, který poznamenává: „Já rozumím tomu, že s ministerstvem školství to není jednoduché, ale mně tato situace trochu připomíná každopodzimní nebo každolistorpadový údiv silničářů, že zase nám napadl najednou sníh, a my jsme to nečekali.“ (Josef Nerušil, Z 5/23). Velmi dlouhá debata, která, zdá se, nemá konce, podněcuje Alexandru Udženiju, aby se do debaty vložila. V sále jsou totiž přítomni občané, kteří čekají na odpovědi radního Klecandy, namísto toho se však zastupitelé navzájem obviňují, kdo co udělal a neudělal. „Tady si každý přihřívá svoji politickou polívčičku. přestaňte tady každý exhibovat, a řekněme si, co se opravdu stane a co se udělá.“ (Alexandra Udženija, Z 5/23).

Na 10 měsíců téma kolektivní viny, obdobně jako téma Víta Šimrala, utichá. Na zasedání ZHMP v březnu 2024 opět na zastupitele apeluje Tomáš Portlík ve věci kolektivní viny. „Já vůbec nezávidím kolegovi Klecandovi, že do tohoto rychlíku naběhl a v relativně krátkém čase musí řešit spoustu problémů, které tu byly zanechány, za které jsme odpovědni úplně všichni. Někteří více, někteří méně, ale jak známo, zastupitelská odpovědnost má kolektivní hodnotu čili každý svým způsobem.“ (Tomáš Portlík, Z 3/24)

Stát

„Je tady skutečně opravdu plno dětí, o které se musíme postarat, ale nikdo nám na to nedává finanční prostředky. A jediná odpověď ze státní kasy historicky bez kontextu na Vládu, abychom se tady zase z něčeho neobviňovali, že Praha je bohatá.“ (Tomáš Portlík, Z 3/23), pronáší v březnu 2023 Tomáš Portlík. Otevírá se tak nové téma, a to financování. Ovšem kromě Tomáše Portlíka, který tuto skutečnost zmiňuje i v květnu, se do debaty na toto téma nikdo další nezapojuje. Nárůst zmínek ohledně státu jako padoucha je signifikantní až v říjnu 2023, kdy Antonín Klecanda ve své prezentaci napřímo pokládá otázky ohledně financování a nabízí řešení situace prostřednictvím odkoupení budov. Na toto konto dodává, že nebylo vyřešeno ani financování školské infrastruktury, jak u středních, tak i základních a mateřských škol i přes

dlouhodobý záměr do roku 2023, který jako jeden z cílů stanovoval navyšování kapacit. Zmiňuje potřebu nutnosti zřídit státní fond školské infrastruktury, protože obce mají připravené projekty, ovšem chybí jim na ně finance.

Dále je stát uváděn jako padouch v souvislosti s postavením Prahy, Zdeněk Kovářik uvádí: *„Mimochodem, když v parlamentu cokoliv otevřeme jako Praha, tak to ve svém vlastním důsledku bude znamenat, že nám ukradnou peníze. Pan kolega Nacher to zkusil, ostatně pan kolega Čížinský, když byl poslancem, tak také bojoval, a ty výsledky nejsou šťastné. A je to úplně jedno, z které jsme politické strany. Jestli žijete v domnění, že nás má parlament rád, na to teda zapomeňte.“* (Zdeněk Kovářik, Z 10/23), Antonín Klecanda s názorem souhlasí a dodává: *„Se státem jednáme. Zatím historicky naposledy Praha dostala od státu nějaké finance na školství v roce 2016. Od té doby nikdy Praha od státu nedostala už nic.“* (Antonín Klecanda, Z 10/23). V následujících měsících se celkově problematika nedostatečných kapacit na středních školách nedostávala na politickou agendu v rámci zasedání ZHMP, stát jako padouch je ale zmíněn již v lednu 2024. Kamila Matějková v rámci zastupitelských interpelací pokládá Antonínovi Klecandovi dotaz na rozšiřování kapacit středních škol pro handicapované děti. V návaznosti jí Antonín Klecanda odpovídá, že pokud by bylo dostatek financí a na obory pro handicapované děti by nedocházelo, podobně jako ve zbytku Prahy, i mnoho žáků ze Středočeského kraje, kapacity by rád rozšířil (Antonín Klecanda, Z 1/24).

Téma stát jako padouch je v roce 2024 řešeno v rámci dvou zastupitelstev i přes skutečnost, že právě lednové a únorové jednání nemělo zařazený bod přímo ke kapacitám středních škol. Je tedy zřejmé, že se jedná o palčivý problém, sic je téma v lednu i únoru zmíněno pouze okrajově. V březnu nebyl stát jako padouch definován explicitně, a to především z důvodu, že zastupitelé hledali vinu na nižších úrovních, konkrétněji jmenovali například současnou koalici v rámci ZHMP, či tu bývalou.

Bývalí politici

V květnu 2023 se zastupitelé hojně začali odvolávat na skutečnost, že za vzniklou situaci mohou bývalí politici. Nikoliv ve smyslu bývalého zastupitelstva, ať už opozice či koalice, ale v mnoha rovinách a časových údobích. Barbora Rázga přebírá trochu odpovědnosti i na svá bedra, když ve svém projevu uvádí: *„Tímto si sypu hlavu popelem, protože my jsme měli také ministra školství za hnutí ANO, takže opravdu je to desetiletý problém různých politických stran.“* (Barbora Rázga, Z 5/23). Patrik Nacher, který byl opozičním zastupitel i v minulém

volebním období k situaci dodává, že: „(...) jsou tady kolegové, kteří to mohli ovlivnit z pozice Rady, byli v koalici, teď jsou v opozici, ale ta situace před rokem byla stejná, jako je teď (...) politik by měl být i na komunální úrovni být konzistentní. A ne podle toho, jestli je té chvíli v koalici nebo v opozici.” (Patrik Nacher, Z 5/23), ve druhé větě tak vinu svaluje na Jana Čížinského. Zuzana Freitas Lopesová dodává, že začít řešit problematiku, byť i před 4 lety „(...) tak už to bylo stejně tak trošku s křížkem po funuse.” (Zuzana Freitas Lopesová, Z 5/23).

Přes nadcházející prázdninovou pauzu opět obvinění směrem k bývalým politikům utichá a prostor se bývalým politikům jako padouchům dostává, podobně jako dalším obviněním, až v říjnu. V tento moment zmiňuje vinu bývalých politiků Tomáš Portlík, který problém spatřuje v dlouhodobém horizontu jako zanedbaný (Tomáš Portlík, Z 10/23), Lucie Kubesa na toto konto uvádí, že je novému radnímu Klecandovi ochotna nyní pomoci v rámci řešení situace. „Ale zároveň také víme, že to nevzniklo s nástupem pana radního do funkce. Takže, pane radní, já jsem připravena vám v této věci pomoci, jak radou, možná dobrou, možná ne úplně dobrou, ale samozřejmě i ráda přiložím ruku k dílu a pomohu vám.“ (Lucie Kubesa, Z 10/23). Na prosincovém zasedání Tomáš Portlík opět zmiňuje, že problém je dlouhodobějšího charakteru, tentokrát se vyjadřuje směrem k připravenosti možných investičních projektů (Tomáš Portlík, Z 12/23). Jak bylo zmíněno již v předchozí kapitole, v rámci zasedání v březnu 2024 se již politici vyjadřují více konkrétně k padouchům, proto byli pro tato obvinění vytvořeny samostatné kategorie.

Jan Čížinský

Jméno Jan Čížinský je v rámci všech jednání ohledně nedostatečných kapacit na středních školách skloňováno ve všech pádech. Právě Jan Čížinský byl ve vládě Zdeňka Hříba lídrem koaličního sdružení Praha Sobě (tehdy název nebyl v kapitálkách) a byl velmi činným v rámci vyjednávání. V současném volebním období však zastává opoziční post, není proto divu, že právě jeho jméno je hojně probíráno v souvislosti s činností v minulém období a jeho voláním po změně v období současném.

Hned v prvním zasedání ZHMP v roce 2023 přichází obvinění od Tomáše Portlíka, který Jana Čížinského spatřuje nyní v mnohem více vyhraněné opoziční roli. Z jeho projevu je patrné, že apeluje na Jana Čížinského, aby se do nalezení řešení zapojil více a „táhnul se všemi za jeden provaz“. „(...) myslím si, že se v tomto směru nemá chovat jako opoziční představitel, protože tady nám jde všem o stejnou věc (...) Předpokládám, že se zapojíte, že v tom nenecháte

svoji kolegyni Marianu, která tady dělá maximum, a že radnímu Klecandovi budete maximálně k dispozici, protože tady, opakují znovu, jde nám o stejný závěr.“ (Tomáš Portlík, Z 3/23).

Květen 2023 byl v rámci spatřování Jana Čížinského jako padoucha přelomovým, především v důsledku toho, že se Jan Čížinský sám odprezentoval jako hrdina, který přichází s řešením – našel vhodné budovy k odkupu na Praze 7, kde je shodou okolností i starostou. Rovněž apeluje na nutné řešení situace a o téma se velmi zajímá. Tento příspěvek do debaty nenechala bez povšimnutí Barbora Rázga, které nenadálé řešení směrem od Jana Čížinského připadá až směšné. *„Jak kolega Čížinský vždycky vystupuje, nebo prezentuje se jako princ na bílém koni, to je velmi úsměvné, vzhledem k tomu, že minulé období byl součástí koalice, a tuším, že i Praha Sobě měla předsedu školského výboru, tak to je opravdu výborné. (Barbora Rázga, Z 5/23).* Na toto konto dodává Tomáš Portlík, že Jan Čížinský v rámci ZHMP působí již více než 8 let (ve vládě Adriany Krnáčové za KDU-ČSL) a udivuje se nad jeho nečinností v obdobích minulých a aktivitě v období současném (Tomáš Portlík, Z 5/23). Stejnou kontroverzi v jednání Jana Čížinského spatřuje i Radmila Kleslová, která k osobě Jana Čížinského dodává: *„Dále jsem úplně nepochopila pana Čížinského, který se svým seskupením byl čtyři roky ve vedení radnice, tady apeloval na to, co by se mělo, jak by se mělo, ale proč to nedělal ty čtyři roky? Proč nevystoupil na každém Zastupitelstvu, nebo třeba aspoň jednou za tři měsíce, a to co říkal tady, což všechno podepisuji a souhlasím, proč neříkal a jeho radní, proč na to neapelovali a nenutili Radu a třeba pana primátora, aby se tím více zabýval a aby se to řešilo.“ (Radmila Kleslová, Z 5/23).*

Na dalších 10 měsíců se pozornost z osoby Jana Čížinského jakožto padoucha přesouvá k jiným subjektům, to je ovšem velmi ovlivněno všeobecným útlumem agendy v rámci jednání ZHMP. V březnu 2024 se tak Jan Čížinský opět stává padouchem, z úst Jiřího Brůžka především proto, že ač se Jan Čížinský chtěl bavit o problematice podrobně téměř na všech zasedání ZHMP, v rámci Výboru, kterého je členem, tak činný není. *„A chtěl bych poprosit pana starostu Čížinského, jestli by byl tak hodný a příště na výboru pro výchovu a vzdělávání tohle téma otevřel. On ho tam otevřel, nicméně ta diskuse, kterou jsem tam očekával, tak neproběhla.“ (Jiří Brůžek, Z 3/24).* Tomáš Portlík je na Jana Čížinského rozhořčen ze stejného důvodu, jako v květnu 2023 – Jan Čížinský volá po nutnosti problém řešit, přichází s řešeními, nápady i možnostmi, ovšem Tomáš Portlík jako velkou chybu spatřuje nečinnost Jana Čížinského v minulém volebním období. *„Myslím si, že každý má jít příkladem. A to není tak, že jsme to pojmenovali minulý rok, ale že jsme si v podstatě už tady před čtyřmi lety říkali, že ten problém*

bude. Je skvělé, že přicházíte s nápady, to si myslím, že je věcně správné. Je škoda, že jste na to netlačil v tom minulém volebním okolí. A je samozřejmě nezbytné, abychom se mnohem progresivněji dostali k nějakému výsledku.“ (Tomáš Portlík, Z 3/24).

Antonín Klecanda

Zatímco na bývalého radního pro oblast školství, Víta Šimrala, byla vina svalována počátkem roku 2023 velmi často, nový radní Antonín Klecanda byl vnímán spíše jako hrdina, vizionář a politik, který chce opravdu situaci řešit. Tento trend se ovšem začal měnit především od června 2023, kdy ho Jan Čížinský poprvé označuje za padoucha. Důvod pro toto označení souvisí s nevolí Antonína Klecandy zařadit bod k nedostatečným kapacitám na středních školách k projednání na červnovém zastupitelstvu. „(...) bych čekal od pana radního Klecandy, že to zařadí sám. Že se chytne za nos, on byl vlastně skoro jediný, kdo hlasoval dokonce proti tomu, aby se to projednávalo. To je, myslím, světový unikát, že radní pro školství, který má situaci, že tisíce lidí mají pocit, že si z nich dělají legraci, tak on hlasuje proti tomu, aby se čísla projednávala na Zastupitelstvu.“ (Jan Čížinský, Z 6/23). Tenze směrem k osobě Antonína Klecandy je zřejmá především od opozičních zastupitelů, hned v září 2023 se Patrik Nacher podivuje nad neprojednávání důležitých informací ohledně středních škol v hlavním programu (Patrik Nacher, Z 9/23).

Další opoziční obvinění však přichází až v prosinci 2023, důvod je opět nečinnost, v tomto případě však v rámci výstavby nových budov. Antonín Klecanda zmínil, že jsou připraveny projekty k realizaci, avšak chybí na ně finance. „(...) přiznal jste, že máte připraveny dva projekty středních škol, pochopil jsem, základní a střední škola Březiněves a střední škola na Praze 13, ty jsou připraveny k zahájení realizace, a vy je aktuálně brzdíte a nestavíte ty školy v této situaci, protože na ně nemáte finance. Pochopil jsem to správně? Jsou to jediné dva projekty, které máte připravené, a vy jste je zmrazil.“ (Adam Scheinherr, Z 12/23). Zastupitelé z opoziční strany PRAHA SOBĚ kritikou Antonína Klecandu nešetří ani na únorovém ZHMP, je patrné, že nový radní je tomuto politickému subjektu trnem v oku. Jan Čížinský opět zmiňuje, že Antonín Klecanda problematiku nechce řešit. „Já jsem měl naději, když si tady vzal slovo pan radní Klecanda, tak jsem myslel, že promluví o kapacitách středních škol. A bohužel se ukázalo, že máme bohužel radního, který se neumí ovládat a zaútočil na Adama Scheinherra. Pak ještě šel k jeho lavici a to byl, musím říct, velmi zajímavý výstup. Ale já jsem skutečně

očekával, že tady řekne něco o středních školách.“ (Jan Čížinský, Z 2/24). Osobní antipatie jsou zřejmé zejména mezi Antonínem Klecandou a Adamem Scheinherrem.

MŠMT

Poprvé je MŠMT definováno za padoucha již v květnu 2023, důvody se však různí. Daniel Mazur ve svém projevu, ve kterém hájil práci jeho stranického kolegy Šimrala, přenáší vinu ze Šimrala na MŠMT. Informuje ZHMP o tom, že ač se bývalý radní snažil problematiku řešit, MŠMT odmítalo změny ve struktuře středního vzdělávání ve školství v Praze, a to i tehdy, kdy se školští radní snažili o změny dlouhodobého záměru vzdělávání ve prospěch gymnázií (Daniel Mazur, Z 5/23). Další stranický kolega a bývalý primátor Prahy, Zdeněk Hřib, opět pozornost z Víta Šimrala přesouvá na MŠMT, kdy obhajuje snahy bývalého radního. *„Takže vážení, ministerstvo na naši žádost odpovědělo, no jasně, přidejte si maturitní obor, ale něco si škrtněte. Ekvivalentní kapacitu si škrtněte, protože to vyplývá z dlouhodobého záměru vzdělávání pro roky 2019–2023.“ (Zdeněk Hřib, Z 5/23).* Objevuje se tedy nová spojitost v rámci MŠMT a padouch, reciprocita oborů, právě tato skutečnost je později zmiňována i ve Výboru. V září 2023 se ohledně reciprocit oborů vyjadřuje i Antonín Klecanda a dovolává se změny dlouhodobého záměru. *„(...) nyní jsme mohli navyšovat počty na gymnáziích, ale nemohli jsme navyšovat na středních odborných školách. Tam byla jenom reciprocita neboli když jsme na jedné škole přidali místa pro zdravotní sestry, tak na druhé jsme je museli ubrat. Nenavýšili nám to. My proto chceme v dlouhodobém záměru, abychom měli jako Praha právo navyšovat i na těchto středních školách ta místa.“ (Antonín Klecanda, Z 9/23).*

Dalším silným motivem ve spojitosti s MŠMT a padouštvím jsou finance, které se ve druhém kvartálu roku 2023 stávají ústředním problémem. Jan Čížinský v červnu 2023 navrhuje zařadit bod jednání k nedostatečným kapacitám na středních školách a argumentuje následně: *„(...) proběhla schůzka s ministerstvem ohledně financování. Podle našich informací ta schůzka nedopadla dobře, tudíž finance na řešení v tuto chvíli nejsou. Takže cílem toho bodu by bylo také najít financování třeba na ty návrhy, které jsme panu radnímu předali. Našli jsme budovy, kde by bylo možné gymnázia nebo SŠ zřídit. Rád bych to navrhl jako 1. bod pana radního Klecandy.“ (Jan Čížinský Z 6/23).*

Podobně jako u ostatních témat, i MŠMT a finance se na několik měsíců přestávají řešit, co je ovšem zajímavé je, že na rozdíl od většiny témat je MŠMT předmětem jednání v únoru 2024 a v březnu 2024 již nikoliv. To je z velké části dáno i skutečností, že v březnu 2024

zastupitelstvo již projednává konkrétní způsob řešení – odkup budov hlavním městem Prahou, proto je pozornost přenesena na jiná témata a politici se již k širšímu obrazu nevrací. Tato skutečnost dávala obraz již únorovému jednání, zatímco v předchozím roce byly požadavky na ministerstvo více abstraktní, v novém roce dostávají konkrétní podobu. Zastupitelstvo se shoduje, že je nutné zahájit výstavbu nových školských objektů, případně budovy koupit, na to však hlavní město Praha potřebuje finance, které od MŠMT nepřicházejí. „*Praha přišla o 457 milionů korun rozhodnutím ministra školství, potažmo ministra financí. A je potřeba to řešit, protože městské části na to finance nemají.*“ (Jan Čížinský, Z 2/24). „*Já nejsem defétista, rozumím tomu, že i pro Ministerstvo školství je těžké sestavit v rámci úspor i konsolidačních balíčků, které prostě po těch letech vyhazování něco musí všechny stát. Akorát si myslím, že školství je oblast, na které skutečně nemáme šetřit (...)*“ Tomáš Portlík, Z 2/24).

Středočeský kraj

Problematika Středočeského kraje, potažmo hojného zastoupení žáků ze Středočeského kraje na pražských středních školách je jedním z nejviditelnějších leitmotivů v rámci padoušství. Tato skutečnost je především ovlivněna specifikem Středočeského kraje, který je svou polohou jakýmsi prstencem kolem hlavního města Prahy, a tak je velmi časté, že žáci na střední školy dojíždějí do Prahy, a to hned z několika důvodů uvedených v 4. 2 Specifické postavení krajů.

V květnu se téma Středočeského kraje dostává na politickou agendu v rámci zasedání ZHMP. Zdeněk Kovářík k celé věci dodává, že: „*Není asi potřeba nikoho kritizovat, je potřeba si přiznat, že kdybychom se starali jenom o Prahu, tak tady nemusíme vlastně ztrácet dvě hodiny diskuzí. Tím že se staráme o širší prostor, a ten širší prostor ještě navíc je ztížen tím, že každý může podat takřka neomezený počet přihlášek...*“ (Zdeněk Kovářík, Z 5/23). V říjnu 2023 je téma opět otevřeno, tentokrát však nikoliv v souvislosti se samotným migrováním studentů, ale na úrovni financí. Václav Bílek se dotazuje, zdali probíhají jednání se Středočeským krajem ohledně spoluúčasti na financování pražských středních škol (Václav Bílek, Z 10/23)., stejný argument vyjadřuje i Radmila Kleslová, která navrhuje otázku spolufinancování otevřít na vládní úrovni (Radmila Kleslová, Z 10/23). Zdeněk Kovářík, který působí jako radní pro oblast financí rovněž jako padoucha spatřuje Středočeský kraj, dokonce Středočeský kraj obviňuje z toho, že chce ještě Prahu okrást o finance. „*Středočeši zaprvé, kromě toho, že mi začali vysvětlovat, jak je Praha bohatá a jak nás à priori okradou v rozpočtovém určení daní, protože střední Čechy jsou jeden z krajů, který do sněmovny podal návrh, aby okradli Prahu, dostali*

peníze na náš úkor, k tomu jednání mě kupodivu nepozvali.“ (Zdeněk Kovářík, Z 10/23). Právě tato skutečnost, návrh na změnu rozpočtového určení daní (dále jen RUD), je Prahou spatřován jako jeden z největších problémů nejen v oblasti školství, ale jako celek.

Zdeněk Kovářík dále zmiňuje, že Středočeský kraj má dostatečné kapacity, ovšem v místech, kam žáci mají problematickou dopravní dostupnost. *„Jen upozorňuji, že střední Čechy přece mají kapacitu, dokonce dostatek středočeské kapacity v Kutné Hoře, v Čáslavi, například v Rakovníku. Akorát že fungování školství a středního školství je takzvané dostředné.*“ (Zdeněk Kovářík, Z 10/23). Antonín Klecanda na toto konto ještě dodává, že jednal se Středočeským krajem ohledně připravených investičních projektů v oblasti školství, Středočeský kraj mu však sdělil, že finance na zmíněné projekty chtějí od Prahy. *„A jejich názor je, že oni mají připraveny obdobně projekty jako my a chtějí finance. Naopak řekl, že chtějí finance od nás, přesně, jak říká kolega Kovářík, jako od Prahy, protože jsme ti bohatí. Že se nám uleví na provozu, když oni postaví školy apod.*“ (Antonín Klecanda, Z 10/23).

Téma RUD otevírá na únorovém zasedání roku 2024 Radomír Nepil, který poněkud zábavným komentářem reaguje na projev Zdeňka Seidla, který obhajoval skutečnost, že mnoho středočeských občanů dojíždí za prací do Prahy, a tak pro ni generují zisk, nevidí tedy v tomto smyslu problém. *„Ale skutečně finance na Středočechy putují do středních Čech, nikoli do Prahy. A to že si tady koupí cigára nebo žvejkačku ten Středoček, tak to nás nevytrhne, protože rozpočtové určení daní jde skutečně jakoby do středočeského rozpočtu.*“ (Radomír Nepil, Z 2/24).

Nejvíce se Středočeský kraj jako padouch zmiňuje na zasedání ZHMP v březnu 2024. Zde je evidentní, že téma nedostatečných kapacit na středních školách je opět diskutováno, jelikož právě probíhají přijímací zkoušky a z prvních statistických údajů vyplývá, že situace je oproti předchozímu roku ještě výrazně horší. Narozdíl od předchozích jednání však ZHMP prezentuje jasnou vidinu, nakoupit budovy a rozšířit kapacity. Do éteru se však kromě podílení se na financování dostává možnost zavedení spádovosti, tak, jak je tomu například u mateřských a základních škol. Antonín Klecanda explicitně uvádí, že: *„A kde je ten největší problém, je to, že neexistuje nic jako spádovost. Protože jestliže před 3 lety šlo do Prahy více jak 5000 dětí z ostatních krajů, loni 7000, tak letos už jsme přes 11 000 žáků z ostatních krajů. V případě, že máme už 19 500 míst pro našich 12 500 Pražanů, tak by to mělo pohodlně stačit. Bohužel, jelikož jen u té první volby je bezmála 23 000 žáků, tak už teď víme, že to stačit nebude. A je pravda, že se musíme bavit buď o nějaké spádovosti, anebo že stát zřídí fond rozvoje technické*

infrastruktury, abychom to měli z čeho stavět.“ (Antonín Klecanda, Z 3/24). Z projevu Antonína Klecandy je zřejmá jakási frustrace, protože ve svém projevu v květnu 2023 spádovost zamítal z důvodu svobodné volby oborů, která napříč kraji však není vyrovnaná. Je evidentní, že problém se stává intenzivnějším a politici se tak uchylují k radikálnějších řešením.

Zdeněk Kovářik ve svém projevu Středočeský kraj slovy nešetří: „42 % přihlášených studentů na střední školy v Praze není z Prahy. Skvělé. Počet přihlášených osob podle CERMATu překračuje počet osob v daném věku o 12 250 proti počtu osob ze "staťáku". Skvělé. Za toto obojí může Praha? No nepochybně nemůže.“ (Zdeněk Kovářik, Z 3/24). Podobný narativ je možné pozorovat i u Jiřího Brůžka, který je situací rovněž značně frustrován a směrem k dotazům, jak bude HMP situaci řešit pronáší úderně: „Něméně se vrátím vždycky k tomu číslu, pro kolik lidí ještě budeme zajišťovat školství? My máme v Praze 22 000 míst na středních školách.“ (Jiří Brůžek, Z 3/24).

Současná koalice

Zatímco v předchozích 11 měsících měli politici tendenci hledat vinu u politiků bývalých či u jiných elementů, v březnu 2024 se narativ mění, a především od opozice zaznívají kritiky směrem k současné koalici jako celku. Primárním spouštěčem je u současné koalice jakožto padoucha nečinnost v odkupu budov pro školské kapacity. Jan Čížinský již tradičně otevírá diskusi a podivuje se nad skutečností, že HMP bylo schopné relativně rychle schválit odkup budovy pro úřední budovu MHMP, avšak pro školské kapacity proces není tak rychlý. *„Já bych byl rád, kdyby mi někdo objasnil, jak je možné, že střední školy 11 měsíců neumíme koupit. A sídlo úřadu najednou procesovat umíme. Kde je ta chyba? Kdo tu chybu udělal?“ (Jan Čížinský, Z 3/24). Do debaty vnáší emoce a požaduje po Zastupitelstvu usnesení, které bude situaci řešit. Konkrétněji se debata stáčí okolo budovy U Pergamenky, kterou by hlavní město mohlo koupit. Na toto konto se nad nečinností podivuje i další z opozičních zastupitelů, Martin Benkovič. „Rozumím tomu, co tady pan Čížinský říká, že je potřeba navyšovat kapacity a, milá koalice, co vlastně pro to děláte? Za mě děláte málo. Musím říct, že my jsme na výboru pro správu majetku v prosinci roku 2023 schválili, nebo doporučili ke koupi k úplatnému nabytí nemovitost na adrese U Pergamenky, Praha 7. Mám pocit, že od té doby se nic nestalo“ (Martin Benkovič, Z 3/24).*

Koalice na výtky reagovala relativně chladně s argumenty, že se vše ještě musí řádně projednat a schválit v rámci koalice. To však u opozice pouze generuje více a více otázek

ohledně fungování současné koalice. Martin Benkovič i Adam Scheinherr apelují na koalici, aby skutečně začala činit, případně aby své problémy prezentovala transparentně. „*A vy tady pořád dokola omíláte, my potřebujeme klid v koalici. Dobrý, tak jo, potřebujete, tak teď nám tady řekněte na mikrofon, kdo vás tak trápí v té koalici? Kdo nechce navyšovat kapacity středního školství? Kdo to je? Je to TOP 09, KDU? Já prosím pana radního Klecandu, aby vystoupil a vyjádřil se k tomu, protože on je předkladatel. On je předkladatel, on za to zodpovídá. A přijde mi skoro až trapné, aby vás tady opozice přemlouvala k tomu, abyste něco dělali. To takhle být nemá.*“ (Martin Benkovič, Z 3/24). Tomáš Portlík jako téměř jediný hájí pozici současné koalice, a naopak vinu svaluje na koalici v předchozím volebním období, jejíž součástí byl i Jan Čížinský. „*Pane kolego, zameřte si před vlastním prahem, stejně jako v minulém volebním období, kdy tady dneska řešíme problémy koalice minulé. (...) Bohužel – a teď to nemyslím vůbec ve zlém – vy jste v tomhle směru neodpracovali nic. Vy se dneska divíte, že chci někde nějaké normativy.*“²³ (Tomáš Portlík, Z 3/24)

Ostatní témata

Tato kapitola je věnována tématům, která v průběhu jednání ZHMP nebyla tak silná a na agendě se objevila pouze okrajově. Podobně jako v rámci jednání Výboru bylo počátkem roku 2023 zmiňováno za padoucha ministerstvo zdravotnictví v souvislosti s hygienickou vyhláškou, toto téma ovšem velmi rychle utichlo, jelikož se podařilo vyjednat změnu vyhlášky ve prospěch možnosti rozšiřování školních kapacit. Antonín Klecanda, který je známý svou nelibostí vůči médiím a sociálním sítím v květnu 2023 spatřoval jako jednoho z padouchů právě média, která dle jeho slov celou situaci akorát dramatizovala. „*Myslím si, že nepřispíváme k tomu, když medializujeme, jak se to neřešilo, jak se to neřeší, jak je to špatně a jak se ty děti nikam nedostanou. Jsem dost přesvědčený, že ty děti se někde dostanou.*“ (Antonín Klecanda, Z 5/23).

Dvakrát byl zmíněn jako padouch i radní v oblasti financí, Zdeněk Kovářík. Tato obvinění byla vznešena především v souvislosti s financováním rozvoje pražských středních škol. V říjnu 2023 na Zdeňka Kováříka apeloval Radomír Nepil, aby byl ve věci financí do škol otevřený, protože investice se nám vrátí. V březnu 2024 pak stranický kolega, Tomáš Portlík, upozorňuje na způsob rozdělování financí, kdy Zdeněk Kovářík je opravdu velmi opatrný na

---

²³ Odkup budovy U Pergamenky byl schválen hned na dalším ZHMP v dubnu 2024, poznámka autorky

poskytování financí na projekty, které nejsou 100% připravené. *„Všichni, kdo jste navštívili pana radního Kovářika a chtěli jste po něm peníze na školu, tak jste měli zážitek podobný. A to bez ohledu na to, jestli jste v opozici, nebo v koalici: „Nemám, nedám, nevím, musíte to zprojektovat“.* (Tomáš Portlík, Z 3/24).

5.3.4 Hrdinové v očích zastupitelů

Antonín Klecanda

Právě osoba nového radního Antonína Klecandy byla v souvislosti s hrdinstvím, potažmo nalezením řešení situace zmiňována vůbec nejčastěji. Počátkem roku 2023, kdy byl jako největší padouch spatřován bývalý radní Vít Šimral, byly do nového radního vkládány velké naděje v rámci možné změny. Jak opoziční, tak koaliční zastupitelé se shodovali, že nový radní není v lehké pozici a vyjadřovali mu svou podporu. I Jan Čížinský, který se v pozdějším vývoji situace nejvíce dovolává změny, v březnu 2023 Antonína Klecandu označuje za hrdinu: *„(...) mám naději, že nový pan radní Klecanda bude v tomto mnohem aktivnější, než pan radní Šimral.“* (Jan Čížinský, Z 3/23). Silná podpora osoby Antonína Klecandy je zřejmá i od Tomáše Portlíka, který se radního zastává hned v několika momentech. *„Já bych vás chtěl poprosit, abychom tady nepřijímali v tuto chvíli pro pana Klecandu žádné termíny, abychom mu nedávali žádná lasa na krk, protože on má teď relativně složitou pozici. Obdivuji jeho odvalu, protože správně šel po té věci, nehledal stranickou preferenci, Praha s tímto potřebuje pomoci, a kdyby ta péče nebyla zanedbaná v minulosti, pan Klecanda a kdokoli jiný, kdo by seděl na jeho místě, by měl v tuto chvíli lepší výchozí pozici.“*, uvádí Tomáš Portlík v březnu 2023 a v podobném narativu pokračuje i v následujícím roce (Tomáš Portlík, Z 3/23).

Po květnové prezentaci novinek ve vývoji situace ohledně nedostatečných kapacit na středních školách se Antonínovi Klecandovi dostává pochval hned od několika zastupitelů napříč politickým spektrem. Zastupitelé oceňují aktivitu radního a jeho údernou prezentaci, která problematiku jasně ilustrovala. *„Myslím si, že více důležitá než slova jsou činy. Takže pojďme se tímto řídit, a ještě jednou děkuji i panu radnímu, že začal tak rychle tuto situaci řešit.“*, uvádí směrem k osobě Antonína Klecandy například opoziční zastupitelka Marcela Plesníková (Marcela Plesníková, Z 5/23). Renáta Zajíčková, která na květnovém ZHMP reprezentovala Poslaneckou sněmovnu rovněž v radního Klecandu věří, a z jejího projevu je zřejmé, že zaznamenává směrem od Antonína Klecandy kroky v řešení situace. *„(...) hlavní kompetence leží ve vašich rukou, hlavní úkoly jsou na vás, já si myslím, že současný pan radní*

má odvalu a určitě chuť se do toho pustit, mnoho věcí se už rozběhlo.“ (Renáta Zajíčková, Z 5/23). Referuje tak především na snahu radního aktualizovat zásobník investičních projektů, na vyjednávání s orgány Vlády či uvědomování si závažnosti situace a jejího možného řešení.

Ze stejných důvodů je za hrdinu brán Antonín Klecanda i v říjnu 2023, kdy se mu opět dostává pozitivní zpětné vazby v návaznosti na jeho vyčerpávající prezentaci. V projevu zaznívá mnoho nových témat a řešení – primárně výkup budov a celkově nutná změna financování školství. Pochvalu si opět vysloužil od Marcely Plesníkové, která zároveň zmiňuje i nečinnost koalice předchozí. *„Já se přidám k předřečníkům a chtěla bych panu radnímu a jeho kolektivu, protože musíme zmínit i odbor školství, poděkovat za poskytnutou prezentaci. Je vidět, že konečně se tomu začal někdo pořádně věnovat, narozdíl od minulého volebního období.“* (Marcela Plesníková, Z 10/23). Opoziční zastupitel Pavel Zelenka zmiňuje jedinečné politické postavení Antonína Klecandy, který je zvolený za hnutí STAN, obdobně jako radní pro školství Středočeského kraje, Milan Vácha. *„A chci připomenout, že politicky teď máte jedinečnou šanci, protože ta koalice na Středočeském kraji, v Praze i na vládě, a tudíž i ve sněmovně, je úplně stejná. A měli byste vynaložit veškerou energii k tomu, abyste případné legislativní změny prosadili tak, aby bylo možné tenhle problém systémově řešit.“* (Pavel Zelenka, Z 10/23). Nicméně k tématu politického postavení radního Klecandy se již nikdo znovu nevrací.

Poslední zmínka Antonína Klecandy jakožto hrdiny vychází opět z úst Tomáše Portlíka v prosinci 2023, kdy děkuje za usilovnou práci jak Antonínovi Klecandovi, tak Zdeňkovi Kováříkovi. *„(...) bych chtěl i kolegu Kováříka společně s kolegou Klecandou pochválit za to, že školám se velmi pečlivě věnují, ať už na úrovni středního školství, anebo na úrovni základního, protože to, že tam ty finance budou potřeba, to si myslím, že je zcela zjevné.“* (Tomáš Portlík, Z 12/23). V novém roce 2024 se pak pozornost od Antonína Klecandy přesouvá k Praze jako celku, či ke konkrétním politickým subjektům a jejich návrhům na řešení situace.

Praha

Kategorií Praha jako hrdina je myšleno souhrnné označení pro činnost orgánů veřejné správy v rámci celého města, nereferuje se tak přímo ke konkrétním osobám či politickým uskupením, nýbrž k souhrnným výsledkům. Téma se objevuje až v druhé polovině roku 2023, to je způsobeno především skutečností, že do této doby nebyla představena téměř žádná konkrétní řešení na širší úrovni a hrdinství bylo prezentováno spíše v rámci politického exhibování. Antonín Klecanda ve své prezentaci v říjnu 2023 prezentuje hned několik možností, jak může HMP situaci vyřešit, nebo ji alespoň zlepšit. Tyto body souvisí především s odkupem budov či výstavbou budov nových – pro tyto aktivity je však potřeba politické shody a koordinace. Hlavní město Praha však má připravená řešení a v případě dostatečných financí je schopna je realizovat.

Dále Antonín Klecanda v únoru 2024 informuje zastupitelstvo o tom, že se podařilo navýšit kapacity. *„Já jsem ty kapacity tady několikrát prezentoval. Víme, že jsme navýšili o 1200, musí se navyšovat samozřejmě dál. Těch 1200 je samozřejmě víc než předchozí 4 roky, jaké bylo navýšení za celou dobu.“* (Antonín Klecanda, Z 2/24). Stejný argument přednáší Antonín Klecanda směrem k činnosti Prahy i na následujícím zasedání ZHMP v březnu 2024: *„Jen si to srovnajte s tím, jak se navyšovalo předchozí léta. Takové navýšení nikdy nebylo. A na pražských školách, a převážně gymnáziích, ta kapacita byla bezmála navýšena o 450 míst. Takže doopravdy o to navýšení se snažíme a připravujeme další projekty na rozšíření kapacit gymnázií a středních škol.“* (Antonín Klecanda, Z 3/24). Tomáš Portlík opět podporuje tvrzení Antonína Klecandy a jeho závěry podporuje tvrzením: *„My v tomto směru makáme. Budou to ty nákupy budov. Bude potřeba, aby tamhle Adam trošku přidal na majetkovém výboru.“* (Tomáš Portlík, Z 3/24), čímž naznačuje, že Praha řešení má, je však potřeba aby Adam Zábranský, radní zodpovědný za majetek, procesy nákupu budov urychlil (což se podařilo a první budova U Pergamenky se zakoupila již v dubnu 2024, pozn. autorky).

PRAHA SOBĚ/Jan Čížinský

Do pozice hrdiny se především v prvních měsících roku 2023 staví sám Jan Čížinský a potažmo jeho opoziční strana PRAHA SOBĚ. V květnu 2023 se Jan Čížinský sám označuje za hrdinu, jelikož našel možné řešení situace – nabízí Antonínovi Klecandovi budovy vhodné k přestavění na školní kapacity, jedná se o budovy na Praze 7, kde je Jan Čížinský starostou. (Jan Čížinský, Z 5/23). Se stejným argumentem se staví do pozice hrdiny znovu hned v červnu

2023 (Jan Čížinský, Z 6/23) a poté argument zaznívá znovu z úst Jana Čížinského i v březnu 2024, kdy se více řeší otázka možného výkupu budov pro školské kapacity. „(…) *my jsme tady před rokem přinesli dvě budovy jako řešení. A já tady říkám a urguji, 11 měsíců se s tím nic neděje. My jsme řešení přinesli. Ne že nepřinesli, přinesli. A téměř rok se promrhal. A vzhledem k tomu, že jsme řešení přinesli, a nic se neděje, tak tady chci usnesení, co jiného, než usnesení Zastupitelstvo dělá. Takže já tady naprosto odmítám tezi Tomáše Portlíka, že snaha o usnesení je populismus. To tady můžeme celé rozpustit.*“ (Jan Čížinský, Z 3/24).

Jako hrdina se Jan Čížinský prezentuje i v rámci opakovaného otevírání debaty v rámci zasedání ZHMP, v březnu 2024 je z projevu Jana Čížinského znatelná frustrace nad neřešením situace ze strany koaličních zastupitelů. „*Dál bych chtěl konstatovat, že to tady řeším už 3 roky. Nejprve jsme apelovali na pana radního Šimrala, teď apelujeme na pana radního Klecandu, mezitím se skokově situace zhoršuje. (…)* Před třemi lety na Zastupitelstvech v dubnu a červnu jsme přijali usnesení, že to chceme řešit, že chceme přesná čísla. To znamená, 3 roky to tady řeším. A na tomhle jednání Zastupitelstva je to úplně jednoduché.“ (Jan Čížinský, Z 3/24)

ANO 2011

Politické hnutí ANO 2011, které je již od roku 2018 opoziční stranou zastupitelstva hlavního města Prahy, se v mnoha případech, podobně jako opoziční PRAHA SOBĚ, staví do pozice hrdiny. A to ze stejného důvodu – upozorňuje na problematiku a apeluje na nutnost situaci řešit. Na rozdíl však od již zmiňované PRAHY SOBĚ, hnutí ANO 2011 nemělo ani v předchozím volebním období politickou moc. Patrik Nacher tak upozorňuje zastupitele, že se snažili téma otevírat k projednání opakovaně již od ledna 2022, dle slov Patrika Nachera se to však podařilo až na 4. pokus, což značí jistý politický nezájem (Patrik Nacher, Z 5/23). O 10 měsíců později, v březnu 2024 opět v této souvislosti vystupuje Patrik Nacher a hájí pozici hnutí ANO 2011, kdy opět dodává, že z jejich strany byl vždy zájem téma otevírat a hledat řešení. „*Říkám to tady 5,5 posledních let, už bude půl dvanácté, zase se tu bavíme o programu přes dvě a půl hodiny. My se tady meritorně bavíme o tématu, ke kterému nemůžeme přijmout žádné usnesení, nic. Tak ten bod prosím zařadte, budeme se o tom bavit. Jinak připomenu, že jediný, kdo tady autenticky upozorňuje na kapacity na středních školách, opakovaně, včetně toho, že v Praze studuje přes 40 % studentů ze středních Čech, respektive 40 % studentů ze středních Čech studuje v Praze, a 60 % u sebe doma ve středních Čechách. Tak jsme my jako opozice, kteří jsme byli v opozici v minulém volebním období a jsme i nyní.*“ (Patrik Nacher, Z 3/24).

CERMAT

Již v květnu 2023 se na jednání ZHMP mluví o možné digitalizaci přijímacího řízení. Antonín Klecanda tento krok považuje za zásadní, stejně jako Barbora Rázga, která uvádí, že v zahraničí probíhají přijímací řízení digitálně standardně, nevidí tak důvod, proč Česká republika v tomto směru zaostává (Barbora Rázga, Z 5/23). Zdeněk Zajíček se rovněž nad analogovým systémem podivuje a apeluje, aby byl systém zdigitalizován co nejdříve. *„Vůbec nevím, proč ministerstvo školství, ale možná některé kraje včetně Prahy, něco takového už dávno nepřipravilo, mohli jsme to mít k dispozici. Všechny nástroje z mého pohledu jsou opravdu už teď plně funkční“* (Zdeněk Zajíček, Z 5/23).

Jelikož nový ministr školství, Mikuláš Bek, který do funkce nastoupil v květnu 2023, v době největší krize, si jako jeden ze svých cílů rovněž stanovil digitalizaci přijímacího řízení, debata ohledně změny systému vrcholí. Mikuláš Bek plánuje novelu školského zákona, která upravuje podobu přijímacího řízení, systém bude zajišťovat právě CERMAT.

V říjnu 2023 se tak v rámci hrdinství začíná více debatovat ohledně digitalizace přijímacích zkoušek, které zařítuje na celostátní úrovni CERMAT. Digitalizaci jako jedno z řešení prezentuje Antonín Klecanda v souvislosti se snížením administrativní zátěže na ředitele škol a s jasnějšími statistikami pro kraje. Kromě digitalizovaného systému má být oproti roku 2023 přidána ještě možnost podat 3 přihlášky a své volby prioritizovat. *„Ale jinak k té digitální přihlášce, ti, co jdou na klasické, tak si vyberou 3 školy. Dělalí tam prioritizaci, určí, která je první, druhá a třetí. Nestane se tak, že by žák s 81 body se nedostal na žádné gymnázium proto, že si dal pouze elitní. Takže když si dá první tři, tak by se mělo aspoň na jedno dostat, když zrovna to první bude třeba to, kde bylo potřeba velké množství bodů, tak třeba se dostane na to druhé. Ta digitalizace doopravdy tomu pomůže. A pro ty školy odpadnou zápisové lístky. Takže ta digitalizace by tomu měla výrazně pomoci. A nejen těm školám se zápisovými lístky a těm žákům a těm rodičům, že odpadne stres, ale i těm krajům. Protože kraje budou mít přehled, kam ti žáci doopravdy chtěli a chtějí.“* (Antonín Klecanda, Z 10/23).

V následujících měsících se již o digitalizaci přijímacích zkoušek na úrovni ZHMP nediskutuje, to je však dáno především celkovým útlumem tématu a přijetím novely zákona, která vzešla v platnost 1. ledna 2024, téma je tak pro politiky uzavřené.

Ostatní témata

Téma hrdinství bylo otevíráno vůbec s nejmenší frekvencí, zastupitelé se mnohem více věnovali debatám ohledně padouchů, v této kapitole tak budou krátce zmíněny motivy, které se vyskytly pouze jednou či dvakrát a nebyly v rámci debat výrazné. Jako hrdinu sama sebe označila například Renáta Zajíčková v souvislosti se svým politickým postavením a úpravou hygienické vyhlášky, která zabraňovala rozšiřování školních kapacit. *„Můžete počítat s mojí pomocí na té zákonodárné úrovni. Já vám mohu slíbit, že od 1. 9. bude platná již nová vyhláška, která v podstatě odstraní konkrétní parametry, kritéria pro výšky stropů, pro frekvenci malování, pro venkovní úpravy, pro barvy ploch ve školských objektech, ale třeba i parametry, které se týkaly počtu umyvadel, anebo záchodů.“* (Renáta Zajíčková, Z 5/23).

Za hrdinu označuje Tomáš Portlík nového ministra, Mikuláše Beka, v květnovém zasedání. Podobně jako do Antonína Klecandy, i do Mikuláše Beka je vkládáno mnoho nadějí. *„Pan profesor Bek, a tady opět musím pochválit, protože tak jak jsme dneska seděli a bavili se na vládě s ostatními hejtmany, tak ostatní hejtmáné tento problém Prahy, specifický problém respektují, pan Bek je připraven zajistit pro to nějaké finanční prostředky, dělá pro to maximum a předpokládáme, že se budou alokovat směrem k Praze.“* (Tomáš Portlík, Z 5/23). Antonín Klecanda pak okrajově zmiňuje, že v boji s nedostatečnými kapacitami mohou být nápomocné i soukromé školy, které rovněž nabízejí kapacity a je zde potenciál pro rozšiřování. *„Takže já bych neignoroval soukromé školy. V případě, že chtějí navýšit kapacitu a mají svoje prostory, tak je důležité jim to umožnit. A potom také je důležitým faktem, že některé soukromé školy se specializovaly na to, že měly nižší počet žáků ve třídě a dneska to chtějí navýšit. A říkají, že když měli dlouhodobě 15 žáků ve třídě, že půjdou na 25, chtějí zvednout kapacitu, tak tam si myslím, že je to také velmi vhodné, když mají prostory, aby tu kapacitu zvedly.“* (Antonín Klecanda, Z 5/23).

6 Diskuse

V této diskuzi se podrobně věnuji propojení výsledků mého výzkumu s teoretickými koncepty nastolování agendy, morální paniky a narativů ve veřejné politice. Tyto rámce poskytují možnost důkladně porozumět tomu, jak média, veřejnost a politické struktury ovlivňují a formují politická rozhodnutí v otázce nedostatečných kapacit na středních školách v Praze. Teorie nastolování agendy, jak ji popisují McCombs a Shaw (1972), se zaměřuje na to, jak média určují, které otázky budou považovány za důležité ve veřejném diskurzu. Analýza mediálního pokrytí v mém výzkumu ukázala, že média hrála klíčovou roli ve zviditelnění problému nedostatečných kapacit. Tento proces, známý jako issue saliency (do češtiny možno přeložit jako význačnost problému), uvádí, že problémy intenzivně pokrývané médii získávají prioritu ve veřejném povědomí a politické agendě (Boydston 2013). Z grafů v analytické části mého výzkumu je patrné, že zájem médií o téma výrazně vzrostl na jaře 2023, kdy se problém stal akutním. Média hojně využívala dramatické titulky a často zdůrazňovala krizovou povahu situace, což vedlo k mobilizaci veřejného mínění a vytvoření tlaku na politické činitele.

V souladu s teorií nastolování agendy byla média schopna ovlivnit veřejné mínění tím, že určila, které aspekty problému byly nejvíce zdůrazňovány. Toto zvýšené mediální pokrytí vedlo k nárůstu veřejného zájmu a interpelací občanů na politických fórech. Například v dubnu a květnu 2023 došlo k významnému nárůstu počtu interpelací občanů, což bylo přímo synchronizováno s mediálním pokrytím problému.

Morální panika, jak ji popsal Cohen (1972), představuje situaci, kdy média a veřejnost přehnaně reagují na vnímané hrozby, což často vede k náhlým a výrazným změnám ve veřejné politice. V kontextu mého výzkumu je patrné, že média a veřejnost vykreslily nedostatečné kapacity na středních školách jako krizovou situaci, která vyžaduje okamžitá opatření. Tento dramatický narativ vedl k mobilizaci veřejnosti a následnému tlaku na politické činitele. Role jednotlivých aktérů se v průběhu času měnily; například zpočátku byla celá situace přisuzována za vinu bývalé politické reprezentaci, zatímco o rok později již byla celá situace dávána (především v rámci politické arény) za vinu současné politické reprezentaci.

Grafy z mého výzkumu ukazují, že období intenzivního zájmu médií a veřejnosti se shodovalo s obdobím zvýšeného politického zájmu a aktivit. Po vrcholu zájmu došlo k postupnému úpadku, což vedlo k menší politické aktivitě a sníženému mediálnímu pokrytí.

Tento úpadek zájmu byl patrný zejména v létě 2023, kdy se mediální a veřejná pozornost přesunula na jiné aktuální problémy. Tento cyklus zájmu a úpadku je charakteristický pro morální paniky, kdy se problémy rychle dostávají na vrchol veřejné a politické agendy, aby následně opět rychle z oblasti zájmu zmizely (Cricher 2017; Goode, Ben-Yehuda 1994). Nicméně, i přes úpadek zájmu se problém nedostatečných kapacit znovu objevil v momentě, kdy se blížil další školní rok, což naznačuje cyklickou povahu morálních panik, rovněž se jedná i o cykličnost dané politiky, jelikož přijímací zkoušky na střední školy se konají každoročně.

NPF, jak jej popisují Jones a McBeth (2010), se zaměřuje na roli příběhů a narativů při formování veřejné politiky. V mém výzkumu jsem sledovala, jak byly role obětí, hrdinů a padouchů přisuzovány různým aktérům a jak se tyto role měnily v průběhu času. Zejména role padouchů byla předmětem významných změn a různorodých interpretací, což odráželo komplexnost a rozmanitost pohledů na problém.

Role obětí byla poměrně jednoznačná a stálá napříč všemi agendami – studenti a jejich rodiny, kteří čelili problémům s nedostatečným počtem míst na školách, byli konzistentně vnímáni jako hlavní oběti této situace. Tento narativ posiloval potřebu naléhavého řešení a mobilizoval veřejnou i politickou podporu pro opatření na zvýšení kapacit. Role padouchů však byla mnohem variabilnější a komplexnější. V průběhu času se měnila v závislosti na politické situaci a mediálním pokrytí. Zpočátku byli za hlavní viníky často označováni politici a instituce zodpovědné za dlouhodobé plánování a financování školství, kteří nebyli schopni adekvátně reagovat na narůstající počet studentů. Nicméně, jak situace eskalovala a mediální pokrytí nabíralo na intenzitě, se v očích veřejnosti, politiků i médií začali objevovat noví padouši. Byli to jak současní političtí činitelé, kteří podle některých kritiků nedostatečně reagovali na krizi, tak i regionální orgány, jako například Středočeský kraj.

Role hrdinů se také měnila. Zpočátku byli za hrdiny často označováni noví političtí činitelé, do kterých byla vkládána naděje na změnu. Tito aktéři se snažili prosadit nové politiky a reformy, například změnu přijímacího řízení nebo rozšiřování školských kapacit. V průběhu času se však ukázalo, že ne všechna opatření byla efektivní, a tak se měnily i percepce těchto hrdinů. Někteří se stali terčem kritiky a byli přeměněni na padouchy, což ilustruje, jak dynamické mohou být tyto role v rámci veřejné a politické debaty. Tato analýza ukazuje, že přisuzování rolí v rámci NPF není pevně dané a může se měnit podle kontextu a interpretací různých aktérů. Tyto změny odrážejí složitost politických a sociálních interakcí a zdůrazňují

potřebu hlubšího porozumění tomu, jak jsou veřejné problémy konstruovány a vnímány v různých časových obdobích a kontextech (Lybecker a kol. 2013).

Politici často zdůrazňovali různé příčiny problému, což odráželo rozdílné přístupy a zájmy jednotlivých politických stran. Tato diverzita v názorech je typická pro politický diskurs, kdy se různé politické subjekty snaží ovlivnit veřejné mínění a agendu ve svůj prospěch. Jak uvádí Zahariadis (2016), politická agenda je formována nejen objektivními fakty, ale také interpretacemi a rámci, které politici používají k ospravedlnění svých pozic. V tomto kontextu lze rozumět, že opoziční strany často využívají situaci k posílení své kritiky vládní politiky a k posílení své politické pozice.

Například analýza ukázala, že opoziční politici často obviňovali předchozí vlády z nedostatečného plánování a investic do školství. Tento přístup odpovídá modelu morální paniky, kdy jsou problémy prezentovány jako důsledek selhání určité skupiny nebo instituce, což zesiluje požadavky na změnu (Goode, Ben-Yehuda, 1994). Na druhé straně koaliční politici zdůrazňovali současná opatření, která byla přijímána k řešení problému, včetně návrhů na digitalizaci přijímacího řízení a rozšiřování kapacit škol. Tato opatření byla často prezentována jako důkaz aktivního přístupu k řešení krize, což je v souladu s teorií nastolování agendy, kde političtí aktéři usilují o nastolení pozitivního obrazu svých činů (McCombs, 2004).

Dále je důležité zmínit, že mediální pokrytí a veřejná reakce na politické diskuse často vedly k tomu, že politici byli nuceni přehodnotit své postoje a strategie. Tento tlak je v akademické literatuře dobře zdokumentován, například v práci Kingdona (2003), který uvádí, že mediální pokrytí může výrazně ovlivnit politické agendy a rozhodování. Mediální zdůraznění určitého problému může zvýšit naléhavost problému v očích veřejnosti, což může vést k rychlým politickým reakcím, které nejsou vždy dostatečně promyšlené. Celkově vzato, politická agenda týkající se nedostatečných kapacit na středních školách v Praze byla silně ovlivněna mediálním pokrytím a veřejným tlakem. Různé politické strany a aktéři se pokoušeli rámovat problém tak, aby vyhovoval jejich politickým zájmům, což často vedlo k polarizovaným debatám a rozdílným pohledům na řešení situace. Tato dynamika je typická pro proces nastolování agendy, kde různí aktéři soutěží o definování a řešení problémů ve veřejné politice.

Na závěr této kapitoly bych ještě ráda zmínila, že téma nedostatečných kapacit na středních školách je velmi široké a nabízí mnoho možností dalších výzkumů. Ať už podrobnější výzkum morální paniky v rámci médií, či se více věnovat agendě veřejné, například prostřednictvím průzkumu veřejného mínění či rozhovory s žáky a rodiči. Možností, jak toto téma uchopit je nesčetně mnoho a věřím, že by právě tato diplomová práce mohla sloužit jako prvotní impuls pro hlubší zkoumání tohoto fenoménu roku 2023. Jedná se totiž o velmi aktuální téma, které, jak se ukázalo, se během jednoho roku nepodařilo vyřešit a vzhledem k okolnosti, že populační vývoj stále roste, bude aktuálním minimálně do roku 2030.

Závěr

V rámci této diplomové práce byly stanoveny dva hlavní výzkumné cíle s příslušnými výzkumnými otázkami, zaměřenými na problematiku nedostatečných kapacit na středních školách v Praze. První cíl byl zaměřen na popis průběhu debaty o této problematice a identifikaci klíčových aktérů a jejich rolí z pohledu konceptu morální paniky. Druhý cíl se zaměřil na porovnání míry pozornosti věnované tomuto tématu mezi politickou, mediální a veřejnou agendou.

Na základě výzkumu se podařilo naplnit výzkumný cíl 1: *„Popsat průběh debaty ohledně nedostatečných kapacit na středních školách a identifikovat klíčové aktéry a jejich role optikou konceptu morální paniky.“* Bylo zjištěno, že situaci, která nastala v rámci nedostatečných kapacit na středních školách, lze označit za morální paniku, jelikož splňuje její atributy (viz Tabulka číslo 2: Morální panika). V tomto kontextu byli studenti a jejich rodiny často vnímáni jako oběti, což odpovídá na výzkumnou otázku 1.1: *„Kdo je označován za oběť, padoucha a hrdinu?“* Politické subjekty a instituce, které problém neřešily, byly označovány jako padouchové, zatímco role hrdinů byly přisuzovány těm, kteří navrhovali konkrétní řešení, například změnu přijímacího řízení či rozšiřování školních kapacit.

Role jednotlivých aktérů se však měnily v průběhu času, což je patrné na příkladu Antonína Klecandy, kterého během jara 2023 mnozí zastupitelé spatřovali za spasitele situace a vkládali do něj své naděje. Média ovšem Antonína Klecandu v době krize spatřovala jako padoucha, a to především v rámci neobratného vyjadřování ohledně nastalé situace, kdy Antonín Klecanda do médií pronesl, že míst je dostatek (což však myslel v poměru míst v Praze pro pražské děti, nikoliv míst v Praze pro pražské i středočeské děti) a ať lidé zbytečně nepanikaří a vyčkají, nežli analogový systém umožní zápisy na odvolání či v rámci dalších kol přijímacího řízení. Role Antonína Klecandy se z hrdiny proměnila v padoucha i na úrovni ZHMP, a to především v očích opozice, která negativně vnímala nedostatek vůle téma diskutovat či aktivněji situaci řešit. Tento vývoj odpovídá na výzkumnou otázku 1.2: *„Jak se role jednotlivých aktérů a jejich postoje měnily v průběhu času?“*

Výzkumný cíl 2: *„Porovnat míru pozornosti věnovanou tématu nedostatečných kapacit na středních školách mezi politickou agendou, mediální agendou a veřejnou agendou“* byl také naplněn. Bylo prokázáno, že krizovým obdobím se stal především květen 2023, kdy se téma stalo ústředním u všech třech zkoumaných agend – mediální, veřejné i politické. Tento výzkum

ukázal, jak se narativ a pozornost věnovaná tématu vyvíjely v průběhu času napříč různými agendami, což odpovídá na výzkumnou otázku 2.1: „*Jak se liší míra pozornosti věnovaná tomuto tématu mezi politickou agendou, mediální agendou a veřejnou agendou?*“ Média problematice přikládala zvýšenou pozornost především v krizové situaci, která nastala v květnu 2023, kdy indikátory prokázaly, že se skutečně jedná o problém, který nebyl dostatečně řešen a je potřeba se mu věnovat. Reakce veřejnosti odpovídala mediální agendě, občané se do debat zapojovali nejvíce rovněž v květnu 2023, kdy krizová situace sílila a byla natolik vážná, že se občané rozhodli veřejnou agendu přesunout na agendu politickou prostřednictvím občanských interpelací a urgování politiků k činnosti. Reakce politiků, ať už v rámci Výboru či ZHMP, rovněž odpovídala na reakci veřejnosti a médií, a to primárně v průběhu května 2023.

Za pozitivní zjištění lze považovat především skutečnost, že téma nedostatečných kapacit na středních školách na politické agendě přetrvává. Důkazem této skutečnosti je otevírání debaty na úrovni ZHMP i v měsících, kdy panika ze strany veřejnosti a médií opadla. Velký prostor byl tématu věnován v říjnu 2023, kdy radní Antonín Klecanda velmi obsáhle, na žádost ZHMP, informoval o vývoji situace a budoucích krocích. Právě v říjnu 2023 se debata ohledně nedostatečných kapacit na středních školách začala ubírat směrem k nalezení dlouhodobějšího řešení – především pak rozšiřování kapacit ze strany Hlavního města Prahy tím, že vykoupí budovy vhodné ke zřízení středních škol. Téma pak bylo otevíráno i v únoru a březnu 2024, kdy se projednávali jednotlivé náležitosti odkupu budov a jejich financování

Narativy se vyvíjely v závislosti na aktuálních událostech a reakcích klíčových aktérů. Zpočátku byla diskuse zaměřena na identifikaci problémů a viníků, poté se postupně přesouvala k hledání řešení. V rámci výzkumu na úrovni politické agendy bylo uváděno několik opatření, která by mohla být přijata, od zavedení spádovosti, přes rozšiřování kapacit. Tato opatření jsou však v rámci implementace dlouhodobějšího charakteru, proto bylo přistoupeno k přijetí celoplošného opatření, které mohlo být realizováno (za předpokladu politické shody), téměř okamžitě. Tímto opatřením je změna podoby přijímacího řízení, tedy jeho digitalizování. Mezi další opatření přijatá na lokální úrovni patří navýšení počtu žáků ve třídě, což je ovšem opatření krátkodobého charakteru, které situaci do budoucích let neřeší. Jednou z mnoha výjimek, kterou však vnímám jako podstatnou, je otázka nedostatku pedagogického personálu. Tato otázka vyvstávala (byť jen okrajově) v rámci politických jednání, avšak právě tento aspekt spatřuji jako klíčový v celé problematice. Poslední uvedená zjištění tak odpovídají na výzkumnou

otázku 2.2: „*Jak se narativ ohledně situace výrazně měnil v průběhu času v rámci těchto tří agend?*”

Závěrem by se dalo konstatovat, že pro nastolení agendy a potažmo aktivnímu řešení situace ze strany politické reprezentace byl nutný vznik morální paniky, kterou výrazně podporovala média prostřednictvím dramatizování celé situace. Tento výzkum ukazuje, že témata, která komunikovala média a veřejnost, korelovala s tématy, která řešili politici na úrovni ZHMP, rovněž lze na tomto příkladu pozorovat cykličnost veřejné politiky.

Summary

This thesis investigates the issue of insufficient capacities at secondary schools in Prague, framed through the concept of moral panic. The research focuses on the public, media, and political responses to the perceived crisis during 2023 and the beginning of 2024. It identifies key figures in the debate, categorizing them as victims, heroes, and villains, while analyzing how these roles evolved over time. The media played a crucial role in amplifying the panic, which significantly influenced public perception and political responses.

The findings show that the panic was primarily fueled by the media's portrayal of the situation as a crisis, leading to urgent political actions such as the digitalization of the admission process and increasing the number of applications allowed. The study also highlights the persistent challenge of balancing school capacities with the growing student population, which is expected to rise until 2030. Furthermore, a key unresolved issue is the lack of teaching staff, which remains a critical factor in addressing the capacity crisis. The research underscores the cyclic nature of public policy issues and the importance of comprehensive planning and response to long-term educational need.

Použitá literatura

Akademické zdroje

BARDACH, Eugene S.; PATASHNIK, Eric M. *A Practical Guide for Policy Analysis: The Eightfold Path to More Effective Problem Solving*, 2000.

BOYDSTUN, Amber E. *Making the News: Politics, the Media, and Agenda Setting*. Chicago: University of Chicago Press. 2013.

CERHOVÁ, Anna. *Jak proměnila pandemie covid-19 komunikaci vysokých škol v České republice?* Praha, 2022. 54 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra marketingové komunikace a public relations. Vedoucí diplomové práce PhDr. Tereza Klabíková Rábová, Ph.D.

COHEN, Bernard C. *The Press and Foreign Policy*. Princeton: Princeton University Press, 1963.

COHEN, Stanley. *Folk Devils and Moral Panics: The creation of the Mods and Rockers*, 1972.

COHEN, Stanley. *Folk Devils and Moral Panics*. 1st ed. London: Routledge, 2011.

CRESWELL, John W. a CRESWELL, J. David. *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches* [online]. 5th ed. Thousand Oaks, California: SAGE Publications, Inc., 2018.

CRITCHER, Chas. "Moral Panics." In *Oxford Research Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice*. Oxford University Press. 2017.

ČERVENKA, Jan, NEČAS, Vlastimil, KALVAS, Franišek, TABERY, Paulína a Tomáš TRAMPOTA. *Agenda-setting: teoretické přístupy*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2008.

DEARING, James W. a ROGERS, Everett M. *Agenda-Setting*. Thousand Oaks: SAGE, 1996.

GERRING, John. *Is There a (Viable) Crucial-Case Method?* *Comparative Political Studies* [online]. 2007.

GOODE, Erich a BEN-YEHUDA, Nachman. *Grounding and Defending the Sociology of Moral Panic*. In: *Moral Panic and the Politics of Anxiety*. 1st ed. London: Routledge, 2011

GOODE, Erich a BEN-YEHUDA, Nachman. *Moral panics: The social construction of deviance*. 2nd ed. Wiley-Blackwell, 2009.

GOODE, Erich. *Moral Panics: Culture, Politics, and Social Construction*. *Annual Review of Sociology*, 1994.

HALL, Stuart, CRITCHER, Chas, JEFFERSON, Tony, CLARKE, John a ROBERTS, Brian. *The Social History of a 'Moral Panic'*. In: *Crime and the Media: The Post-Modern Spectacle*. London: Palgrave Macmillan, 2013

HAPPER, Catherine, PHILO Greg. *The Role of the Media in the Construction of Public Belief and Social Change*. *Journal of Social and Political Psychology* [online]. 2013

HOWLETT, Michael, RAMESH, M. a PERL, Anthony. *Studying Public Policy, Policy Cycles and Policy Subsystems*. Toronto: Oxford University Press, 2009.

CHRASTINA, Jan. *Případová studie – metoda kvalitativní výzkumné strategie a designování výzkumu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019.

JENNINGS, Will, FARRALL, Stephen, GRAY, Emily a HAY, Colin. *Moral Panics and Punctuated Equilibrium in Public Policy: An Analysis of the Criminal Justice Policy Agenda in Britain*. *Policy Studies Journal*, 2020.

JIRKŮ, Jan. *Nastolování témat na lokální úrovni*. Rigorózní práce, vedoucí Jiráček, Jan. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií, 2011.

JONES, Michael D., McBETH, Mark K. *A Narrative Policy Framework: Clear Enough to Be Wrong?* *The Policy Studies Journal*, 2010, 38(2), 329-353.

KALOUS, Jaroslav a VESELÝ, Arnošt, ed. *Teorie a nástroje vzdělávací politiky*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006.

KALVAS, František. *Nastolování agendy: Role masové a interpersonální komunikace, osobní zkušenosti a genderu*. Plzeň: Vydavatelství Západočeské univerzity, 2009.

KREJČÍKOVÁ, Helena. *Koordinace vybraných oblastí územního rozvoje na úrovni krajů*. Ústav pro územní rozvoj, 2023.

LIPPMANN, Walter. *Veřejné mínění*. Praha: Portál, 2015. Původní vydání: 1922.

- LYBECKER, Donna. L., MCBETH Mark. K, KUSKO Elizabeth. "Trash or Treasure: Recycling Narratives and Reducing Political Polarisation." In: *Environmental Politics* 22 (2). 2013.
- McCOMBS, Maxwell E. a SHAW, Donald L. The Agenda-Setting Function of Mass Media. *Public Opinion Quarterly*, 1972.
- McCOMBS, Maxwell. Agenda setting: nastolování agendy – masová média a veřejné mínění. Praha: Portál, 2009.
- MCQUAIL, Denis. Úvod do teorie masové komunikace. 2. rozšířené vydání. Praha: Portál, 2009. 640 stran. ISBN 978-80-7367-574-5
- MIŠOVIČ, Ján. Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2019.
- NANTL, Jiří. Současnost a budoucnost vzdělávací politiky [online]. 2018.
- OUŘEDNÍČEK, Martin, ŠPAČKOVÁ, Petra a NOVÁK, Jakub, ed. Sub Urbs: krajina, sídla a lidé. Praha: Academia, 2013.
- POTŮČEK, Martin. Veřejná politika. Praha: C.H.Beck, 2016.
- PROTIVÍNSKÝ, Tomáš. Přijímačky na střední školy: promyšlený mechanismus nebo velká národní loterie? [online]. Praha: Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu, 2023.
- REICHEL, Jiří. Kapitoly metodologie sociálních výzkumů [online]. Praha: Grada, 2009.
- SAUNDERS, Mark, LEWIS, Philip a THORNHILL, Adrian. Research Methods for Business Students. 3rd ed. England: Prentice Hall, 2003.
- SHANAHAN, Elizabeth A., et al. The narrative policy framework. In: *Theories of the policy process*. Routledge, 2018. p. 173-213.
- SHOEMAKER, Pamela J., VOS, Tim P. Gatekeeping Theory. Routledge, 2009.
- SCHREIER, Margrit. Qualitative Content Analysis in Practice. London: SAGE Publications, 2012.
- THOMPSON, Kenneth. Moral Panics. 1st ed. London: Routledge, 1998.
- VESELÝ, Arnošt. Vymezení a strukturace problému ve veřejné politice. Praha: Karolinum, 2010.

VOLEK, Jaromír. Proměny chování mediálních publik: postkritická perspektiva. Olomouc: Univerzita Palackého, 2008.

YOUNG, Jock. Moral panics and the transgressive other. *Crime, Media, Culture*, 2011.

ZAHARIADIS, Nikolaos (ed.). Handbook of public policy agenda setting. *Edward Elgar Publishing*, 2016. CRITCHER, Chas. Moral panics. In: Oxford Research Encyclopaedia of Criminology and Criminal Justice. Oxford: Oxford University Press, 2017.

Ostatní zdroje

Aktuálně.cz. Z Prahy i do Lanškrouna. Zoufalí rodiče hlásí své děti na školy na druhé straně Česka [online]. Praha: Aktuálně.cz, 2023.

Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání. Počet přihlášek na jednotnou přijímací zkoušku 2023 [online]. Praha: Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2023.

Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání. Průvodce přípravou na jednotnou přijímací zkoušku [online]. Praha: Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, 2023.

Česká republika. Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. 2000.

Česká školní inspekce. Vzdělávání v datech [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2024.

Český rozhlas Radiožurnál. Krejčí, šéf CERMATu: Přihlášky na střední školy zdigitalizujeme a zavedeme prioritizaci škol [online]. YouTube, 2023.

Český statistický úřad. Aktuální populační vývoj v kostce [online]. Praha: Český statistický úřad, 2022.

Český statistický úřad. Školství v hlavním městě Praze [online]. Praha: Český statistický úřad, 2022.

HAUSER, Šimon. Kdo může za chybějící místa na středních školách? Praha školská [online]. Prahaškolská.eu, 2023 [cit. 2024-04-30].

Hlavní město Praha. Nastavit adekvátně kapacitu škol pomůže ještě užší spolupráce Prahy a Středočeského kraje se státem [online]. Praha: Hlavní město Praha, 2023.

Hlavní město Praha. Tisková konference k aktuální situaci v pražském středním školství [online]. YouTube, 2023.

Hlavní město Praha. Ústní přehled návrhů, připomínek a podnětů občanů hl. m. Prahy přednesených na 4. zasedání ZHMP dne 25. 5. 2023 [online]. Praha: Hlavní město Praha, 2023.

Hlavní město Praha. Ústní přehled návrhů, připomínek a podnětů občanů hl. m. Prahy přednesených na 5. zasedání ZHMP dne 22. 6. 2023 [online]. Praha: Hlavní město Praha, 2023.

Hlavní město Praha. Ústní přehled návrhů, připomínek a podnětů občanů hl. m. Prahy přednesených na 7. zasedání ZHMP dne 26. 10. 2023 [online]. Praha: Hlavní město Praha, 2023

Hlavní město Praha. Ústní přehled návrhů, připomínek a podnětů občanů hl. m. Prahy přednesených na 9. zasedání ZHMP dne 14. 12. 2023 [online]. Praha: Hlavní město Praha, 2023.

Hlavní město Praha. Zápis z veřejného výboru pro výchovu, vzdělávání a volný čas ze dne 14. března 2023 [online]. Praha: Hlavní město Praha, 2023.

Hlavní město Praha. Zápis z veřejného výboru pro výchovu, vzdělávání a volný čas ze dne 18. dubna 2023 [online]. Praha: Hlavní město Praha, 2023.

Hlavní město Praha. Zápis z veřejného výboru pro výchovu, vzdělávání a volný čas ze dne 16. května 2023 [online]. Praha: Hlavní město Praha, 2023.

Hlavní město Praha. Zápis z veřejného výboru pro výchovu, vzdělávání a volný čas ze dne 13. června 2023 [online]. Praha: Hlavní město Praha, 2023.

Hlavní město Praha. Zápis z veřejného výboru pro výchovu, vzdělávání a volný čas ze dne 5. září 2023 [online]. Praha: Hlavní město Praha, 2023.

Hlavní město Praha. Zápis z veřejného výboru pro výchovu, vzdělávání a volný čas ze dne 17. října 2023 [online]. Praha: Hlavní město Praha, 2023.

Hlavní město Praha. Zápis z veřejného výboru pro výchovu, vzdělávání a volný čas ze dne 23. listopadu 2023 [online]. Praha: Hlavní město Praha, 2023.

Hlavní město Praha. Zápis z veřejného výboru pro výchovu, vzdělávání a volný čas ze dne 5. prosince 2023 [online]. Praha: Hlavní město Praha, 2023.

Hlavní město Praha. Zápis z veřejného výboru pro výchovu, vzdělávání a volný čas ze dne 16. ledna 2024 [online]. Praha: Hlavní město Praha, 2024.

Hlavní město Praha. Zápis z veřejného výboru pro výchovu, vzdělávání a volný čas ze dne 12. března 2024 [online]. Praha: Hlavní město Praha, 2024.

Hospodářské noviny. Kolaps se nekonal, pachut' z přijímaček ale zůstala. Jen digitalizace chaos nespraví, říkají odborníci [online]. Praha: Hospodářské noviny, 2023.

Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy. *Populační vývoj v Praze a v krajích České republiky*. 2022.

KABRHELOVÁ, Lenka. „Bojím se, že moje dítě půjde v 15 na pracák.“ O frustraci rodin devátáků – Seznam Zprávy [online]. Seznam.cz, 2023.

Lidové noviny Boj o gymnázia: málo míst a stres, přichází nejsilnější ročník devátáků [online]. Praha: Lidovky.cz, 2023.

Lidové noviny. České školství hledá spásu: nadějí jsou lycea. Ministr Bek chce skrze ně ulevit přetíženým gymnáziím. [online]. Praha: Lidovky.cz, 2023.

Lidové noviny. Místo školy na pracák, bez podpory i výhod. Rodiče nepřijatých dětí v panice vymýšlí náhradní řešení. [online]. Praha: Lidovky.cz, 2023.

Lidové noviny. Nové přijímačky stresují nejvíce rodiče na venkově. Praha: Lidové noviny, 2024.

Lidové noviny. Přihláška na střední jako digitální past. Praha: Lidové noviny, 2024.

Lidové noviny. Přijímací zkoušky na střední školy: Projděte si testy i s výsledky [online]. Praha: Lidovky.cz, 2023.

Lidové noviny. Přijímačky na SŠ: kapacity chybí. Je zde další silný ročník, s navýšením počtu tříd otálí především Praha. Praha: Lidové noviny, 2023.

Lidové noviny. Rodiče se bojí přihlášek na střední školu, otázky vzbuzuje „elektronická džungle“. Praha: Lidové noviny, 2024.

Lidové noviny. Zrušit 9. třídy? Ministr to nevyloučil. Praha: Lidové noviny, 2023.

Lidovky.cz. Boj o gymnázia: málo míst a stres, přichází nejsilnější ročník devátáků [online]. Praha: Lidovky.cz, 2023.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Senát schválil změny v přijímacím řízení na SŠ [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2023.

Mladá fronta DNES. Děti je hodně a míst málo. Praha: Mladá fronta DNES, 2024.

Mladá fronta DNES. Devátáci pod tlakem. Přihláškami volí lehčí cestu, gymnáziím mizí zájemci [online]. Praha: iDNES.cz, 2023.

Mladá fronta DNES. Devátáci pod tlakem. Přihláškami volí lehčí cestu, gymnáziím mizí zájemci [online]. Praha: iDNES.cz, 2023.

Mladá fronta DNES. Přijímací zkoušky na střední školy: Projděte si testy i s výsledky [online]. Praha: iDNES.cz, 2023.

Mladá fronta DNES. Přijímací zkoušky na střední školy: Projděte si testy i s výsledky [online]. Praha: iDNES.cz, 2023

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy. Výzkumná zpráva: Přijímací řízení na střední školy 2022-2023 [online]. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 2023.

Praha intenzivně řeší aktuální situaci. Portál hlavního města Prahy [online]. Praha.eu, 2024.

Reuters Institute for the Study of Journalism. Digital News Report 2023 [online]. Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism, 2023.

Seznam Zprávy. Potřebujeme více gymnázií, děti by neměly u přijímacích zkoušek závodit, říká expert [online]. Praha: Seznam Zprávy, 2023.

Seznam Zprávy. Potřebujeme více gymnázií, děti by neměly u přijímacích zkoušek závodit, říká expert [online]. Praha: Seznam Zprávy, 2023.

Seznam Zprávy. Praha bude zjišťovat, jaký obor chtějí studovat děti, co se nedostaly na střední školu [online]. Praha: Seznam Zprávy, 2023.

Seznam Zprávy. Ptám se já: Exšéf Cermatu k neúspěchu žáků u přijímacích zkoušek [online]. Praha: Seznam Zprávy, 2023.

Seznam Zprávy. Rodí se plán, jak změnit přijímačky na střední školy [online]. 2023.

Seznam Zprávy. Školáci, kterým nevyšla ani jedna přihláška, ještě mají šanci [online]. Praha: Seznam Zprávy, 2023.

Seznam Zprávy. Školáci, kterým nevyšla ani jedna přihláška, ještě mají šanci [online]. Praha: Seznam Zprávy, 2023.

Učitelství noviny. Spolupráce Prahy a Středočeského kraje bude dál hlavně v dopravě a školství [online]. Praha: Učitelství noviny, 2023.

Vyhláška č. 353/2016 Sb., o přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání. 2016

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Zastupitelstvo hlavního města Prahy. 2. zasedání Zastupitelstva hlavního města Prahy ze dne 23. března 2023 [online]. Praha: Zastupitelstvo hlavního města Prahy, 2023.

Zastupitelstvo hlavního města Prahy. 3. zasedání Zastupitelstva hlavního města Prahy ze dne 27. dubna 2023 [online]. Praha: Zastupitelstvo hlavního města Prahy, 2023.

Zastupitelstvo hlavního města Prahy. 4. zasedání Zastupitelstva hlavního města Prahy ze dne 25. května 2023 [online]. Praha: Zastupitelstvo hlavního města Prahy, 2023.

Zastupitelstvo hlavního města Prahy. Stenozápis z 10. zasedání Zastupitelstva hlavního města Prahy ze dne 25. ledna 2024. [online]. Praha: Zastupitelstvo hlavního města Prahy, 2024.

Zastupitelstvo hlavního města Prahy. Stenozápis z 11. zasedání Zastupitelstva hlavního města Prahy ze dne 22. února 2024. [online]. Praha: Zastupitelstvo hlavního města Prahy, 2024.

Zastupitelstvo hlavního města Prahy. Stenozápis z 5. zasedání Zastupitelstva hlavního města Prahy ze dne 22. června 2023 [online]. Praha: Zastupitelstvo hlavního města Prahy, 2023.

Zastupitelstvo hlavního města Prahy. Stenozápis z 6. zasedání Zastupitelstva hlavního města Prahy ze dne 14. září 2023. [online]. Praha: Zastupitelstvo hlavního města Prahy, 2023.

Zastupitelstvo hlavního města Prahy. Stenozápis z 8. zasedání Zastupitelstva hlavního města Prahy ze dne 16. listopadu 2023. [online]. Praha: Zastupitelstvo hlavního města Prahy, 2023.

Zastupitelstvo hlavního města Prahy. Stenozápis z 9. zasedání Zastupitelstva hlavního města Prahy ze dne 14. prosince 2023. [online]. Praha: Zastupitelstvo hlavního města Prahy, 2023.

Zastupitelstvo hlavního města Prahy. Stenozápis ze 12. zasedání Zastupitelstva hlavního města Prahy ze dne 21. března 2024. [online]. Praha: Zastupitelstvo hlavního města Prahy, 2023.

Zastupitelstvo hlavního města Prahy. Stenozápis ze 7. zasedání Zastupitelstva hlavního města Prahy ze dne 26. října 2023. [online]. Praha: Zastupitelstvo hlavního města Prahy, 2023.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Tabulka novinových titulků

Příloha č. 2: Tabulka výstupů – Výbor

Příloha č. 3: Tabulka výstupů – ZHMP

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Proces nastolování agendy ve veřejné politice..... 14

Tabulka č. 2: Morální panika 17

Seznam grafů a schémat

Schéma č. 1: Schéma subsystému nastolování agendy 11

Graf č. 1. Vývoj počtu obyvatel v Praze 20

Graf č. 2: Porodnost..... 21

Graf č. 3: Počet mediálních zmínek 35

Graf č. 4: Rozložení výstupů k tématu nedostatečných kapacit – Výbor..... 44

Graf č. 5: Procentuální zastoupení tématu – Výbor 45

Graf č. 6: Rozložení rolí v rámci jednání Výboru 45

Graf č. 7: Rozložení výstupů k tématu nedostatečných kapacit – ZHMP..... 48

Graf č. 8: Procentuální zastoupení tématu – ZHMP 49

Graf č. 9: Rozložení rolí v rámci jednání ZHMP 50